

SİR, CADUGƏR VƏ
PALTAR DOLABI

~ Klayv S. Lyuis ~

ŞİR, CADUGƏR VƏ PALTAR DOLABI

Klayv S. Lyuis

Mündəricat

1. Lyusi paltar dolabına baxır	4
2. Lyusinın orada gördükləri	10
3. Edmund və paltar dolabı	18
4. Türk loqumu	25
5. Yenə dolabın bu tərəfində	33
6. Meşədə	40
7. Qunduzlarla birlikdə keçirilən bir gün	48
8. Nahar yeməyindən sonra baş verənlər	57
9. Cadugərin evində	67
10. Tilsim pozulmağa başlayır	74
11. Aslan yaxınlaşır	82
12. Piterin birinci döyüşü	90
13. Qədim sehrin sirri	98
14. Cadugərin təntənəsi	105
15. Zamandan öncə yaranan Qədim Sehr	113
16. Heykəllərin başına gələn əhvalatlar	120
17. Ağ Maral ovu	128

Originally published in English under the title
The Lion, the Witch and the Wardrobe by C.S. Lewis.

© 1950 by C.S. Lewis Pte. Ltd.

© 2014 for the Azeri edition.

Translated by permission. All rights reserved.

1. Lyusi paltar dolabına baxır

İkinci dünya müharibəsi zamanı Londonda dörd bacı-qardaş yaşayırdı. Qardaşların adları Piter və Edmund, bacıların adları isə Syuzən və Lyusi idi. Bu əhvalat, uşaqlar hava hücumlarına görə London şəhərindən İngiltərənin sakit bölgəsində yerləşən ucqar bir kəndə aparılanda baş verdi. Həmin kənddən ən yaxın dəmiryol stansiyasına on beş kilometr, ən yaxın poçta isə üç-dörd kilometr yol var idi. Uşaqlar qoca bir professorun yanında qaldılar. Professorun arvadı yox idi, evi çox böyük idi və onun yanında yalnız təsərrüfata baxan xanım Misis Makredi və üç nəfər qulluqçu yaşayırdılar (qulluqçuların adları Ayvi, Marqaret və Betti idi, ancaq onlar bu əhvalatda böyük rol oynamırlar). Professor özü çox-çox qoca idi, onun qıvrım ağ saçı və saqqalı var idi və o, demək olar ki ilk gündən uşaqların xoşlarına gəlirdi. Lakin onlar gəlib-çatdıqları anda professor onları qapıda qarşılayanda o qədər qərribə görünüşü var idi ki, bacı-qardaşlar arasında ən kiçik olan Lyusi ondan bir az qorxmışdu, Lyusidən sonra ikinci kiçik qardaşı Edmundun isə gülməyi gəlmişdi və o, tez-tez burnunu silərək gülməyini gizlədirdi.

Birinci günün axşamı uşaqlar professoru, “Gecəniz xeyrə qalsın!” deyib gedəndən sonra qızların otağında yığışaraq təəssüratlarını bir-biri ilə bölüşdülər.

– Əcəb yaxşı yerə gəlib çıxdıq, – dedi Piter, – Bura bizim üçün lap əla olacaq! Qoca kişi bizi qoyacaq ki, nə istəyiriksə, onu edək!

– Mənə elə gəlir ki, o mehriban babadır, – deyə Syuzən təsdiq etdi.

– Yaxşı, bəsdə də! – dedi Edmund. O, həmişə hər şeydən

bezirdi, amma bunu bildirməməyə çalışırdı, odur ki tez-tez əsəbiləşirdi. — Bəsdı, belə danışmaq!

— Necə danışmaq? — deyə Syuzən təəccübləndı. — Yeri gəlmişkən, sən artıq öz yatağında uzanıb yatmalısən!

— Mən deyirəm ki, bəsdı ana kimi danışmaq, — dedi Edmund. — Sən kimsən ki, mənə deyəsən, nə vaxt yatmalıyam? Özün get yatmağa!

— Hamımız yatmağa getsək, yaxşı olmazmı? — deyə Lyusi dilləndı. — Bizi burada kimsə eşidərsə, bunun axırı, yəqın ki, pis olar!

— Yox, olmaz, — dedi Piter. — İnandırıram sizi, bura elə bir evdir ki, biz nə etsək, heç kəsin vecinə deyil. Özü də onlar bizi eşidə də bilməzlər. Buradan o yemək otağına aşağı düşməyə on dəqiqə vaxt lazımdır, arada olan bütün pillələri və koridorları saymaq mümkün deyil!

Birdən Lyusi dedi:

— O səs-küy nədir?

O, bu vaxta kimi o qədər böyük evdə olmamışdı və buranın bütün uzun koridorlarını, boş otaqlara açılan qapıların cərgələrini xəyalına gətirdikdə az qala tükləri biz-biz dururdu.

— Bu sadəcə quşdur, ay səfeh qız! — deyə Edmund bacısını danladı.

— Bayquşdur, — dedi Piter. — Bura quşlar üçün əla yerdir! Nəysə, mən yatmağa gedirəm. Gəlin sabah buranı axdaraq. Bu cür yerdə nə istəsən tapa bilərsən. Biz buraya gələndə yol boyu dağları gördünüz? Bəs meşələri gördünüz? Burada qartallar da ola bilər, marallar da. Yəqın ki, şahinlər də var.

— Porsuqlar da! — dedi Lyusi.

— Tüklülər də! — dedi Edmund.

– Dovşanlar da! – dedi Syuzən.

Ancaq ertəsi gün səhər açılında bayırda o qədər yağış yağırdı ki, pəncərədən baxanda nə dağlar, nə meşələr, nə də bağçadakı kiçik çay görünmürdü.

“Əlbəttə, bu gün *mütləq* bu yağış yağmalı idi!” – dedi Edmund. Uşaqlar professorla birlikdə səhər yeməyini yeyib qurtarmışdılar və professorun xüsusilə onlar üçün ayırdığı otaqda idilər. Ora uzun, alçaq tavanlı və biri o yana, biri bu yana baxan iki pəncərəsi olan bir otaq idi.

– Sən artıq deyilməyini kəsməlisən, Edmund! – dedi Syuzən. – Çox güman ki, bir-iki saata hava da açılar. Və biz onsuz da yaxşı dolana bilərik. Burada radio var, bir də ki, çoxlu kitablar.

– Bunlar mənlilik deyil, – dedi Piter. – Mən evi gözdən keçirməliyəm.

Hamı Piterlə razılaşdı və macərələr elə bundan başladı. Bu elə cür ev idi ki, onu dolaşanda adama elə gəlir ki, o heç qurtarmır, və hərdən heç ağına gətirmədiyən yerləri tapırsan. Uşaqların əvvəla açdıqları üç-beş qapı, onların hamısının güman etdikləri kimi, əlavə yataq otaqlarına aparırdı, amma sonra onlar rəsmlərlə dolu olan olduqca uzun bir otağa girdilər və orada köhnə zirehli dəbilqə tapdılar; ondan sonra başdan-başa yaşıl rəngdə olan bir otağa keçdilər ki, onun bir küncündə çəng var idi; sonra üç pillə aşağı enib beş pillə yuxarı çıxdılar və kiçik bir zala oxşayan yerə girdilər; oradan balkona aparan bir qapı var idi, bundan sonra bir-birinə bitişik olan bir neçə otaq var idi – həmin otaqların divarlarına kitablar düzülmüşdü, özü də kitabların çoxu lap qədim və bəzisi kilsədəki Bibliyadan da böyük idi. Bir müddət sonra uşaqlar yekə bir paltar dolabından başqa heç bir şey olmayan boş bir otağa daxil oldular; bu otaq, qapısında güzgü olan

otaqlardan idi. Pəncərəaltındaki bir ölü milçəkdən başqa bu otaqda daha heç nə yox idi.

“Burada heç nə yoxdur!” – dedi Piter, və hamı cəld otaqdan çıxdı; ancaq Lyusi çıxmadı. Qız düşündü ki, dolabın qapısını açmaq maraqlı olar. Düzünə qalsa, o, qapının kilidlənmiş olmasına demək olar ki tamamilə əmin idi, buna görə də qapının asanlıqla açılması və dolabdan iki güvə dərmanının düşməsi qızı xeyli təəccübləndirdi.

Lyusi dolabın içinə baxanda orada üst paltarların, ən çox uzun kürklərin asıldığını gördü. Kürk iyini duymaq, kürklərə toxunmaq, qızın dünyada ən çox xoşuna gəlirdi. Lyusi o saat dolaba tullandı və kürklərin arasına girərək üzünü onların yununa sürtməyə başladı. O, əlbəttə ki, dolabın qapısını bağlamadı, axı o bilirdi ki, özünü dolabda bağlamaq çox ağilsız hərəkətdir. Bir az sonra qız bir addım daha içəri irəlilədi və birinci sıra paltarın arxasında ikinci sıra paltarın asıldığını kəşf etdi. Dolabın içi demək olar ki tam qaranlıq idi və qız dolabın divarına dəyməməkdən ötəri əllərini qabağa uzadırdı. O, barmaqlarının taxtaya dəyməsini gözləyərək bir addım atdı, sonra yenə iki-üç addım atdı, lakin taxta yox idi.

“Bu lap nəhəng bir dolab imiş!” – deyə Lyusi düşünə-düşünə və kürklərin yumşaq ətlərini aralaya-aralaya dolabın içinə irəliləməyə davam edirdi. Birdən ayaqları altında nəyinsə xırtıldadığını hiss edib, “Görəsən, bu nədir? Olmaya, yenə güvə dərmanı?” – deyə düşündü və ona əli ilə toxunmaq üçün əyildi. Lakin əli bərk və hamar dolab döşəməsinin əvəzində yumşaq, kövrək və lap soyuq bir şeyi hiss etdi. “Çox qəribədir” – deyə qız daha bir-iki addım atdı.

Birdən Lyusi üzünün və əllərinin artıq yumşaq kürklərə deyil, nəsə bərk, sərt və hətta tikanlı bir şeyə sürtündüyünü hiss etdi və dedi: “Bıy, bu ağacın budaqlarına oxşayır ki!” O dəmdə qızın gözləri qabağında bir işıq göründü; işıq dolabın

arxa divarı olan yerdən – bir neçə santimetr yaxınlığından deyil, lap uzaqdan gəlirdi. Soyuq və yumşaq bir şey onun üstünə yağırdı. Qız bir də ayıldı ki, gecə vaxtı meşəlik bir yerdə qar üstündə durur və göydən qar lopaları yağır.

Lyusi bir az qorxdı, amma eyni zamanda həvəsə gəldi, çünki bu hadisə ona çox maraqlı gəlirdi. O arxaya baxıb gördü ki, qapqara ağac gövdələri arasından paltar dolabının açıq qapısı hələ görünürdü və hətta dolabın yerləşdiyi boş otağı belə bir az görmək olurdu. (Lyusi, əlbəttə qapını açıq qoymuşdu, çünki bilirdi ki, dolabda bağlanmaq heç ağıllı iş deyildir). Orada elə bil hələ hava qaralmamışdı. “Pis bir şey baş versə, mən həmişə qayıda bilərəm” – deyərək Lyusi düşünüb özünə təskinlik verdi. O qabağa getməyə başladı, qar onun ayaqlarının altında xışıldayırdı, o isə meşədən keçərək o biri işığa tərəf gedirdi. Təxminən on dəqiqə yol gedəndən sonra qız işığa çatıb gördü ki, o fənər dirəyi imiş. O durub meşənin ortasında bir fənər dirəyinə baxıb onun burada nə üçün qoyulduğunu və o özü bundan sonra nə etməli olduğunu düşünərkən birdən ona sarı yaxınlaşan yeyin ayaq səsləri eşitdi. Bundan çox keçməmiş olduqca qərribə bir məxluq ağacların arasından çıxıb fənər dirəyinin işığında peyda oldu.

Bu məxluqun boyu Lyusininkindən heç o qədər də hündür deyil idi. O, başının üstündən ağ qarla örtülmüş bir çətir tutmuşdu, qurşaqdan yuxarı adam idi, amma qurşaqdan aşağı keçinin qıçlarına bənzəyirdi (qıçlarındakı tüklər parlaq qara rəngdə idi) və ayaqları əvəzində dırnaqları ilə gəzirdi. Bundan savayı, onun quyruğu da var idi, ancaq Lyusi əvvəla bunu görmədi, çünki məxluq quyruğunu çətiri tutan qolundan səliqə ilə asmışdı, belə ki, o, qarda sürünməsin. Məxluq boynuna qırmızı yun bir şərf sarırmışdı, dərisi də qırmızıya çalırdı. Onun kiçik sifəti qərribə, amma xoşagələn idi, çənəsində qısa keçi saqqalı və başında qıvrım saç var idi.

Başında iki buynuz var idi. Bir əli ilə o, dediyim kimi, çətiri saxlayırdı, o biri əlində isə bir neçə qəhvəyi paket daşıyırdı. Bu paketlərə və qara baxanda adama elə gəlirdi ki, bu məxluq indicə Milad bayramı üçün bazarlıq eləyirdi. Həmin qəribə məxluq favn idi. Lyusini görməsi o qədər gözlənilməz oldu ki, o qəfildən səksəndi, əlində olan bütün paketlər yerə töküldü və o ucadan qışqırdı:

– Ay aman!

2. Lyusinın orada gördükləri

– Axşamınız xeyir! – Lyusi dedi. Lakin Favnın paketlərini götürməyə o qədər başı qarışmışdı ki, o əvvəl cavab verməmişdi. İşini qurtardıqdan sonra Favn, qıza baş əyib dedi:

– Axşamınız xeyir! Axşamınız xeyir! Bağışlayın, üzli olduğum üçün, amma bir söz soruşmaq istəyirəm: siz Həvvə qızlarından deyilsiniz?

– Adım Lyusidir, – deyə Lyusi Favnu yaxşı başa düşməyib cavab verdi. O zaman Favn dedi:

– Amma siz... – bağışlayın məni – ...siz, necə deyərlər qızsınız, elə deyilmi?

– Əlbəttə ki, qızam, – Lyusi dedi.

– Siz həqiqətən İnsansınız?

– Əlbəttə insanam, – Lyusi hələ də bir qədər təəccüblənərək dedi. Favn bunun cavabında:

– Düzdür, düzdür, – dedi, – mən nə qədər dərrakəsizəm! Ancaq mən heç vaxt nə bir Adəm oğlunu, nə də Həvvə qızını görməmişəm. Çox şadam. Yəni...

Bundan sonra Favn sözünü kəsdi, sanki demək istəmədiyi bir sözü ağzından qaçıracaqmış və vaxtında özünü saxlayıbmiş. O, sözünü davam etdirdi:

– İcazə verin, özümü təqdim edirəm. Adım Tumnus.

– Sizinlə tanış olmağımıza çox şadam, cənab Tumnus, – Lyusi dedi.

– Olarmı, sizdən soruşum, Həvvə qızı, – deyə cənab Tumnus maraqlandı, – siz Narniyaya necə gəlib çıxmısınız?

– Narniyaya? Narniya nədir? – Lyusi təəccüblə soruşdu.

– Bizim indi olduğumuz yer Narniya ölkəsidir, – deyə Favn başa saldı. – Fənər dirəyi ilə şərq dənizində yerləşən böyük Kayir-Paravel qəsri arasında olan bütün ərazi Narniyadır. Bəs siz haradan gəldiniz? Qərb meşələrindən?

– Mən... mən yuxarı otağın dolabından keçib buraya gəldim, – Lyusi cavab verdi.

– Hə... – cənab Tumnus köksünü ötürdü. – Kaş ki mən kiçik favn olanda coğrafiya dərslərimi yaxşı oxuyaydım! Onda bu qərribə ölkələr barəsində hər şeyi bilərdim. Amma iş işdən keçib, daha gecdir!

– Bunlar ölkə deyildir axı, – deyə Lyusi gülməyini zorla saxlayaraq söylədi. – Bunlar sadəcə orada, geridə... ya da... nə bilim... əmin deyiləm. Orada yaydır.

– Narniyada isə, – cənab Tumnus dedi, – indi qışıdır. Özü də bu qış lap çoxdan davam edir və biz beləcə qarın üstündə durub söhbət eləsək ikimizə də soyuq dəyər. Əbədi yay olan Yuxarı Tağ ölkəsindən, işıqlı Dol Lab şəhərindən gələn Həvvə qızı, siz mənimlə bir çay içməyə necə baxırsınız?

– Çox sağ olun, cənab Tumnus, – Lyusi dedi. – Ancaq mən düşündüm ki, bəlkə geri qayıdım.

– Buraya yaxındır, bax o tinin arxasındadır, – Favn dedi. – Orada ocaq, qızardılmış çörək, balıq və tort olacaq.

– Yaxşı. Siz çox xeyirxahsınız, – Lyusi dedi. – Amma mən uzun vaxt qala bilməyəcəyəm.

– Qolumdan yapışın, Həvvə qızı, – cənab Tumnus dedi. Mən də çətirimi hər ikimizin üstümüzə saxlaya biləcəyəm. Bax, bu yolla, belə...

Tezliklə Lyusi bu qərribə məxluqun qoluna girib meşə ilə

getdi, elə bil ki, onlar bir-birini ömür boyu tanıyırdılar.

Onlar hələ çox aralanmamışdılar ki, ayaqlarının altındakı torpaq sərtləşmişdi, onların ətrafında çoxlu daşlar və həm yuxarıda, həm də aşağıda kiçik təpəciklər var idi. Balaca bir dərənin dibinə çatanda cənab Tumnus qəfildən bir yana döndü və elə bil, nəhəng qayanın içinə girmək istəyirdi, lakin Lyusi axırncı anda Favnın onu bir mağaranın girişinə apardığını gördü. Onlar içəri girən kimi ocaqda yanan odunların alovu qızın gözünü qamaşdırdı. O zaman cənab Tumnus əyləkəşən maşanı götürdü və ocaqdan yanan bir odun parçası götürüb lampanı yandırdı. “İndi biz çox yubanmayacağıq” – deyə o, tez çayniki ocağın üstünə qoydu.

Lyusi bundan gözəl yerdə hələ heç vaxt olmadığını düşündü. Bura kiçik, quru, təmiz mağara idi; mağara qırmızımtıl daşdan idi, yerdə xalça sərilmişdi və iki dənə balaca kürsü var idi (cənab Tumnus, “Biri mənim üçün, biri də dostum üçün” – dedi). Bundan əlavə, otaqda bir masa və bufet, buxarının üstündə bir rəf və onun üstündə ağ saqqallı qoca bir favnın şəkli var idi. Bir küncdə qapı var idi və Lyusi düşündü ki, bu, cənab Tumnusun yataq otağının qapısıdır. Bir divara kitablarla dolu rəflər vurulmuşdu. Favn çayla çərəzləri qoyarkən Lyusi bu rəfdəki kitablara göz gəzdirdi. Kitablardan başlıqları belə idi: “Silenin həyatı və məktubları”, “Pərilər və onların adətləri”, “İnsanlar, rahiblər və meşəbəyləri; məşhur əfsanə üzərində araşdırmalar”, “İnsan sadəcə əfsanədirmi?”

Nəhayət Favn Lyusini səslədi:

– Gəlin, ay Həvva qızı, gəlin! Hazırdır!

Çay həqiqətən əla idi. Çaydan savayı hərəsi üçün az bişmiş ləzzətli qəhvəyi yumurta, balıqlı, kərə yağlı və ballı qızardılmış çörək və üstü şəkərli tort var idi. Lyusi yeyib doyandan sonra Favn söhbət etməyə başladı. O, meşədəki

həyatdan çox gözəl əhvalatlar danışdı. Quyularda yaşayan nimfaların və ağaclarda yaşayan pərilərin gecə yarısında favnlarla necə rəqs etməyə çıxdıqlarından, onu tutan adamın arzularını yerinə yetirə bilən ağappaq maralı necə uzun zaman ovlamağa çalışdıqlarından, meşənin altında yerləşən dərin quyu və mağaralarda ömr sürən qırmızı cırtanlarla birlikdə ziyafətlərindən və xəzinə axtarmalarından danışdı. Sonra yaydan danışdı – o zaman meşələr yaşıl idi və qoca Silen eşşəyə minib onlara qonaq gəlirdi, aradabir Dionis özü də təşrif gətirərdi və çaylar su deyil şərəblə dolardı. Belə vaxtlarda bütün meşə sakinləri həftələrlə şənlik edərdilər. “İndi isə qışdan başqa heç nə görmürük”, – deyər Favns həzin-həzin sözünü bitirdi. Sonra özünə toxtaqlıq vermək üçün bufetin üstündən samandan düzəlmiş kimi görünən qərribə kiçik fleytasını götürüb çalmağa başladı. Çaldığı hava Lyusiyə elə təsir elədi ki, o eyni zamanda həm ağlamaq, həm gülmək, həm oynamaq, həm də yuxuya getmək istədi. Yəqin ki, üstündən bir neçə saat keçmişdi və qız, nəhayət, özünə gəlib dedi:

– Ay cənab Tumnus, sizin çalmağınızı kəsmək istəmədim, çaldığınız hava çox-çox xoşuma gəlir, amma mən artıq doğrudan da evə qayıtmalıyam. Axı mən ancaq bir neçə dəqiqəlik gəldim.

– Əslində, *indi artıq xeyri yoxdur*, – deyər Favns fleytasını kənara qoyub dərin kədərlə başını buladı.

– Necə xeyri yoxdur? – Lyusi deyib ayağa qalxdı. Bu sözlərdən ürəyi düşmüşdü. – Siz nə demək istəyirsiniz? Mən bu saat evə getməliyəm. Axı hamı mənə görə narahat olar!

Lakin bir an keçmədən qız Favnsın qəhvəyi gözlərinin dolduğunu və göz yaşının yanaqlarından və sonra burnunun ucundan sel kimi axdığını gördükdə, “Nə olub, cənab Tumnus?!” – deyər soruşdu. Favns üzünü əlləri ilə bağlayaraq

hıçqırtı ilə ağlamağa başladı.

– Cənab Tumnus! Cənab Tumnus! – deyə Lyusi böyük iztirabla Favnu səslədi. – Ağlamayın! Ağlamayın! Sizə nə olub? Yoxsa özünüzü piss hiss eləyirsiniz? Əziz cənab Tumnus, deyin mənə, nə baş verib?!

Ancaq Favn ağlamağını kəsmirdi. O elə hönkürürdü ki, deyirdin, indi ürəyi partlayacaq. Hətta Lyusi yaxınlaşıb onu qucaqlayanda və ona öz əl yaylığını verəndə belə o, hey ağlayırdı. O, Lyusinın verdiyi yaylıqla göz yaşlarını silirdi və yaylıq həddindən artıq yaş olanda onu əlləri ilə sıxırdı, belə ki Lyusinın durduğu yer yaş oldu.

Cənab Tumnus! – deyə Lyusi onu silkələyə-silkələyə qulağına var səsi ilə bağırdı. – Xahiş edirəm, ağlamayın! Bu saat ağlamağınızı kəsin! Siz böyük Favnsınız axı, bundan utanmalısınız! Nə olub görəsən, nə üçün belə ağlayırsınız?

Vay! Vay! – deyə cənab Tumnus hıçqırıq çəkirdi. – Mən ona görə ağlayıram ki, mən çox pis favnam.

Mən heç düşünürəm ki, siz pis favnsınız, – Lyusi dedi. – Mən düşünürəm ki, siz çox yaxşı favnsınız. Həyatımda gördüyüm ən yaxşı favnsınız.

Ah... Ah... Siz... məni tanısaydınız... belə deməzdiniz, – cənab Tumnus hıçqırtı ilə cavab verdi. – Xeyr, mən pis favnam. Dünya yaranandan bəri məndən pis bir favnın olduğunu düşünürəm.

Siz nə pislilik eləmişiniz ki? – Lyusi soruşdu.

Bax, mənim qoca atam, – cənab Tumnus dedi, – buxarının üstündəki şəkil onun şəkildir, o belə pis işi əsla etməzdi!

Hansı işi etməzdi? – Lyusi dedi.

Mənim etdiyim kimi etməzdi, – cənab Tumnus dedi. –

Ağ Cadugərə xidmət etməyə getməzdi. Mən isə getdim. Ağ Cadugərə satıldım!

Ağ Cadugər? Kimdir o?

Necə yəni? Bütün Narniya onun nəzarəti altındadır. Onun ucbatından burada həmişə qış olur. Həmişə qış olur və heç vaxt Milad bayramı keçirilmir! Bir düşünün!

Dəhşət! – Lyusi dedi. – Bəs *sizə* o nə üçün pul verir?

Ən pisi budur, – deyə cənab Tumnus dərindən ah çəkdi. – Mən onun üçün oğurluq eləyirəm. Bəli, mənə baxın, ay Həvva qızı, heç inana bilərsiniz ki, mən o qədər pis fəvnam ki, meşədə mənə heç pislilik etməmiş yazıq günahsız bir uşağa rast gəlib özümü onun dostu kimi göstərdim və onu öz mağarama dəvət etdim, və bütün bunları ancaq bir məqsədlə – bu uşağa yuxu gətirib onu Ağ Cadugərə təslim etmək üçün etdim?

Xeyr, – Lyusi dedi, – mən əminəm ki, siz belə işi əsla eləməzdiniz.

Amma elədim! – Favn dedi.

Onda... – Lyusi olduqca astadan dedi (çünki düzgün danışmaq istəyirdi və eyni zamanda onu incitmək istəmirdi), – Onda bu doğrudan da pis iş idi. Amma siz peşman olmusunuz və daha heç vaxt belə etməyəcəksiniz.

Ay Həvva qızı, necə başa düşmürsünüz? – Favn dedi. – Mən demirəm ki, bunu *haçansa* elədim. Mən bunu indi, bu anda eləyirəm!

Siz nə demək istəyirsiniz? – deyə Lyusi nida etdi. Qızın rəngi qaçmışdı. Tumnus dedi:

Dediyim uşaq sizsiniz! Ağ Cadugər mənə əmr verib ki, əgər mən meşədə Adəm oğullarından və ya Həvva qızlarından

birini görsəm, onu tutub ona təslim etməliyəm. Mənə birinci rast gələn insan isə sizsiniz. Mən də özümü sizin dostunuz kimi göstərdim, sizi çaya dəvət etdim, və ağımda ancaq yuxuya getməyinizi gözləyirdim ki, siz yatarkən *ona* xəbər verim.

Hə... amma siz bunu etməzsiz, – Lyusi dedi, – etməzsiz, elə deyilmi? Axı doğrudan, doğrudan siz belə etməməlisiniz.

Əgər mən bunu etməsəm, – o, yenə ağlamağa başlayıb dedi, – Cadugər mütləq bundan xəbər tutacaq. O zaman o, quyruğumun və buynuzlarımın kəsilməsini, saqqalımın da yonulmasını əmr edəcək və sehirlə çubuğunu gözəl qoşa dırnaqlarımın üzərində yelləyib onları at dırnağı kimi iyrənc tək dırnaqlara çevirəcək. Və əgər onun mənə lap çox qəzəbi tutsa, onda məni daşa döndərəcək və mən onun dəhşətli evində sadə bir favn heykəli olacağam. Kayir-Paraveldəki dörd taxtda oturacaq olanlar oturanacan elə heykəl kimi də qalacağam, və heç kim bilmir bu nə vaxt olacaq və bəlkə də heç vaxt olmayacaq!

Mən çox təəssüf edirəm, cənab Tumnus, – Lyusi dedi, – amma siz məni buraxın, evə gedim.

Əlbəttə buraxacağam, – Favn dedi. – Əlbəttə, indi görürəm ki, mütləq buraxacağam. Sizinlə tanış olmazdan qabaq insanların nə cür olduğunu bilmirdim. Əlbəttə, indi ki, mən sizi tanımışam, sizi Cadugərə təslim edə bilmərəm. Lakin biz tez hərəkət etməliyik. Mən sizi fənər dirəyinə qədər yola salım. Güman edirəm ki, oradan siz Yuxarı Tağa və Dol Laba qayıtmaq üçün yolu tapa bilərsiniz, düzdür?

Sözsüz ki, tapa bilərəm, – Lyusi dedi.

Biz mümkün qədər sakitcə getməliyik, – cənab Tumnus dedi. – Bütün meşə *onun* casusları ilə doludur. Bəzi ağaclar

belə onun tərəfindədir.

Onlar durdular və çayla çərəzləri masada qoyub çıxdılar. Cənab Tumnus yenə çətirini açdı, Lyusi onun qoluna girdi və onlar qarda yeriməyə başladılar. Lakin indi onlar Favnn mağarasına getdikləri kimi addımlaya bilmirdilər; heç bir söz danışmadan, xəlvətcə və mümkün qədər tez gedirdilər; cənab Tumnus ən qaranlıq yerlərdən keçməyə çalışırdı. Fənər dirəyinə çatdıqları zaman Lyusinın ürəyi yerinə gəldi. Cənab Tumnus dilləndi:

– Buradan yolunuzu tapa bilərsinizmi, Həvva qızı?

Lyusi ağacların arasından çox diqqətlə baxdı və aralıqda gündüz kimi parlayan işığı gördü. “Bəli, – o dedi, – mən dolabın qapısını görə bilərəm”.

– Onda tez gedin evə, – Favn dedi, – və... siz məni... sizə qarşı etmək istədiyim iş üçün məni bağışlaya bilərsinizmi?

– Bu nə sözdür, əlbəttə ki, – Lyusi deyib səmimiyyətlə onun əlini sıxdı. – Mən də ümid edirəm ki, mənə görə başınıza bir iş gəlməz.

– Əlvida, Həvva qızı, – o dedi. – Olar, yaylığınız məndə qalsın?

– Olar! – deyib Lyusi parıldayan gündüz işığına tərəf var gücü ilə qaçdı. Bir az sonra ətrafında sərt budaqlar əvəzində yumşaq kürklər və ayaqlarının altında qar əvəzində taxtalar hiss elədi. Tezliklə o gördü ki, dolabdan çölə – bu macərəsinin başladığı həmin o boş otağa tullanır. O dolab qapısını öz arxasınca yaxşı-yaxşı örtüdü və ağır nəfəs alaraq ətrafına göz gəzdirdi. Hava hələ yağışlı idi və koridordan bacı-qardaşlarının səsləri gəlirdi. Lyusi qışqırdı:

– Mən buradayam! Hələ buradayam! Sağ-salamatam, qayıtdım!

3. Edmund və paltar dolabı

Lyusi boş otaqdan koridora yüyürdü və bacı-qardaşlarını orada tapdı.

– Mən sağ-salamatam, – deyə o, təkrarladı. – Mən qayıtdım!

– Sən ümumiyyətlə nədən danışırısan, ay Lyusi? – Syuzən ondan soruşdu.

– Bıy, – qız təəccüblə söylədi, – məgər siz hamınız harada olduğumu düşünüb məni axtarmadınız?

– Demək, sən gizlənirdin, hə? – Piter dedi. – Yazıq Lyusican, gizlənməmiş və heç kəsin xəbəri olmayıbmuş! İstəsən ki, səni axtaraq, onda gizlənib bir az çox gözləməlisən.

– Axı mən saatlarla burada olmamışam, – Lyusi dedi.

Bacı-qardaşları təəccüblə bir-birinə baxdılar.

– Dəli, – Edmund barmağını başına vuraraq dedi, – tamam dəli olub!

– Bu nə deməkdir, Lyusi? – deyə Piter ondan soruşdu. Lyusi cavabında dedi:

– Eynən dediyim kimidir. Səhər yeməyindən sonra çox vaxt keçməmişdi ki, mən dolaba girdim, sonra saatlarla orada qaldım, çay içdim və daha min cür işlər başıma gəldi.

– Yaxşı, Lyusi, bəsdir! – Syuzən dedi. – Ağılsız olma, axı biz bu otaqdan indicə çıxmışıq və sən də orada idin!

– O heç də ağılsız deyildir, – Piter dedi, – o sadəcə olaraq əylənmək istəyib bir hekayə uydurur. Düzdür, Lyusi? Hər halda, bunda qəribə bir şey yoxdur.

– Xeyr, Piter, mən heç nə uydurmuram, – qız dedi. – Bu... bu dolab sehrlidir. Orada meşə var, qar yağır, bir də ki orada Favn və Cadugər yaşayırlar və o yerə Narniya deyirlər. Gəl, özün görərsən!

Bacı-qardaşlar daha bilmirdilər, nə düşünsünlər. Lyusi o qədər həyəcanlı idi ki, razılışb həmin otağa getdilər. Qız onları qabaqlayıb dolabın qapısını taybatay açdı və, “Buyurun! İndi gedin, özünüz baxın!” – deyə qışqırdı.

– Ay səni, axmaq qız, – Syuzən başını içəri salıb kürkləri aralaya-aralaya dedi. – Bu, adi paltar dolabıdır. Bax! Budur, onun arxa divarı!

Bundan sonra bacı-qardaşların hamısı kürkləri aralayıb içəriyə baxdılar və Lyusi qarışıq hamısı tamamilə adi bir paltar dolabı gördülər. Orada nə meşə var idi, nə də qar. Yalnız dolabın üstündə qarmaq asqılar olan arxa divarı görünürdü. Piter dolabın bu taxta divarının bərk olduğunu yəqin etmək üçün barmağını uzadıb onu döydü. Dolabdan başını çıxaran Piter dilləndi:

– Ay Lyusican, bu əla uydurma idi! Deyim ki, bizi elə dolamısan ki, sənə doğrudan da az qalmışdı ki, inanmışdıq!

– Axı mən heç nə uydurmadım, – Lyusi dedi. – Doğrudan, yalan danışmıram. Bir az bundan qabaq bu, tamamilə başqa cür idi. Doğrudan, mən söz verirəm.

– Yaxşı, Lyusi, – Piter dedi. – Sən lap ağ eləyirsən (həddini aşırısan) artıq. Zarafat elədin, bəsdir! Buna artıq son qoysan yaxşı olar.

Lyusi qıpqırmızı qızarıb nəsə deməyə çalışdı, amma nə deməyə çalışdığını özü də bilmirdi. Axırda qızı ağlamaq tutdu.

Bundan sonrakı günlər Lyusi üçün çox ağır keçdi.

Başqaları ilə arasının düzəlməsi üçün ona sadəcə olaraq hər şeyi əylənmək üçün uydurduğunu demək bəs olardı. Lakin Lyusi həqiqəti söylədiyini bilirdi və çox düzgün qız olduğuna görə başqa cür deyə bilməzdi. Bacı-qardaşlarının onun yalan danışdığını, özü də ağlabatmaz yalan danışdığını düşünmələri qızı çox kədərləndirirdi. Böyük bacısı və qardaşı bunu qəsdən etməzdilər, Edmund isə lap acıqlı ola bilərdi və bu dəfə o bacısına acıq eləyirdi. O, Lyusidən evin başqa dolablarında yeni ölkələr tapıb-tapmadığını təkrar-təkrar soruşub qızı yaman lağa qoyurdu. Bundan savayı, o günlərdə çox gözəl hava var idi və bütün uşaqlar səhərdən axşama kimi bayırda oynayıb bundan ləzzət alırdılar: çimirdilər, balıq tuturdular, ağaclara dırmaşırdılar və çəmənlikdə uzanırdılar. Bircə Lyusi bundan əməlli-başlı ləzzət ala bilmirdi. Hər şey birinci yağışlı günədək beləcə davam edirdi.

O gün yağış yağdı və günortadan sonra havanın açılacağına dair heç bir əlamət yox idi. Uşaqlar gizlənpac oynamaq qərarına gəldilər. Axtaranın rolu Syuzənə düşdü və o biri uşaqlar gizlənmək üçün dağılışdıqları vaxt Lyusi paltar dolabı olan yuxarı otağa getdi. Qız dolabda gizlənmək fikrində deyil idi, çünki bilirdi ki, onun orada gizlənməsi bacı-qardaşlarının yenə bu keçmiş söhbətə qayıtmaları ilə qurtara bilərdi. Lakin o, bircə dəfə də olsa dolabın içinə baxmaq istəyirdi; çünki o artıq özü də bu Narniyanı və Favnu sadəcə yuxuda gördüyündən şübhələnməyə başlamışdı. Ev o qədər nəhəng və mürəkkəb, gizlənməyə münasib yerlərlə dolu idi ki, qız bircə dəfə dolabın içinə baxıb başqa bir yerdə gizlənməyə kifayət qədər vaxtı olduğunu düşünürdü. Amma o dolaba çatan kimi koridordan ayaq səsləri gəldi və dolabın içinə tullanıb gizlənməkdən başqa çarəsi yox idi. Lyusi dolabın qapısını yaxşı bağlamamışdı, çünki dolabda, hətta sehrlili dolab olsa belə, özünü bağlamağın çox ağılsız hərəkət olduğunu bilirdi.

Onun eşitdiyi Edmundun ayaq səsləri imiş. Edmundun otağa daxil olması ilə Lyusunin dolaba tullanması bir oldu və Edmund bacısının dolaba girib gözdən itdiyini gördü. Oğlan o saat özü də dolaba girməyi qət etdi. Paltar dolabında gizlənmək niyyəti yox idi, çünki ora gizlənmək üçün yaxşı yer deyil idi. O, sadəcə olaraq uydurma ölkəsinə görə bacısına sataşmaq istəyirdi. Qapını açdı. Dolabda həmişəki kimi asılmış kürklər və güvə dərmanının iyi var idi, amma bir səs yox idi və Lyusidən də əsər-əlamət qalmamışdı. Edmund öz-özünə dedi:

– O elə bilir ki, mən onu tutmağa gələn Syuzənəm. Odur ki, arxada çox sakit oturur.

Beləliklə, Edmund dolabın içinə girib qapını örtüdü. O, tamamilə unutmuşdu ki, belə hərəkət ağılsızlıqdır. Hər tərəf qaranlıq olanda onun Lyusiyə yazığı gəlməyə başladı. Edmund onu bir neçə saniyədə tapacağını düşünmüşdü və tapmayanda çox təəccübləndi. O zaman dolabın qapısını açıb bir az işığı içəri buraxmaq qərarına gəldi, ancaq qapını tapa bilmədi. Bu, onun xoşuna gəlmədi və o hər tərəfə əl vuraraq “Lyusi! Hardasan? Bilirəm ki, buradasan!” – deyərək qışqırmağa başladı.

Cavab verən olmadı və Edmund öz səsinin ona qərribə gəldiyinin fərqi vardı – sanki dolabda deyil, açıq havada imiş kimi səslənirdi. Eyni zamanda birdən özünü çox soyuq hiss elədi və gözünə işıq göründü.

– Min şükür! – dedi Edmund, – deyəsən, qapı öz-özündən açılıb!

Bacısını artıq yadından çıxardan Edmund dolabın açıq qapısı zənn etdiyi işığa sarı getdi. Lakin oğlan yuxarı otağa qayıtmaq əvəzində sıx küknar ağacının qaranlıq kölgəsindən bir meşənin ortasına gəlib çıxdığını gördü.

Ayaqları altında xışıltılı quru qar var idi və ağacların budaqları da qarla örtülü idi. Yuxarıda qış səhərlərində tez-tez görülə bilən tutqun göy səma var idi. İrəlidə ağacların gövdələri arasından yeni doğan günəş çox aydın şəkildə qızarırdı. Hər tərəfi mükəmməl sükut bürümüşdü, elə bil ki, bu diyarda oğlan yeganə canlı varlıq imiş. Ağaclar arasında bircə dənə qaratoyuq yaxud dələ görünmürdü və meşə ucsuz-bucaqsız imiş kimi hər tərəfə uzanırdı. Edmund titrədi.

O anda Lyusini axtardığı yadına düşdü. Bacısına qarşı nə qədər pis davrandığını, guya “uydurma ölkəsi” üçün onu nə qədər incitdiyini düşündü, və indi həmin ölkənin heç uydurma olmadığını aşkar idi. Bacısının ona lap yaxın olduğunu düşünən Edmund “Lyusi! Lyusi! Mən də buradayam – Edmund!” – deyə qışqırdı.

Cavab verən olmadı.

– Son vaxtlarda ona dediyim bütün pis sözlərə görə məndən kəsib, – deyə Edmund düşündü. Səhvini boynuna götürməyi nə qədər sevmirdisə də, bu qərrib, soyuq və səssiz yerdə tək-tənha qalması da çox sevmədiyindən yenə qışqırdı:

– Bura bax, Lyusi! Sənə inanmadığıma görə üzr istəyirəm! İndi görürəm ki, sən həqiqəti danışmısan. Çıx görək. Gəl barışaq!

Hələ də cavab yox idi. Edmund öz-özünə dedi:

– Qızlar hamısı elədir, hey kəsərlər, üzr istəyəndə də bağışlamazlar.

Oğlan yenə yan-yörəsinə baxdı və bu yerin o qədər də xoşuna gəlmədiyini düşündü. O demək olar ki evə qayıtmağı qət etmişdi ki, qəflətən çox uzaqdan, meşənin dərinliyindən gələn zıncırov səsinə eşitdi. O bir yerdə dayanıb qulaq asırdı, səs get-gedə yaxınlaşırdı və axırda iki şimal maralının çəkdiyi

kirşə gözünün qabağında göründü.

Marallar təqribən Şetlend poni böyüklüyündə idi və saçları o dərəcədə ağ idi ki, bunlara nisbətən qar belə ağ görünməzdi. Şaxələnmiş buynuzları qızıla tutulmuş idi və doğan günəşin işığında alov kimi parlayırdı. Qoşqu al dəridən idi və zınqırovlarla örtülmüşdü. Kirşənin üstündə maralları sürən kök bir cırtan oturmuşdu. O ayaq üstdə dursaydı, bütün qamətilə boyu təxminən bir metr olardı. Əynində ağ ayının kürkü var idi, başına isə qırmızı başlıq taxmışdı. Başlığın ucuna uzun qızıl qotaz bağlanmışdı. Sürücü cırtanın uzun saqqalı dizlərini örtür və eləcə də şal kimi istifadə olunurdu. Onun arxasında, kirşənin ortasında, ən yüksək yerdə tamamilə başqa bir kəs – Edmundun gördüyü bütün qadınlardan xeyli ucaboy olan çox böyük xanım otururdu. O da boğazına qədər ağ kürkə bürünmüşdü, sağ əlində düz qızıl çubuq tuturdu, başında isə qızıl tac var idi. Xanımın üzü ağappaq idi, sadəcə olaraq solğun deyil, ağ kağız, qar yaxud şəkər şirəsi kimi bəmbəyaz idi. Təkcə dodaqları al-qırmızı idi. Xanımın üzü gözəl idi, amma baxışı qürurlu, soyuq və sərt idi.

Kirşənin zınqırovları cingildəyə-cingildəyə, sürücü cırtan qamçısını şıqqıldada-şıqqıldada, hər iki tərəfə qar buludları qalxa-qalxa Edmunda tərəf sürüşüb gəlməsi əzəmətli mənzərə idi.

Xanım “Saxla!” deyə bağırdı və cırtan maralların cilovunu o qədər kəskin surətdə çəkdi ki, yazıq heyvanlar az qalmışdı ki, yerə otursunlar. Lakin onlar tez düzəldilər və dəhnələrini gəmirib töyşüyərək bir yerdə durdular. Burunlarından çıxan nəfəsləri bu şaxtada tüstünü xatırladırdı.

– De görüm, sən kimsən? – deyə xanım Edmunda sərt nəzər salaraq soruşdu.

– Mən... Mən... Adım Edmuddur. – deyə Edmund

çətinliklə cavab verə bildi. Xanımın ona o tərzdə baxması onun xoşuna gəlmədi.

Xanım üz-gözüünü turşutdu və əvvəlkindən də sərt baxışla soruşdu:

– Sən kraliça ilə belə danışırsan?

– Üzr istəyirəm, əlahəzrət, bilmirdim. – dedi Edmund.

– Narniyanın Kraliçasını bilmirdin? – deyə qadın qışqırdı.

– Bıy! Bundan belə yaxşı bilərsən. Amma mən səndən təkrar soruşuram: Sən kimsən?

– Əlahəzrət, yalvarıram, – dedi Edmund, – sizin nə istədiyinizi başa düşmürəm. Mən məktəbdə oxuyuram – yəni, oxuyurdum, çünki indi tətildir.

4. Türk loqumu

– Amma sən *kimsən*? – deyə Kraliça təkrar etdi. – Qocalmış və saqqalını qırılmış böyük bir cırtdansanmı?

– Xeyr, əlahəzrət. – dedi Edmund. – Mənim heç vaxt saqqalım olmayıb. Mən oğlanam.

– Oğlan! – dedi Kraliça. – Yəni, sən demək istəyirsən ki, sən Adəm oğullarındansan?

Edmund tərpənmirdi və dinmirdi. O artıq elə çaşmış vəziyyətdə idi ki, bu sualın mənasını anlaya bilmirdi.

– Kim olduğunu bilmirəm, amma görürəm ki, kütsən, – deyə Kraliça. – Mənə bir dəfəlik cavab ver, yoxsa səbrim tükənər. Sən insansan?

– Bəli, əlahəzrət – deyə Edmund ona cavab verdi.

– Onda de görüm, mənim ölkəmə necə gəlib çıxdın?

– Bağışlayın, əlahəzrət, mən buraya dolabdan girdim.

– Dolabdan? Necə dolabdan girdin?

– Mən... mən qapını açdım və birdən gördüm ki, buradayam, əlahəzrət, – dedi Edmund.

– Hə! – deyə Kraliça oğlandan çox öz-özünə danışdı. – Qapı! İnsanların Dünyasına açılan qapı! Mən bu haqda eşitdim. Bu iş, hər şeyi məhv edə bilər. Ancaq o, bir nəfərdir, və onunla bacarmaq asandır.

Kraliça bu sözləri deyərkən yerindən durdu və od saçan gözləri ilə Edmundun üzünə baxdı. Eyni zamanda çubuğunu yuxarı qaldırdı. Edmund, qadının qorxulu bir iş edəcəyinə əmin idi, ancaq heç cür tərpənə bilmirdi. O artıq ümidini kəsib, həlak olacağını gözləyirdi ki, Kraliça birdən fikrini

dəyişdi.

– Yazıq balam, – dedi o tamam başqa bir səslə, –
görünür, sənə çox soyuqdur! Gəl, kirşədə mənim yanımda
əyləş, qoy səni kürkümə bürüyüm və söhbət edək.

Edmund bu işdən xoşlanmasa da, Kraliçanın sözüne
baxmamağa cürət etmədi. Kirşəyə qalxıb, qadının yanında
oturdu, qadın onu kürkünün ətəyinə bürüdü və yaxşıca
örtdü.

– Bəlkə, isti bir şey içəsən? – deyərək Kraliçə təklif etdi. –
İstəyirsən?

– Bəli, əlahəzrət, zəhmət olmasa – deyərək soyuqdan dişləri
bir-birinə dəyən Edmund cavab verdi.

Kraliçə, paketlərinin birindən misdən qayırilmiş kimi
görünən çox kiçik bir butulka götürdü və əlini uzadaraq
kirşənin yanındakı qarın üstünə bir damcı tökdü. Edmund
brilyant kimi parlayan bu damcını bir anlıq havada gördü.
Lakin damcı qara dəyər-dəyməz fışıltı eşidildi və o saat
qiymətli daşlarla bəzənmiş bir qab əmələ gəldi. Qab dolu idi
və içindən buxar qalxırdı. Cırıtdan tez bunu əlinə götürüb
təzim edərək, təbəssümlə Edmunda verdi. Təbəssümü heç
də xoş deyil idi. Edmund bu isti içkini içdikcə özünü qat-qat
daha yaxşı hiss etdi. Belə içkini o heç vaxt dadmamışdı: çox
şirin, köpüklü, kremli, ona başdan-ayağa qədər istilik verən
bir içki idi bu.

– Bir şeylər yeməyib, içmək yaxşı deyil, Adəm oğlu, –
deyərək Kraliçə vüqarla dilləndi, – Ən çox nə yemək istəyərdin?

– Türk loqumu, zəhmət olmasa, əlahəzrət, – dedi
Edmund.

Kraliçə yenə də butulkasından qarın üstünə bir damcı
tökdü və qarda o saat yaşıl ipək lentlə bağlanmış yumru

qutu əmələ gəldi. Qutunun içində iki-üç kilo ən yaxşı Türk loqumu var idi. Hər tikəsi büsbütün şirin idi, ağızda əriyirdi, və Edmund ömründə bundan dadlı bir şey yeməmişdi. Oğlan artıq özünü olduqca isti və rahat hiss edirdi.

O yeyərkən Kraliça ona hey suallar verirdi. Əvvəla Edmund ağzı dolu olanda danışmağın nəzakətsizlik olduğunu yadda saxlamağa çalışdı, amma tezliklə bunu unuttu və fikri ancaq mümkün qədər çox Türk loqumu aşırmaqda idi. Yedikcə daha çox yemək istəyirdi və Kraliçanın niyə hər şeyi bilmək istədiyini soruşmaq heç ağına gəlmirdi. Kraliça ondan bir qardaşı və iki bacısı olduğunu, bacılarından birinin artıq Narniyaya gəldiyini və Favnlə görüşdüyünü, o biri bacı və qardaşın isə Narniyadan tamamilə xəbərsiz olduqlarını öyrəndi. Onların dörd uşaq olması Kraliçanı xüsusilə maraqlandırır və o tez-tez bu haqda suallar verirdi: “Sən dəqiq deyirsən ki, siz yalnız dörd nəfərsiniz? İki Adəm oğlu və iki Həvva qızı, vəssalam? Nı artıq, nə də əskik?” Edmund ağzı Türk loqumuyla dolu halda təkrar-təkrar “Bəli, mən bayaq sizə dedim” — deyə təsdiq edirdi. O artıq Kraliçaya “əlzhəzrət” deməyi də yaddan çıxarırdı, amma Kraliça artıq buna sanki heç əhəmiyyət vermirdi.

Axır ki, Türk loqumu qurtardı. Edmund diqqətlə boş qutuya baxır və çox arzu edirdi ki, Kraliça ona yenə loqumdan təklif edər. Deyəsən, Kraliça özü də onun ürəyindən keçəni yaxşı bilirdi, çünki Edmundun xəbəri olmasa da, Kraliça bilirdi ki, bu Türk loqumu tilsimli idi və onu dadmış adam onu yenə arzulayacaq və ondan əl çəkə bilməyəcəkdi, hətta imkan olsa dayanmadan özünü öldürənə qədər yeyəcəkdi. Edmundun gözlədiyindən fərqli olaraq Kraliça ona dedi:

— Adəm oğlu, sənin qardaşını və iki bacını görməyi çox arzu edərdim. Onları mənimlə görüşdürmək üçün yanıma gətirərsən?

– Çalışaram, – Edmund boş qutuya baxa-baxa dedi.

– Çünki sən bir də yanıma gəlsən – əlbəttə, onları da gətirsən – mən sənə daha çox Türk loqumu verə biləcəyəm. İndi artıq verə bilmirəm, sehr təkcə bir dəfə işləyər. Öz evimdə isə başqa məsələdir.

– Niyə bu saat evinizə getməyəək? – dedi Edmund. Oğlan kirşəyə ilk addım atdığı vaxt kraliçanın onu evə qayıda bilməyəcəyi naməlum bir yerə aparmasından qorxurdu; indi isə o qorxusu tamamilə yadından çıxdı.

– Ora gözəl yerdir, – dedi kraliça. – Mən əminəm ki, evim xoşuna gələrdi. Otaqlar Türk loqumuyla doludur, və bundan əlavə, öz uşaqlarım yoxdur. Mənə gözəl bir oğlan lazımdır ki, onu Şahzadə kimi yetişdirim və məndən sonra o, Narniyanın Padşahı olsun. Oğlan Şahzadə olduğu zaman başında qızıl tac qoyacaq və hər gün səhərdən axşama kimi Türk loqumu yeyəcək. Sən də bütün tanış olduğum cavan oğlanların arasında ən ağıllı və gözəlsən. Mən düşünürəm ki, bir gün – başqalarını da mənim yanıma gətirəcəyin zaman – səni Şahzadə etmək istəyərdim.

– Niyə indi olmaz? – deyə Edmund soruşdu. Onun üzü qıpqırmızı, ağzı və barmaqları yapışqan oldu. Kraliça onu ağıllı və gözəl adlandırırsa da, o heç də belə deyil idi. Qadın dedi:

– Amma mən səni indi evimə aparsam, qardaşını və iki bacını görməyəcəyəm. Mən sənin qəşəng əqrəbalarını tanımaq arzusundayam. Şahzadə, sonra da Padşah olacağına heç şübhə ola bilməz. Ancaq sənin həmçinin saray əhlin və zadəganların da olacaqlar. Qardaşını hersoq eləyəcəyəm, bacıların da hersoginya olacaqlar.

– Onlarda xüsusi bir şey yoxdur, – dedi Edmund, – bir də ki, mən onları onsuz da həmişə başqa bir vaxt gətirə

bilərəm.

– Hə, amma sən evimə gələndən sonra onları yaddan çıxardarsan, – dedi Kraliça. – Orada o qədər xoş vaxt keçirərsən ki, bacı-qardaşlarını gətirmək üçün əziyyət çəkmək istəməzsən. Xeyr. Sən indi vətəninə qayıt, mənim yanına isə başqa vaxt gəl, onları da gətir, əlbəttə. Onlarsız gəlməyin faydası yoxdur.

– Amma mən vətənimə hansı yolla qayıdacağımı da bilmirəm, – deyə Edmund haray saldı.

– Bu, asandır, – deyə Kraliça cavab verib, çubuğunu bir yana uzatdı və Edmund, Lyusinin havaxtsa Favnlə üz-üzə gəldiyi fənər dirəyini gördü. – Bunun arxasına keç, düz get və İnsanların Dünyasına aparən yolu taparsan. İndi isə o biri tərəfə bax, – deyə qadın çubuğunu əks istiqamətə yönəltdi. – De görüm, orada ağacların üstündən iki kiçik tərəni görə bilirsən?

– Mənə elə gəlir ki, hə, – dedi Edmund.

– Bax, mənim evim həmin iki tərənin arasındadır. Gələn dəfə sən sadəcə bu fənər dirəyindən o iki tərəni görməlisən və buradan həmin tərələrə tərəf meşənin arasından yeriməlisən, axırda evimə gedib-çatarsan. Lakin yadında saxla ki, qardaş-bacılarını da gətirməlisən, yoxsa sən tək gəlsən, mən sənə çox acıqlana bilərəm.

– Əlimdən gələni edəcəyəm, – deyə Edmund söz verdi. O zaman Kraliça dedi:

– Yeri gəlmişkən, sən onlara məndən danışmamalısan. Qoy aramızda qalsın. Yalnız ikimizin sirri kimi olsa, maraqlı olar, elə deyil? Qoy onlara sürpriz eləyək. Sən sadəcə onları bu iki tərənin arasına gətir – sənin kimi ağıllı oğlan onları buraya gətirmək üçün asanlıqla bir bəhanə uydurar. Evimə

gəlib-çatanda “Görək, burada kim yaşayır” yaxud buna bənzər bir şey söyləmək olar. Mən əminəm ki, belə yaxşı alınar. Bacın favnlardan biri ilə tanış olubsa, çox güman ki, mənim barəmdə qəribə hekayələr – pis uydurmalar eşidib ki, mənim yanıma gəlməkdən qorxa bilər. Bilirsən, favnlar hər cür söz-söhbətlər yayırlar, indi isə...

– Nə olar, nə olar, – deyə Edmund birdən yalvardı, – bircə dənə loqum verin, nə olar, evə qayıdarkən yolda yeyim.

– Yox, yox, gələn dəfəni gözləməlisən, – dedi Kraliça gülərək. Eyni zamanda o, çırtana yola davam etməsi üçün işarə etdi. Kirşə uzaqlaşarkən Kraliça Edmunda əl eləyərək, “Gələn dəfə! Gələn dəfə! Unutma! Tez gəl!” – deyə səsləndi.

Edmund hələ kirşənin arxasınca baxırdı ki, birdən kiminsə onu adla çağırıldığını eşitdi. O dönüb meşənin o biri tərəfindən ona sarı yeriyan Lyusini gördü. Qız sevindi:

– Bıy, Edmund! Demə, sən də bura düşmüşsən! Necə gözəl! İndi isə...

– Doğrudan, – dedi Edmund, – götürəm ki, sən doğru deyirdin, o dolab sehrlı imiş. İstəyirsən, səndən üzr istəyəcəyəm. Ancaq xeyr ola, sən bütün bu vaxt harada idin? Mən səni hər yerdə axtardım.

– Bilsəydim ki, sən də buraya düşmüşsən, səni gözləyərdim, – dedi Lyusi. O çox xoşbəxt idi və Edmundun kobud danışması, üzünün qızarması və qəribə ifadə verməsi onu həyəcanlandırırdı. – Mən Cənab Tumnusla, Favnlarla ilə nahar yeməyindəydim. Onun vəziyyəti yaxşıdır və Ağ Cadugər ona məni buraxdığına görə heç bir şey etməyib. Cənab Tumnus fikirləşir ki, Cadugərin bundan xəbəri yoxdur və axırda hər şey yaxşı qurtarar.

– Ağ Cadugər? – deyə Edmund soruşdu. – Kimdir o?

– O büsbütün dəhşətli qadındır, – deyə Lyusi cavab verdi. – O özünü Narniyanın Kraliçası adlandırır, amma özünü kraliça adlandıрмаğa heç haqqı yoxdur və bütün favnlar və pərilər, nayadlar, cırtanlar və heyvanlar – ya da ki, heç olmasa, bütün yaxşı olanlar – ona nifrət edirlər. O cadugər insanları daşlara çevirmək kimi bir çox dəhşətli işlər bacarır. Onun elədiyi caduya görə Narniyada həmişə qış olur – ancaq bu qışda heç vaxt Milad bayramı olmur. O, əlində çubuq, başında tac, maralların çəkdiyi kirşədə gəzir.

Edmund həddindən artıq şirniyyat yediyindən onsuza da özünü narahat hiss edirdi, indi isə dostlaşdığı qadının qorxulu bir cadugər olduğu haqqında eşidəndə özünü daha pis hiss elədi. Bununla belə, o hələ də hər şeydən çox o Türk loqumundan dadmağı arzu edirdi. Odur ki, bacısından belə soruşdu:

– Ağ Cadugər haqqında bütün bu xəbərləri sənə kim deyib?

– Cənab Tumnus, Favn – deyə qız cavab verdi.

– Favnların dediyi hər şeyə həmişə inanmaq olmaz, – dedi Edmund, və onun dilində bu sözlər elə səsləndi, sanki o, favnları Lyusidən yaxşı tanıyırmış. Lyusi soruşdu:

– Kim belə deyir?

– Bunu hamı bilir, – dedi Edmund, – kimdən istəsən, soruşa bilərsən. Ancaq burada qar üstündə dayanmaq yaxşı deyil. Gedək evə.

– Hə, gedək, – dedi Lyusi. – Ay Edmund, mən elə şadam ki, sən də buraya düşdün. İndi ki, ikimiz artıq Narniyada olmuşuq, o birilər də buna mütləq inanacaqlar. Necə gözəl olacaq!

Ancaq Edmund ürəyində bacısı kimi düşünmürdü. O,

hamının qarşısında Lyusinın haqlı olduđunu təsdiq etməli olacaq; bir də, o əmin idi ki, hamı favnların və heyvanların tərəfini saxlayacaq, amma o özü artıq əlli faizdən çox Cadugərin tərəfində idi. Hamı Narniyadan danıssa, Edmund nə deyəcəyini və sirrini necə saxlayacağını bilmirdi.

Edmund və Lyusi xeyli yol getdilər və birdən budaqların əvəzində paltoların içində olduqlarını hiss etdilər. Bir neçə saniyədən sonra onlar ikisi də dolabdan bayıra çıxıb boş otaqda dayandılar. Lyusi dilləndi:

– Gör nə deyirəm, Edmund. Sən lap xəstə görünürsən. Özünü yaxşı hiss eləmirsən?

– Yox, yaxşıyam, – deyə Edmund cavab verdi, amma bu, doğru deyil idi. Həqiqətdə onun ürəyi bulanırdı.

– Yaxşısansa, onda gedək o biriləri tapaq, – dedi Lyusi.
– Onlara çox şeylər danışmalıyıq! Bundan sonra bizim hələ necə gözəl macərəlarımız olacaq!

5. Yenə dolabın bu tərəfində

Gizlənpac oyunu hələ də davam etdiyindən Edmund və Lyusinın o biri qardaş-bacını tapması bir az çəkdi. Nəhayət onlar bir araya gələndə (bu, zirehli dəbilqə olan olduqca uzun otaqda idi) Lyusi qışqırdı:

– Piter! Syuzən! Bu həqiqətdir! Edmund da oranı görüb! O ölkə var ki, dolabdan girib düşürsən! Edmundla mən ikimiz oraya düşdük! Biz orada, meşədə görüşdük. Danış, Edmund, indi sən onlara danış.

– Bu nə deməkdir, Edmund? – deyə Piter sual verdi.

Burada hekayəmizin ən pis əhvalatlarından biri baş verdi. O vaxta kimi Edmundun ürəyi bulanırdı, Lyusinın düz olması onu əsəbiləşdirirdi, ancaq o nə edəcəyini hələ qərara almamışdı. Piter birdən ona bu sualı verəndə o, ağlına gələn ən alçaq və pis iş əl atmağı – Lyusini pis vəziyyətə salmağı qərara aldı.

– Danış görək, Edmund, – dedi Syuzən.

O dəmdə Edmund Lyusiyə yuxarıdan baxıb (sanki o, bacısından xeyli böyük imiş, halbuki onların arasında bircau yaş fərqi var idi), azca gülərək dedi:

– Hə də, Lyusi ilə mən dolabdakı ölkəsi doğru imiş kimi bir oyun oynayırdıq. Əlbəttə, sadəcə əylənmək üçün. Həqiqətdə, orada elə bir şey yoxdur.

Yazıq Lyusi Edmunda bir dəfə baxıb, qüllə kimi otaqdan çıxdı.

Get-gedə daha da pis uşağa dönən Edmund özündən razı halda dedi:

– Yenə başladı. Nə olub ona? Balaca uşaqlar həmişə belə...

– Səsini kəs! – deyə Piter ona acıqlandı. – Lyusi bu dolab nağılını uydurandan sonra sən onu lap axmaq yerinə qoydun, indi isə özün onunla oyun oynayıb daha da qıcıqlandırırısan. Mən əminəm ki, sən bunu acıqca elədin.

– Axı bunun hamısı uydurmadır, – deyə Edmund kiridi.

– Əlbəttə ki, uydurmadır, – dedi Piter, – mən də elə bunu deyirəm. Biz buraya köçməmişdən qabaq Lyusi lap yaxşı qız idi, amma buraya gələndən bəri o ya aqlını itirib, ya da dünyanın bir nörməli yalançısı olub. Lakin hər necə olsa, sən bir gün ona sataşıb lağa qoymaqla, başqa bir gün isə özün onun bu oyunlarına qoşulmaqla nə cür yaxşılıq edəcəyini düşünürsən?

– Mən düşündüm ki... düşündüm ki, – Edmund dilləndi, ancaq daha heç nə deyə bilmədi.

– Sən heç nə düşünmədin, – dedi Piter, – burada nifrət var. Sən həmişə özündən balacaları axmaq yerinə qoymağı xoşlayırdın, biz bunu hələ məktəbdən gördük.

– Bəsdir! – dedi Syuzən, – İndi siz də dava eləsəniz, bunun nə xeyri olar? Gedək Lyusini axtarıb tapaq.

Heç təcəüblü deyildir ki, onlar Lyusini xeyli vaxt axtarandan sonra nəhayət tapanda gördülər ki, qız ağlamışdı. Onunla danışmağın xeyri yox idi. Qız öz dediyindən əl çəkmirdi:

– Mənim üçün fərqi yoxdur, siz nə düşünürsünüz və nə deyirsiniz. İstəyirsiniz, professoru danışın, anaya yazın, nə istəyirsiniz eləyin. Mən bilirəm ki, orada Favnlə görüşdüm və... kaş orada qalaydım, siz hamınız heyvansınız, bəli, heyvansınız!

O axşam pis keçdi. Lyusinın qanı qara idi və Edmund

hiss edirdi ki, onun planı ümid etdiyi kimi yaxşı getmir. Böyük qardaş-bacı Lyusinın həqiqətən aqlını itirməyindən şübhələnməyə başladılar. Qız yuxuya gedəndən sonra onlar hələ uzun vaxt koridorda durub onun haqqında pıçıladaşırdılar.

Axırda səhər gələndə professorun yanına gedib hər şeyi ona danışmaq qərarına gəldilər. “Professor, Lyusiyə doğrudan nəşə qərribə bir şey olduğunu düşünərsə, ataya yazar, – dedi Piter, – artıq biz özümüz bununla bacara bilmərik”. Qardaş-bacı professorun kabinetinə yaxınlaşıb qapını döydülər. Professor onlara “Buyurun, gəlin” deyib, ayağa qalxdı, onlara iki dənə stul tapdı və necə qulluq edə biləcəyini soruşdu. Onlar danışanda professor əllərinin barmaq uclarını bir-birinə sıxaraq heç bir dəfə sözlərini kəsmədən axıra kimi onlara qulaq asdı. Sonra xeyli müddət dinmədi, axırda bir-iki dəfə öskürüb qardaş-bacının heç gözləmədiyi sözləri söylədi:

– Siz haradan bilirsiniz ki, bacınızın hekayəsi doğru deyil?

– Bəs axı... – deyə Syuzən başladı, amma birdən dayandı. Qoca kişinin üzündən tamamilə ciddi olduğu bilinirdi. Onda Syuzən cəsarətini toplayıb dedi: – Axı Edmund dedi ki, onlar elə-belə oyun oynayırdılar.

– Bu məsələ, – dedi professor, – sözsüz ki, diqqətə layiqdir və çox diqqətlə araşdırılmalıdır. Məsələn, siz məni bağışlayın, sizə mühüm bir sual verim: tərçübənizə görə qardaşınızı daha etibarlıdır, yoxsa bacınız? Yəni, onlardan kim daha çox düzünü danışandır?

– Bu əhvalatın gülünc tərəfi elə budur, cənab professor – deyə Piter cavab verdi. – İndiyədək deyərdim ki, həmişə düzgün danışan Lyusi olub.

– Bəs sən nə düşünürsən, əzizim? – professor Syuzənə üz tutub dedi.

– Əslində, – dedi Syuzən, – ümumiyyətlə, mən də Piter kimi deyərdim, ancaq bu doğru ola bilməz – bu meşə və Favn hekayəsi.

– Bunu mən deyə bilmərəm, – dedi professor, – və həmişə düzgün danışan bir nəfəri yalan danışmaqla günahlandırmaq çox ciddi, həqiqətən çox ciddi işdir.

– Biz narahat olduq ki, bəlkə burada yalandan başqa bir məsələ var, – dedi Syuzən, – ola bilsin ki, Lyusiyə nəsə olub.

– Yəni, qız dəli olub? – professor olduqca soyuq şəkildə söylədi. – Buna görə heç narahat olmaya bilərsiniz. Qıza bircə dəfə baxmaq, onunla qısa bir söhbət etmək, dəli olmadığını yəqin etmək üçün kifayətdir.

– Axı onda... – Syuzən deyib sözünü qurtara bilmədi. Onun heç vaxt ağına gəlməzdi ki, böyük adam bu professor kimi danışa bilər və o artıq bilmirdi, nə düşünsün.

Məntiq! – professor sanki öz-özünə dedi. – Bu məktəblərdə məntiqi niyə öyrətmirlər? Burada üçcə variant ola bilər. Bacınız ya yalan danışır, ya dəlidir, ya da ki həqiqəti deyir. Yalan danışmadığını bilirsiniz, dəli olmamağı isə göz qabağındadır. Bu halda biz hal-hazırda, başqa bir sübut meydana çıxmasa, Lyusunin həqiqəti söylədiyini güman etməliyik.

Syuzən kişinin üzünə çox diqqətlə baxıb onlara lağ etmədiyinə əmin oldu. O zaman Piter dilləndi:

– Amma cənab professor, bu necə həqiqət ola bilər?

– Niyə də olmasın? – deyə professor ondan soruşdu.

– Birincisi ona görə ki, bu həqiqətdirsə, onda nə üçün hər kəs hər zaman o dolaba girəndə o ölkəyə düşür? Yəni, biz hamımız o dolaba baxanda orada heç nə yox idi. Lyusi özü də orada idi və o da heç nə görmədiyini təsdiqlədi.

– Bunun bu işə nə dəxli var? – dedi professor.

– Axı, cənab professor, elə bir yer həqiqətən varsa, o həmişə orada durar.

– Doğrudan? – deyə professor şübəhləndi. Piter artıq özü də nə deyəcəyini bilmirdi. Syuzən dilləndi:

– Amma bilirsiniz, heç vaxt keçməmişdi axı. Elə bir yer olsaydı belə, Lyusinın oraya getməyə vaxtı yox idi axı. Biz otaqdan çıxan kimi o da dalımızca çıxdı. Bircə dəqiqə vaxt keçmişdi, o isə saatlarla o ölkədə olduğunu deyirdi.

– Onun hekayəsi məhz buna görə daha çox həqiqətə oxşayır, – dedi professor. Əgər bu evdə doğrudan da hansısa başqa dünyaya aparıcı qapı varsa (və mən sizə xəbərdarlıq edirəm ki, bura çox qərribə evdir, mənim özümün də onun barəsində heç o qədər biliyim yoxdur), deməli, əgər o, başqa bir dünyaya düşübsə, həmin o dünyada bizimkindən fərqli bir vaxtın olması məni heç təəccübləndirməzdi. Buna görə də, orada nə qədər çox qalsan, buradakı vaxtın heç sərf edilməz. Digər tərəfdən, mən düşünürəm ki, onun yaşında qız özü belə fikri uydura bilərdi. O bunu yalandan uydursaydı, yəqin ki, uzun vaxt gizlənərdi, sonra isə çıxıb hekayəsini danışardı.

– Amma cənab professor, – dedi Piter, – siz həqiqətən də ciddi düşünürsünüz ki, hər addım başı elə başqa dünyalar var?

– Çox böyük ehtimal var, – deyə professor eynəyini çıxarıb, silməyə başladı və öz-özünə mızıldadı: – Görəsən, bu məktəblərdə onlara nə öyrədirlər?

– Amma biz nə etməliyik? – dedi Syuzən. O hiss elədi ki, söhbət artıq mövzudan uzaqlaşır.

– Əziz gənc xanım, – professor birdən başını qaldırıb qardaş-bacının düz gözlərinə baxaraq dedi: – hələ heç kəs

təklif etmədiyi bir plan var, və onu sınağa dəyər.

– Nə cür plan? – deyə Syuzən maraqlandı. Professor dedi:

– Biz hamımız öz işimizlə məşğul ola bilərik.

Bununla da söhbət bitdi.

Bundan sonra Lyusinın həyatı xeyli yaxşılaşdı. Piter yəqin eləyirdi ki, Edmund ona sataşmağını kəssin və nə Lyusi özü, nə də başqaları artıq dolabdan söhbət etmək istəmirdilər, çünki bu, hamını narahat edən mövzu idi. Beləliklə, bir müddət uşaqlar elə bilirdilər ki, bu əhvalat beləcə qurtarar. Lakin iş başqa cür alındı.

Professorun özünün heç o qədər də yaxşı bilmədiyi bu ev elə məşhur idi ki, İngiltərənin hər bölgəsindən insanlar buraya gəlib ona baxmağa icazə alırdılar. Bu kimi evlər, turist kitablarında və hətta tarix dərsliklərində haqqında məlumat verilən evlərdən idi. Ondan min cür söhbətlər, o cümlədən indi sizə danışdığım əhvalatdan da qəribə şeylər danışardılar. Ziyarətçilər buraya gəlib evə baxmaq istəyəndə professor həmişə onlara icazə verərdi, evə baxan xanım Misis Makredi də onları evdə gəzdirərək rəsmlərlə zirehlərdən məlumat verər və kitabxanadakı nadir kitabları göstərərdi. Misis Makredi ümumiyyətlə uşaqları xoşlamayan qadın idi və bütün bildiyi məlumatları ziyarətçilərə danışarkən uşaqların ona mane olmalarını istəmirdi. O demək olar ki birinci gündən Piterlə Syuzənə (bir sıra başqa göstərişlərlə yanaşı) belə demişdi: “Yaxşı yadınızda saxlayın ki, evə ziyarətçi gələndə siz gözümə görünməyəsiz və mane olmayasınız”.

– Guya bizdən biri, böyük yad adamlarla ora-bura gəzib bütün səhəri boş yerə itirmək istəyər! – dedi Edmund, və qalan üç uşaq da onunla razılaşıdı. İkinci dəfə macərələr məhz bundan başladı.

Günlərin birində səhər vaxtı Piterlə Edmund zirehli dəbilqəyə baxaraq onu sökməyi bacarıb-bacarmayacaqlarını düşünərkən bacılar otağa yüyürüb, dedilər:

– Tez olun! Misis Makredi bir dəstə adamla buraya gəlir!

– Ciddi işdir, – deyə Piter səsləndi və uşaqların dördü də otağın o biri tərəfinə qaçıb qapıdan çıxdılar.

Lakin yaşıl otaqdan keçib kitabxanaya özlərini yetirən kimi birdən-birə qabaqdan bir səs eşitdilər. O saat başa düşdülər ki, Misis Makredi, onların güman etdikləri kimi ziyarətçiləri əsas yolla yox, arxa pilləkənlə gətirmiş. Bundan sonra isə ya uşaqlar başlarını itirdilər, ya Misis Makredi onları tutmağa çalışırdı, ya da evdə bir sehr işləyib onları Narniyaya tərəf çəkdi, ancaq onlar hara gedirdisə, hər yerdən qaçmalı olurdu, və axırda Syuzən dedi:

– Bu ziyarətçilərə mən nə deyim? Tez olun, onlar keçənə kimi dolab otağına sığınaq. Orada bizi izləyən olmayacaq.

Lakin onlar bu otağa girən kimi koridordan səslər gəldi, kimsə qapının arxasında qapı qolundan yapışdı və uşaqlar qapı qolunun döndüyünü gördülər. Piter,

– Tez! Başqa yer yoxdur, – deyib, dolabı cəld açdı və onların dördü də içinə sıxışib, töşüyərək qaranlıqda oturdular. Piter qapını əliylə örtdü, amma arxasından bağlamadı, çünki o, hər ağı başında insan kimi bilirdi ki, dolabda heç vaxt özünü bağlamaq olmaz.

6. Meşədə

– Kaş Misis Makredi bütün bu adamları gəzdirməyi tez qurtaraydı, – deyə Syuzən birazdan dilləndi. – Mən burada yaman sıxıldım.

– Həm də ki, dəhşətli kamfor iyi gəlir, – dedi Edmund.

– Yəqin ki, bu kürklərin cibləri kamforla doludur, – dedi Syuzən, – güvə dərmanıdır.

– Kürəyimə nəşə batır, – dedi Piter.

– Sizə soyuq deyil? – deyə Syuzən soruşdu.

– Hə, doğrudan soyuqdur, – Piter dedi, – Həm də, ay aman, yaşıdır ki! Nə olub bu yerə? Sən demə, yaş bir şeyin üstündə oturmuşam. Get-gedə daha yaş olur.

Piter güclə ayağa qalxdı. Edmund dilləndi:

– Çıxaq artıq! Məncə, onlar getdilər.

Birdən Syuzən “Oh!” deyə inildədi və hamı ondan nə baş verdiyini soruşdu.

– Mən ağaca söykərib oturmuşam! Bir də ki, baxın – orada işıqlaşır.

– Vallah, düz deyirsən, – dedi Piter. – Bax, bax! Odur, orada! Bir də orada! Hər tərəfdə ağaclar var. O yaş şey isə qardır. İndi mən düşünürəm ki, biz nəhayət Lyusinini dediyi meşəyə düşdük.

Artıq bundan şübhə ola bilməzdi. Uşaqların dördü də işıqlı qış günündə gözlərini qıya-qıya ətrafına baxınırdı. Arxada paltarasanlarda asılmış kürklər, qabaqda isə qarlı ağaclar var idi.

Piter o saat Lyusiyə üz tutub,

– Sənə inanmadığıma görə üzr istəyirəm, – dedi. – Bağışla. Sənin əlini sıxa bilərəmmi?

– Əlbəttə, – Lyusi dedi və qardaşının əlini sıxdı.

– Yaxşı, – dedi Syuzən, – Bəs indi biz nə edəcəyik?

– O nə demək? – dedi Piter. – Əlbəttə ki, gedib meşəni gəzəcəyik.

– Eh, – deyə Syuzən ayağını yerə vurdu. – Yaman soyuqdur. Bəlkə o kürklərdən götürüb geyinək, sonra da gedək?

– Onlar bizimki deyil, – deyə Piter şübhələndi.

– Məncə, heç kim heç nə deməz, – dedi Syuzən. – Axı biz onları evdən bayıra çıxartmırıq. Dolabdan belə çıxartmırıq.

– Bu heç ağılıma gəlməyib, Syu, – dedi Piter. Əlbəttə, indi fikrini başa düşürəm. Nə qədər ki kürk, onu tapdığın yerdə, dolabda qalır, heç kəs deyə bilməz ki, sən onu oğurlamısan. Və mən görürəm ki, bütün bu ölkə elə dolabın içindədir.

Uşaqlar o saat Syuzənin ağıllı planını yerinə yetirdilər. Kürklər onlar üçün böyük idi, dabanlarına qədər uzanırdı, odur ki uşaqların əynində kürklərdən artıq padşahlıq xələtlərinə oxşayırdı. Lakin onlar özlərini çox isti hiss etdilər və hər biri başqalarına baxıb bu yeni paltarların bu yerlərdə onlara lap çox yaraşdığını düşünürdü.

– Biz təsəvvür edə bilərik ki, Arktikanı öyrənməyə gəlmiş alimlərik, – dedi Lyusi.

– Burada nəyisə təsəvvür etmək lazım deyil, onsuz da çox maraqlıdır, – deyə Piter ona cavab verdi və hamıdan birinci meşənin içinə addımlamağa başladı. Göy üzünü qara, yekə buludlar örtmüşdü; gecə düşənə kimi daha çox qar yağacağı

gözlənilirdi.

Birdən Edmund dilləndi:

– Bəs buradan sola getməli deyilik? Yəni, fənər dirəyinə getmək üçün, deyirəm.

Oğlanın yadından çıxmışdı ki, o, bu meşəyə artıq gəldiyini bildirməməliydi. Bu sözlər ağzından çıxan kimi yalanını üzə çıxartdığını başa düşdü. Hamı dayandı. Hamının gözləri ona zilləndi. Piter təəccübdən fit çalib dedi:

– Deməli, sən həqiqətən burada olmuşdun. Lyusi səninlə burada görüşdüyünü deyəndə sən elə danışdın ki, guya o yalan deyib!

Araya dəhşətli bir sükut çökdü.

– Hə, bütün balaca zəhrimarlardan... – Piter başladı, amma qurtara bilmədi. Çiyinlərini atıb, susdu. Doğrudan da, artıq deməyə bir söz qalmırdı və dörd uşaq yenə yeriməyə başladılar. Edmund isə ürəyində deyirdi: “Bir dayanın, siz, qürurlu, özünüzdən razı yalançısınız! Mən sizin başınıza elə oyun açacağam ki...”

– İndi biz haraya gedirik? – Syuzən, hər şeydən əvvəl, mövzunu dəyişmək xatirinə söylədi.

– Məncə, Lyusi başçılıq etməlidir, – dedi Piter. – Allah bilir ki, o buna layiqdir. Lyusican, bizi haraya apararsan?

– Cənab Tumnusla görüşməyə gedəkmi? – dedi Lyusi. – O, sizə danışdığım mehriban favndır.

Hamı bu təkliflə razılaşdı və onlar yeyin addımlarla getməyə başladı. Lyusi hamıdan qabaqda gedərək, yaxşı başçılıq elədi. Əvvəl o yolu tapacağına əmin deyil idi, ancaq yolda bir yerdə qərribə görünən bir ağacı, başqa bir yerdə bir kötüyü tanıdı, sonra isə yerin kələ-kötür olduğu tərəflərdən

keçib, onları kiçik dərəcəyə və axırda Cənab Tumnusun mağarasına, lap qapısının ağzına gətirdi. Lakin orada heç gözləmədikləri dəhşətli bir şey gördülər.

Qarı ilgəklərindən çıxarılmış, sındırılmışdı. Mağaranın içi qaranlıq və soyuq idi, bir neçə gün boş qalmış yerin iyi gəlirdi. Qarıdan içəriyə girən qar döşəmədə yanıq çubuqlar və kül ilə qarışmış, bir yığına çevrilmişdi. Aydın idi ki, kimsə burada yanan çubuqlar atırdı, sonra isə ayaqlarıyla onları tapdalayıb söndürürdü. Qablar yerdə idi, parça-parça olmuşdu. Favnın atasının şəkli isə bıçaqla tikə-tikə doğranmışdı.

– Əcəb gözəl yer imiş bura, – dedi Edmund. – Buraya gəlməyin heç mənası yoxdur.

– Bu nədir? – deyə Piter qabağa əylilərək soruşdu. Xalçanın üstündən döşəməyə mıxla vurulmuş bir vərəq gözüne ilişmişdi. Syuzən maraqlandı:

– Orada bir şey yazılıbmı?

– Hə, məncə yazılıb, – deyə Piter cavab verdi, – amma mən onu bu qaranlıqda oxuya bilmirəm. Bayıra çıxaraq oxuyaq.

Uşaqlar hamısı bayıra çıxdılar və Piteri araya alaraq onun oxuduğu sözlərə qulaq asdılar:

Buranın keçmiş sakini Favn Tumnus Tənha adaların və digər ölkələrin Kraliçası, Kayir-Paravel qəsrinin Sahibəsi və s. Əlahəzrət Cedisə xəyanət ittihamı ilə, və habelə Əlahəzrətin düşmənlərini qəbul etmə, casuslara sığınacaq vermə və İnsanlarla qardaşlaşma ittihamı ilə həbs olunmuş və məhkəməsini gözləməkdədir.

İmza: MOQRİM, Gizli Polisin Rəisi
YAŞASIN KRALİÇA!

Uşaqlar bir-birinə baxdılar. Syuzən dilləndi:

– Deyəsən, bu yer heç vaxt xoşuma gəlməyəcək.

– Kimdir bu kraliça? – deyə Piter Lyusidən soruşdu. – Sən onun haqqında nəşə bilirsən?

– O heç kraliça deyildir, – dedi Lyusi cavabında. – O, dəhşətli cadugər, Ağ Cadugərdir. Meşənin sakinlərinin hamısı ona nifrət edirlər. O bütün ölkəyə cadu elədi ki, burada həmişə qış olsun, amma heç vaxt Milad bayramı olmasın.

– Mən... mən düşünürəm ki, görəsən, burada daha çox qalmağın mənası var ya yox? – dedi Syuzən. – Yəni, bura mənə heç o qədər təhlükəsiz gəlmir və heç əyləncəli də olmayacaq, deyəsən. Həm də, hava get-gedə daha çox soyuyur və biz yeməli bir şey özümüzə götürməmişik. Siz nə fikirləşirsiniz, bəlkə evə gedək?

– Bəs biz gedə bilmirik axı! Biz gedə bilmirik! – Lyusi birdən etiraz etdi. – Siz görmürsünüz, nə olub? Bundan sonra biz bu işi belə qoyub evə gedə bilmirik. Hamısı mənə görədir. Yazıq Favn mənə görə çətinə düşüb. O məni Kraliçadan gizlətməmişdi, geriyə qayıtmağım üçün mənə yol göstərmişdi. Kraliçanın düşmənlərini qəbul etmə və İnsanlarla qardaşlaşma elə bu deməkdir. Biz mütləq onu xilas etməyə çalışmalıyıq.

– Guya *biz* buna kömək edə bilərik! – dedi Edmund. – Biz yeməyə bir tikə çörək belə tapmırıq!

– Kəs səsini! Sən... – Edmunda qarşı hələ hirsli soyumamış Piter dedi və Syuzənə üz tutub sual verdi: – Sən nə düşünürsən, Syuzən?

– Ürəyimdə qorxulu bir hiss var ki, Lyusi düz deyir, – dedi Syuzən. – Mən bundan o yana bir addın belə atmaq istəmirəm. Kaş heç vaxt buraya gəlməzdik. Ancaq Cənab... Bilmirəm, adı nədir... yəni, o Favn üçün bir çarə tapmağa çalışmalıyıq, mənə.

– Mən də belə hiss eləyirəm, – dedi Piter. – Mən çox

narahatam ki, yeməyə heç nəyimiz yoxdur. Mən belə təklif edərdim ki, biz indi geri qayıdaq və anbardan bir az yemək götürək, ancaq bu ölkədən çıxandan sonra buraya təkrar gələ biləcəyimizi, deyəsən, dəqiq bilmək olmaz. Mən fikirləşirəm ki, biz burada qalıb yolumuza davam etməliyik.

– Mən də elə fikirləşirəm, – deyə iki bacısı da onunla razılaşdı. Piter isə dedi:

– Kaş bu yazıq kişinin harada saxlandığını biləydik!

Uşaqlar hamısı hələ nə edəcəyini düşünərkən Lyusi dilləndi:

– Baxın! Orada döşü qırmızı bir qaratoyuq görürəm. Burada birinci dəfədir ki, quş görürəm. Bura baxın! Görəsən, Narniyada quşlar danışa bilirlər? Mənə elə gəlir ki, o bizə nəşə demək istəyirdi.

Bundan sonra qız Qaratoyuğa üz tutub dedi:

– Sizdən xahiş edirəm, Tumnus adlı Favnın haraya aparıldığını bizə deyə bilərsiniz?

Qız bunu danışdığı zaman quşa sarı bir addım attı. Quş dərhal uçdu, amma bundan sonrakı ağaca qondu. Orada oturanda onlara elə baxırdı ki, deyərdin, danışdıqları hər şeyi başa düşə bilir. Özlərindən xəbərsiz dörd uşaq quşa tərəf bir-iki addım yaxınlaşdılar. O zaman Qaratoyuq yenə uçub sonrakı ağaca qondu və yenə diqqətlə onlara baxdı (Daha çox qırmızı döşü və işıqlı gözləri olan qaratoyuq dünyada tapılmazdı).

– Bilirsiniz, – dedi Lyusi, – mən doğrudan inanıram ki, o bizə “Ardımca gəlin!” demək istəyir.

– Deyəsən, elədir, – deyə Syuzən razılaşıb Piterdən soruşdu: – Sən nə düşünürsən, Piter?

– İstəyirsiniz, yoxlayaq, görək nə olacaq, – deyə Piter cavab verdi.

Qaratoyuq, göründüyü kimi, məsələn çox yaxşı başa düşürdü. O, ağacdən ağaca uçar, daim uşaqlardan bir neçə metr qabaqda qalırdı; buna görə də, onlar asanlıqla onun ardınca gedirdilər. Quşun onları apardığı yol getdikcə bir qədər aşağı enirdi. Qaratoyuq yeni budağa qonduğu zaman qar dənəcikləri budaqdan yerə düşürdü. Bu vaxt göy üzündəki buludlar aralandı və qış günəşi göründü. Onların ətrafındakı qarlar qamaşdırıcı işığa büründü. Onlar təxminən yarım saat idi ki, bu yolla gedirdilər, bacılar qabaqda, qardaşlar isə arxada idilər. Uzun sürən bir sükutdan sonra Edmund dilə gəlib Piterə dedi:

– Sən hələ də mənə yuxarıdan baxırsansa, mənə dindirmirsənsə, özün bilirsən. Amma mənim sənə bir sözüüm var, yaxşı olar ki, mənə qulaq asasan.

– Nədir sözün? – deyə Piter ondan soruşdu.

– Sakit ol! Elə bərkdən danışma, – dedi Edmund, – qızları qorxutmaq yaxşı deyil. Amma sən başa düşdün, biz nə edirik?

– Nə? – deyə Piter demək olar ki pıçıtyla soruşdu.

– Biz heç bilmədiyimiz, tanımadığımız bir bələdçinin dalınca gedirik. Bu quşun nəyə və kimə xidmət etdiyini haradan bilirik? Nə üçün biz inanırıq ki, o bizi tələyə salmayacaq?

– Bu, yaxşı fikir deyil. Bir də ki, bilirsən, axı bu, qaratoyuqdur. Mənim oxuduğum bütün kitablarda yaxşı quşlar var idi. Mən əminəm ki, qaratoyuq pisin tərəfində olmaz.

– Belə olduqda, hansı tərəf yaxşı, hansı pisdir? Biz haradan

bilirik ki, favnlar yaxşı, Kraliça (Bəli, bilirəm ki, *deyilənə* görə, o, cadugərdir) isə pisdirdir? Əslində biz nə ondan, nə də bundan heç nə bilmirik.

– Favn Lyusini xilas etdi.

– O özü bunu *söyləmişdi*. Amma biz haradan bilə bilirik? İndi başqa bir məsələ də var. Buradan evə qayıtmaq üçün yolu necə taparıq?

– İlahi! – dedi Piter. – Bunu mən düşünməmişdim.

– Yeməyə də güman yoxdur, – deyə Edmund bu söhbəti bitirdi.

7. Qunduzlarla birlikdə keçirilən bir gün

Qardaşlar arxada pıçılşaşarkən qəflətən bacıların qışqırdığını eşitdilər. Qızlar “Aaa!” deyə qışqırıb ayaq saxladılar.

– Qaratoyuq! – deyə Lyusi ah-nalə edirdi. – Qaratoyuq uçub-getdi.

Həqiqətən də, quş uçub gözdən itdi.

– Bəs indi biz nə edəcəyik? – Edmund deyinə-deyinə Piterə atdığı baxışla sanki “Mən sənə nə dedim?” söyləmək istəyirdi. Birdən Syuzən dilləndi:

– Dayan! Bax!

– Nədir? – deyə Piter soruşdu.

– Orada, sol tərəfdə, ağaclar arasında kimsə qaçır.

Uşaqlar bütün varlığıyla diqqət kəsilib baxırdılar, hamıda bir narahatlıq hissi var idi. Bir azdan Syuzən təkrar dilə gəldi:

– Yenə qaçdı.

– Bu dəfə mən də onu gördüm, – dedi Piter. – O hələ oradadır, bu yekə ağacın arxasındadır.

– Nədir o? – deyə Lyusi var gücü ilə həyəcanını üzə verməməyə çalışaraq soruşdu.

– Hər nədirsə, – dedi Piter, – bizdən gizlənilir. İstəmir ki, biz onu görək.

– Gedək evə, – deyə Syuzən təklif etdi. Bu dəmdə, heç kəs heç nə deməsə də, birdən hamı Edmundun əvvəlki fəslin axırında Piterə pıçıldadığı gerçəkliyi dərk etdi: onlar bu meşədə azdılar! Lyusi soruşdu:

– Bəs o necədir?

– O... o hansısa heyvandır, – dedi Syuzən və qəfildən yenə, – Bax! Bax! Tez olun! Odur, oradadır, – deyə qışqırdı.

Uşaqların hamısı ağacın arxasından onlara baxan tükli və bıqlı bir sifət gördülər. Bu dəfə heyvan tez qaçmadı, ama insan tək barmağını dodaqlarına aparıb “Sus!” işarəsini verdi. Ondən sonra o, yenə gözdən itdi. Uşaqlar nəfəsini tutub bir yerdə qaldılar.

Bir azdan tanımadıqları bir məxluq ağacın arxasından çıxdı, kimsənin onu görməsindən qorxurmuş kimi ətrafa nəzər salıb “Susun!” dedi və uşaqlara onun ardınca daha sıx meşəyə getmələri üçün işarətlər etdi. Bundən sonra o, yenə gözdən itdi.

– Bilirəm, o kimdir, – Piter dilləndi. – Qunduzdur. Onun quyruğunu gördüm.

– O istəyir ki, biz onunla gedək, – dedi Syuzən, – və xəbərdarlıq edir ki, səs salmayaq.

– Bilirəm, – dedi Piter, – sual budur ki, onunla gedəkmi, getməyəkmı? Sən nə düşüürsən, Lyusi?

– Məncə, bu yaxşı qunduzdur, – deyə Lyusi cavab verdi.

– Hə, amma biz necə *bilək*? – dedi Edmund.

– Ona inanıb getməyəkmı? – dedi Syuzən. – Yəni, onsuz da burada dayanmağın xeyri yoxdur və mən yemək istəyirəm.

O anda Qunduz təkrar ağacın arxasından başını çıxartdı və təkidli işarələrlə onları çağdı.

– Yaxşı, – dedi Piter, – gəlin bir yoxlayaq, görək, bunun axırı nə olacaq? Bir-birimizə yaxın olaq ki, bu qunduz düşmən çıxsa, ona qalib gələ bilək.

Uşaqlar hamı birlikdə ağaca tərəf addımladılar və ağacın arxasında Qunduzu tapdılar. Qunduz hələ onlardan bir az çəkinərək, xırıltılı pıçıltıyla,

– Ağaclığa gəlin, daha da içərisinə girin. Açıqlıqda əminlik yoxdur! – deyirdi.

Qunduz yalnız onları meşənin sıx yerinə gətirəndən sonra danışmağa başladı. Burada ağaclar o qədər sıx idi ki, yuxarıda budaqları bir-birinə bitişik idi və qar yerə düşə bilmirdi; odur ki, yerdə qara torpaq və şam iynələri görünürdü. Qunduz uşaqlara sual verdi:

– Siz Adəmin Oğulları və Həvvanın Qızlarısınız?

– Hə, onlardanıq, – deyə Piter cavab verdi.

– Sussss! – dedi Qunduz. – Xahiş edirəm, belə ucadan danışma! Biz hələ təhlükəsiz yerdə deyilik!

– Niyə? Kimdən qorxursunuz? – deyə Piter təəccübləndi. – Burada bizdən başqa heç kəs yoxdur axı.

– Ağaclar var, – dedi Qunduz. – Onlar həmişə qulaq asırlar. Onların çoxu bizim tərəfdədir, amma elələri də *var* ki, bizi *ona* satacak! Bilirsiniz, kimi nəzərdə tuturam.

Bu sözləri deyəndə Qunduz bir neçə dəfə başını yırğaladı. O zaman Edmund dilə gəldi:

– Söhbət tərəflərdən gedirsə, biz necə bilək ki, siz bizim tərəfdə olan dostumuzsunuz?

– Bunu kobudluq saymayın, Cənab Qunduz, – deyə Piter əlavə etdi, – ancaq özünüz də görürsünüz ki, biz burada özgəyik.

– Düzdür, düzdür. Məndə bir sübut var. – Qunduz deyib, kiçik ağ bir şeyi onlara göstərdi. Onların hamısı təəccüblə buna baxdılar. Birdən Lyusi dedi:

– Ay da! Bu mənim əl yaylığımdır! Mən onu yazıq Cənab Tumnusa vermişdim!

– Düzdür, – dedi Qunduz. – Yazıq can, həbs edilməzdən qabaq bunu bilib, həmin bu əl yaylığını mənə verdi. O mənə dedi ki, əgər onun başına bir iş gəlsə, mən burada sizinlə görüşməliyəm və sizi aparmalıyam...

Bu yerdə Qunduz səsini kəsib bir-iki dəfə əsrarəngiz surətdə başını yırğaladı və uşaqlara lap yaxın gəlmələri üçün işarə etdi. Uşaqlar onun bığlarından qıdıqları gələcək qədər yaxın durdular və o boğuş bir pıçılıtlı ilə sözünə davam etdi:

– Deyirlər ki, Aslan artıq yoldadır. Çox güman ki, yerə enib.

Bu zaman maraqlı bir şey baş verdi. Uşaqlardan heç biri Aslanın kim olduğunu bilmirdi. Lakin Qunduz bu sözləri deyən kimi hamı özünü başqa cür hiss eləməyə başladı. Ola bilsin ki, yuxuda görmüsən: kimsə sənə bir söz deyir və sən bu sözün mənasını başa düşməsən də, əslində çox böyük mənası olduğunu hiss edirsən. Bunun mənası qorxulu ola bilər, o zaman yuxu dəhşətli kabusə dönür; yaxud sözlə ifadə edilməz dərəcədə gözəl yuxu ola bilər, o halda sən ömrünün axırınadək bu yuxunu yadda saxlayırsan və onu yenə görməyə can atırsan. Bu vaxt uşaqlar özlərini məhz belə hiss etdilər. Aslan adını eşitmək, uşaqların hər biri ürəyində böyük bir həyəcan hiss etdi. Edmundu əsrarəngiz dəhşət hissi çulğadı. Piter birdən özünü qorxmaz igid kimi hiss elədi. Syuzənə bu ad, çox dadlı bir iyi və ya qəşəng bir melodiyanı xatırlatdı. Lyusi isə özünü səhər tezdən oyanıb, tətillin yaxud yayın başladığını anlayan bir uşaq kimi hiss etdi.

– Bəs Cənab Tumnusa nə oldu? – deyər Lyusi xəbər aldı.

– O haradadır?

– Susss! – dedi Qunduz. – Burada olmaz! Mən sizi

həm açıq danışmaq, həm də yemək mümkün olacaq bir yerə aparmalıyam.

Uşaqların hamısı – Edmuddan başqa – artıq Qunduzla inanırdı. “Yemək” sözünü eşitməyə isə hamı, o cümlədən Edmund da, çox sevinirdi. Uşaqlar, inanılmaz cəldliklə meşənin ən sıx yerlərindən onları apararı yeni dostlarının ardınca getdilər. Bir saatdan artıq yol getdikdən sonra hamı özünü həddindən artıq yorğun və ac hiss edirdi. Nəhayət, onların qabaqlarında ağaclar seyrəkləşməyə və yol dik şəkildə aşağı enməyə başladı. Bir dəqiqədən sonra onlar bir düzəngaha çıxdılar. Günəş hələ də parlayırdı və aşağıda gözəl mənzərə açılırdı.

Onlar sıldırımlı, dar bir dərənin kənarında dayanmışdılar. Dərədən olduqca böyük bir çay axırdı, daha doğrusu, buz bağlamış olmasaydı axacaqdı. Onların durduqları yerin tam aşağısında çayın üstündə tikilmiş bir bənd gördülər. Onu görəni kimi hamının birdən yadına düşdü ki, qunduzlar həmişə bəndlər tikirlər; uşaqlar əmin idilər ki, bu bəndi Cənab Qunduz özü tikmişdi. Bundan əlavə, onun üz-gözündən bir növ təvazökarlığın yağdığını gördülər – adətən, bir adam qonaqlarına düzlətdiyi bağcanı göstərdiyi yaxud yazdığı hekayəni oxuduğu zaman üzündən belə təvazökarlıq yağar. Syuzən nəzakət xatirinə, “Necə gözəl bənddir!” – dedi. Cənab Qunduz da bu dəfə “Sus!” demədi, amma “Böyük bir şey deyil bu, sadəcə elə-belə bir iş, hələ başa çatdırmamışam” dedi.

Bəndin üstündə dərin bir gölməçə olaraq nəzərdə tutulmuş, lakin qoyu yaşıl buz sahəsinə çevrilmiş bir yer var idi. Bəndin altında isə, lap aşağıda daha çox buz var idi; o buz hamar deyil, köpüklü və dalğalı formalarda idi, çünki su axan anda şaxta qəfildən gəldi. Su şırnaqla axdığı və bənddən sızıb keçdiyi yerlərdə sallaq buzdan bir divar bərq vururdu.

Adama elə gəlirdi ki, bəndin bir tərəfi son dərəcə saf şəkərdən düzəlmiş güllərlə, çələnglərlə, hörüklərlə örtülüb. Ortada, bir qədər bəndin üzərində, nəhəng bir arı pətəyi şəklinə balaca məzəli bir ev var idi. Damdakı dəlikdən tüstü qalxırdı, buna görə də – xüsusən ac olanda – bunu görəndə yemək yada düşür və aclıq daha çox hiss olunurdu.

Edmunddan başqa, hamının gözü buna sataşdı, ancaq Edmundun gözüne ayrı bir şey dəydi. Uzaqda, başqa kiçik bir dərədə bu çaya aşağı tərəfdən qoşulan başqa bir çay axırdı. Həmin o dərəyə tərəf baxan Edmund orada iki kiçik təpə gördü. O tamamilə əmin idi ki, bunlar Ağ Cadugərin o gün fənər dirəyinin yanında onunla vidalaşarkən ona göstərdiyi iki təpənin eynisi idi. Oğlan düşündü ki, onda həmin iki təpənin arasında, bir kilometr uzaqlığında, yəqin ki, Ağ Cadugərin sarayı olacaq. O dəqiqədə Türk loqumunu və Padşah olacağını yada salıb, “Görək, ondan sonra Piter məni necə bəyənər?” – deyə özü-özündən soruşdu. Ağına dəhşətli fikirlər gəldi.

– Çatdıq! – dedi Cənab Qunduz, – və deyəsən Qunduz Xanım bizi gözləyir. Mənim ardımca gəlin, amma çox ehtiyatlı olun ki, sürüşməyəsiz.

Bəndin üstü enli və rahat idi, lakin insanlar üçün onun üstündən yerimək heç o qədər də asan deyil idi, çünki onu buz bağlamışdı. Onun bir tərəfində onunla eyni səviyyədə buzlanmış gölməçə olduğu halda, o biri tərəfində aşağıdan çay axırdı və oraya yığılmaq dəhşətli olardı. Cənab Qunduz onları bir cərgə ilə bəndin tam ortasına gətirdi. Buradan uşaqlar çayı həm yuxarı, həm də aşağı istiqamətlə lap yaxşı görə bildirdilər. Bəndin ortasına gələndə, evin düz qapısına çatdılar. Cənab Qunduz arvadını səslədi:

– Biz gəlmişik, ay Qunduz Xanım. Mən onları tapdım. Budur, Adəm və Həvvanın Oğulları və Qızları.

Hamı içəri girdi. Lyusi hər şeydən əvvəl gurultu səsini eşitdi və mehriban görünüşlü qoca dişi qunduzu gördü. O, ağzında sap, küncdə oturur, tikiş maşınında işləyirdi. Gurultu elə bu maşından gəlirmiş. Uşaqlar içəri girən kimi dişi qunduz işini dayandırıb ayağa qalxdı və iki qoca, qırıqlı pəncəsini uzadaraq dedi:

– Demək, gəlmisiniz! Axır ki! İnana bilmirəm ki, mən bu günü gördüm! Kartof qaynayır, çaynik dızıldayır və mən düşünürəm ki, sən, Cənab Qunduz, gərək bizə bir az balıq gətirəsən.

– Və gətirəcəyəm də! – Cənab Qunduz deyib, evdən çıxdı.

Piter onunla birlikdə getdi. Dərin gölməçənin buzu üstündən keçdilər. Cənab Qunduz orada hər gün balta ilə bir deşiyi açıq saxlayırdı. Onlar vedrə götürmüşdülər. Cənab Qunduz deşiyin yanında sakitcə oturdu (bərk soyuq, deyəsən, ona heç təsir etmirdi), deşikdən diqqətlə suya baxdı, sonra lap qəfilcə pəncəsini suya atıb bir göz qırpımında qəşəng bir alabalıq qamarladı. O beləcə balıq tutmağa davam etdi. Axır ki, kifayət qədər balıq tutdu.

Bu arada qızlar Qunduz Xanıma çayniki suyla doldurmağa, süfrəni qurmağa və çörək doğramağa kömək edirdilər. Onlar qabları sobaya qızdırmağa qoydular, evin bir küncündə duran çəlləkdən Cənab Qunduz üçün bir parç pivə doldurdular, tavanı odun üstünə qoydular və yağ ərİtdilər. Lyusi düşündü ki, Qunduzların evi, Cənab Tumnusun evinin tayı olmasa da, çox rahatdır. Orada kitab, şəkil kimi şeylər yox idi və gəmidəki kimi divarın içində düzəldilmiş koykalardan çarpayı kimi istifadə olunurdu. Tavandan qaxac və soğan asılmış, divarların dibində rezin çəkmələr, su buraxmayan plaşlar, baltalar, kürəklər, qayçılar, çalovlar, tilovlar, balıqçı torları və torbalar düzölmüşdü. Masaya döşənmiş süfrə də

tərtəmiz, amma sərt parçadan idi.

Tavadan ləzzətli cızıltı səsi çıxmağa başlayan anda Piter və Cənab Qunduz içəri girdilər. Cənab Qunduz hələ bayırda öz bıçağı ilə balıqları təmizləyib hazırlamışdı. İndi siz bir təsəvvür edin, bu təzəcə tutulmuş balıqlar qızardılanda, onlardan necə gözəl iy gəlirdi və uşaqların aclığını nə qədər daha da artırırdı. Uşaqlar balığın bişməyini səbirsizliklə gözləyirdilər. Cənab Qunduz “Bu saat hazır olacaq” deyəndə, Syuzən kartofu süzüb, pilətənin qırağına çəkdiyi boş qazana qoydu; Lyusi də Qunduz Xanıma balığı süfrəyə gətirməyə kömək etdi. Sonra hər kəs öz kətilini süfrəyə yaxın çəkdi (Qunduzların evində bütün kətillər üç ayaqlı idi, yalnız Qunduz Xanımın ocağın yanında xüsusi bir yırğalanan kürsüsü var idi). Hamı ləzzətlə yemək yeməyə hazır idi. Süfrənin ortasında uşaqlar üçün bir səhəng yağlı süt (Cənab Qunduz pivə içirdi) və yekə bir parça sarı kərə yağı qoyulmuşdu. Hər kəs kartof yeyəndə istədiyi qədər yağ götürə bilərdi. Uşaqların hamısı elə fikirləşirdi, və mən də onlarla razıyam ki, yarım saat qabaq çayda tutulmuş və təzəcə tavadan çıxan balıq kimi dadlı yemək dünyada yoxdur. Hamı balıq yeyib qurtarandan sonra Qunduz Xanım gözlənilmədən duxovkadan isti-isti cəmli rulet çıxardaraq eyni zamanda çayniki odun üstünə qoydu. Ruletə söz yox idi – əla çıxmışdı! Rulet yeyilib qurtarandan sonra çay dəmləndi. Hər kəs bir stəkan çay götürdü, divara söykənilib rahat oturmaq üçün kətilini arxaya çəkdi və uzun nəfəs alaraq razılığını bildirdi.

– İndi isə, – deyə Cənab Qunduz boş pivə parçını bir kənara çəkərək, çay stəkanını əlinə götürüb dilləndi, – siz gözləyin ki, mən çubuğuma tütün doldurub yandırım... Bax indi əsas məsələyə keçə bilərik... Yenə qar yağır – deyə o, pəncərəyə baxıb əlavə etdi. – Daha da yaxşıdır, çünki belə havada bizə heç bir qonaq gəlməyəcək. Bundan əlavə,

kimsə sizin izinizə düşməyə çalışıbsa, o artıq izlərinizi tapa bilməyəcəkdir!

8. Nahar yeməyindən sonra baş verənlər

– İndi isə, – Lyusi dedi, – zəhmət olmasa, cənab Tumnusun başına gələn əhvalatı bizə danışın.

– Vay, onun başına pis iş gəlib, – deyə cənab Qunduz başını buladı. – İşi lap pis oldu. Sözsüz, onu polis aparıb. Bu məlumatı əhvalatı görə bir quşdan aldım.

– Bəs onu haraya aparıblar? – deyə Lyusi soruşdu.

– Deməli, biz onları axırncı dəfə görəndə, onlar şimala tərəf gedirdilər və bunun nə demək olduğunu hamımız yaxşı bilirik.

– Ancaq biz bilmirik! – dedi Syuzən. Cənab Qunduz xeyli qəmgin bir şəkildə başını yırğalayıb dedi:

– Bu o deməkdir ki, onlar onu həmin o qorxunc qadının evinə aparırdılar.

– Amma, Cənab Qunduz, onlar ona nə edəcəklər ki? – Lyusi ağır nəfəs ala-ala söylədi.

– İş belədir ki, – dedi Cənab Qunduz, – bunu dəqiq bilmək mümkün deyil. Ancaq o məlumdur ki, oraya düşənlərin çoxu artıq oradan çıxmır. Heykəllər... Heykəllərlə dolu imiş ora – həyətdə də, pilləkənlərdə də, zalda da... Həmin bu heykəllər o qadının... (bu dəmdə Cənab Qunduz susub diksindi) ...o qadının daşa döndərdiyi insanlar imiş.

– Amma Cənab Qunduz, – dedi Lyusi, – heç mümkün deyildir ki... yəni demək istəyirəm ki, onu xilas etməkdən ötəri mütləq bir çarə tapmalıyıq. Bu, dəhşətli işdir və bu iş mənə görə baş verib.

– Mən heç şübhə etmirəm ki, imkanın olsaydı, onu xilas

edəcəkdin, canım, – dedi Cənab Qunduz, – ancaq o qadının iradəsinə qarşı evinə girib oradan sağ çıxmağına heç ümid yoxdur.

– Bir strategiya haqqında düşünə bilmərikmi? – deyə Piter fikrini bildirdi. – Yəni, məsələn, başqa bir paltar geyinib özümüzü tacirlər və ya başqa bir şey kimi göstərə bilmərikmi? Ya da ki, o qadının nə vaxt çıxmağını güdüb... nə bilim, axırı, mütləq bir çarə olmalıdır. Axı, Cənab Qunduz, bu Favn bacımı xilas etməkdən ötəri öz həyatını təhlükəyə salıb. Biz onu qoyub belə... belə... yəni onunla belə rəftar edilməsinə yol verə bilmərik ki!

– Xeyri yoxdur, ey Adəm oğlu, – dedi Cənab Qunduz, – sən yaxud başqa insanlar nə qədər çalışsanız, xeyri yoxdur. Ancaq indi ki Aslan artıq yoldadır...

– Hə! Bizə Aslandan danış! – deyə bir neçə səs birdən dilləndi. Uşaqlar bu adı eşitcək yenə sanki baharın ilk əlamətlərini görmüş ya da inanılmaz bir müjdə eşitmiş kimi özlərini qəribə hiss etdilər. Syuzən xəbər aldı:

– Aslan kimdir?

– Aslan? – deyə Cənab Qunduz təəccübləndi, – siz Aslanımı tanımırsınız? O, Padşahdır, bütün meşənin Sahibidir! Ancaq bilirsiniz, buralara tez-tez gəlmir o. Mənim ömrümdə və ya atamın sağlığında bir dəfə də olsa, gəlməyib. İndi isə bizə xəbər gəlib ki, Aslan qayıdır və artıq Narniyadadır. Ağ Cadugərə sizin gücünüz çatmayacaq, amma Aslanın gücü çatacaq. Cənab Tumnusu xilas edən siz deyil, Aslan olacaq!

– Bəs o qadın onu da daşa döndərməzmi? – deyə Edmund dilləndi. Cənab Qunduz bu sözləri eşidəndə qəhqəhə çəkərək cavab verdi:

– Allah səni güldürsün, Adəm oğlu! Necə də sadələvh

sualdır! Aslanı daşa döndərsinmi? Onun qabağında durub gözüne baxa bilsə və qarşısında yerə yıxılmasa, böyük iş olacaq! Əlbəttə, yox! Aslan gəlib hər şeyi düzəldəcək. Qədim bir peyğəmbərlikdə deyildi ki:

*Aslan gələcəyi gündən
Haqsızlıq yox olacaq,
Nərə çəkən səsindən
Qəm-qüسسə son tapacaq,
Dişlərini göstərəndə,
Qış ölümə çatacaq,
Yalını tərpadəndə,
Yenə yaz buyuracaq!
Siz onu görən anda,
Hər şey aydın olacaq!*

– Amma biz onu görəcəyikmi? – deyə Syuzən sual verdi.

– Bəs mən sizi nə üçün buraya gətirdim? – dedi Cənab Qunduz. – Sizi Aslanın yanına aparacağam.

– O... o insandır yoxsa?... – Lyusi soruşdu.

– Aslan insanmı? – deyə Cənab Qunduz ciddi söylədi. – Yox, əlbəttə o, insan deyildir. Axı mən sizə bayaq demişdim ki, Aslan meşələrin Padşahı və Dəniz ötəsinin Uca Şahının oğludur. Heyvanların Padşahı Aslan bir şirdir, uca və izzətli şirdir.

– Aha! – dedi Syuzən, – mən isə elə bilmişdim ki, siz Aslan adında bir adamdan danışırınsınız. Bəs o təhlükəli deyil ki? Mən bir şirlə üz-üzə gəlməkdən bir az qorxuram.

– Qorxarsan, canım, mütləq qorxarsan, – dedi Qunduz Xanım, – Aslanın önündə qorxudan əsməyən ya hamıdan cəsür, ya da ağılsız ola bilər.

– Demək, o qorxuludur! – dedi Lyusi.

– Qorxulu? – deyə Cənab Qunduz təəccübləndi. – Qunduz Xanımın nə dediyini eşitmədinmi? O qorxuludur, əlbəttə, amma həm də xeyirxahdır. Bilirsiniz, o əsl Padşahdır!

– Mən onunla görüşməyə can atıram, – dedi Piter, – o anda qorxudan əsəcəyimi bilsəm belə, istəyirəm.

– Düzdür, Adəm oğlu, – Cənab Qunduz pəncəsini masaya elə qüvvə ilə endirdi ki, üstündəki fincanlarla nəlbəkilər taqqıldadı. – Elə də olacaq! Xəbər yayılıb ki, mümkün olarsa sabah Daş Masanın yanında onunla görüşəcəksən.

– Ora haradır? – deyə Lyusi xəbər aldı.

– İndi sizə göstərəcəyəm, – dedi Cənab Qunduz, – Çayın aşağısında, buradan xeyli uzaqda. Sizi oraya aparacağam!

– Bəs yazıq Cənab Tumnusun vəziyyəti necə olacaq? – deyə Lyusi narahat olurdu.

– Ona ən tez bir zamanda kömək etmək istəyirsinizsə, mümkün qədər tez Aslanla görüşməlisiniz, – dedi Cənab Qunduz. – Aslan bizimlə birlikdə olsa, bir çox şeylər edə biləcəyik. Ancaq bu demək deyil ki, siz bizə lazım olmazsınız. Bundan başqa qədimdən belə bir peyğəmbərlik vardır:

*Adəmin nəsli bizə təşrif gətirəndə,
Taxtda oturan zaman Kayir-Paraveldə,
Şər dövrü qurtaracaq həmin günlərdə!*

İndi ki Aslan gəlib və siz də gəlmisiniz, demək ki, hər şey axıra yaxınlaşır. Deyilənə görə, Aslan buralara artıq gəlibmiş. Lap çoxdan, heç kim artıq deyə bilmir ki, nə vaxt, ancaq gəlibmiş. O ki qaldı sizin nəslinizə, sizlərdən buralara gələn heç vaxt olmayıb.

– Bax mən bunu başa düşə bilmirəm, Cənab Qunduz, –

dedi Piter, – bəs o Cadugərin özü insan deyil?

– O istəyir ki, biz onun insan olduğuna inanaq, – deyə Cənab Qunduz cavab verdi, – və məhz özünün insan olduğuna görə özünü kraliça elan edir. Lakin həqiqətdə o, Həvva qızlarından deyildir. O, atanız Adəmin... (Cənab Qunduz ehtiramla baş əydi), atanız Adəmin Lilit adlı birinci arvadının nəslindəndir. Həmin bu Lilit, bir cin idi. Buna görə də, onun bir tərəfi cinlərdən, o biri tərəfi isə divlərdəndir. Cadugərin damarlarında əsl insan qanı yoxdur – bircə damcı belə, yoxdur!

– Bu səbəbdəndir ki, o qarı başdan-başa şərdir, Cənab Qunduz, – deyə Qunduz Xanım dilləndi. Cənab Qunduz cavabında belə dedi:

– Doğru sözdür, Qunduz Xanım. İnsanlar barəsində iki baxış ola bilər (buradakı insanlardan söhbət getmir). Lakin insanlara oxşayıb insan olmayan şeylər barəsində iki baxış ola bilməz.

– Mən yaxşı cırtdanları gördüm, – dedi Qunduz Xanım.

– Cırtdanlardan danışmaq lazım gəlsə, mən də yaxşılarını gördüm, – deyə əri razılaşdı, – ancaq az gördüm, və bunlar da insanlara ən az oxşayanlardandı. Ümumiyyətlə, yadınızda saxlayın ki, insan olacaq, amma hələ olmayan birini, yaxud keçmişdə insan olmuş, indi isə insanlığını itirmiş birini, və ya insan olması lazım olan, lakin insan olmayan birini görəndə, onu gözdən qaçırmayın və baltanızı əlinizdən buraxmayın. Cadugər məhz “yarı insan” olduğu üçün həmişə əsl insanların Narniyaya gəlməsindən ehtiyatlanır. O neçə ildir ki, sizi gözləyir. Dörd nəfər olduğunuzu bilsəydi, daha da təhlükəli olacaqdı.

– Bunun nə dəxli var? – deyə Piter sual verdi.

– Başqa bir peyğəmbərliyə görə, – dedi Cənab Qunduz, – Kayir-Paraveldə... Kayir-Paravel, bu çayın ağzında, dəniz sahilində yerləşən böyük qəsrdir və əslində ora bütün ölkənin paytaxtı olmalıdır. Deməli, Kayir-Paraveldə dörd taxt yerləşir və Narniyada çox qədim zamanlardan belə bir kəlam var: iki Adəm oğlu və iki Həvva qızı həmin taxtlarda oturan zaman Ağ Cadugərin tək cə hakimiyəti deyil, ömrü də axıra çatacaqdır. Bax buna görə biz buraya o qədər ehtiyatla gəlirdik. Çünki o bilsəydi ki, siz dörd nəfərsiniz, həyatınız lap böyük təhlükədə olacaqdı!

Uşaqların başları Cənab Qunduzun söhbətinə elə qarışmışdı ki, uzun müddət başqa heç nədən xəbərləri olmayıb. Bu axırını sözlərdən sonra bir ara sükut çökdü və Lyusi birdən qışqırdı:

– Bura baxın!... Edmund hanı?

Hamı dəhşət içində duruxdu və özünə gələndən sonra bir-bir “Onu axırını dəfə kim gördü?” “Nə vaxtdan bəri yoxdur?” “Bəlkə bayırdadır?” – deyə sual verdi. Hər kəs bayıra çıxıb onu axtarmağa başladı. Şiddətli qar yağırdı, buzlanmış gölməçənin yaşıl səthi, qalın ağ yorğan altında gözdən itdi, bəndin ortasındakı balaca evcikdən çayın nə bu, nə də o biri tayını görmək olmurdu. Uşaqlar təzə yumşaq qarın içində dizlərinə qədər bata-bata evin ətrafında gəzib səsləri boğulana qədər, “Edmund! Edmund!” – deyə qışqırdılar. Ancaq səssizcə yerə düşən qar onların səslərini azaldır və cavabında heç əks-səda belə gəlirmirdi. Onlar axırda ümidlərini kəsdikdən sonra Syuzən dilləndi:

– Necə dəhşətli bir işə düşmüşük! Kaş ki, buraya heç gəlməyəydik!

– Biz nə eləyək, ay Cənab Qunduz? – deyə Piter soruşdu.

– Nə eləyəkmi? – deyə artıq qalın ayaqqabılarını taxan

Cənab Qunduz cavabında dedi. – Nə eləyək? Tez buradan qaçaq. Bir an belə itirməyə vaxtımız yoxdur!

– Gərək dörd qrupa bölünək və hər qrup ayrı tərəfə gedib axtarmağa başlasın, – dedi Piter. – Onu tapan qrup buraya qayıtsın və...

– Axtarmaqımı, Adəm oğlu? – dedi Cənab Qunduz. – Nə üçün?

– Necə yəni? Əlbəttə ki, Edmundu tapmaq üçün!

– Xeyri yoxdur, tapa bilməzsınız onu! – dedi Cənab Qunduz.

– Nə demək istəyirsiniz? – deyə Syuzən təəccübləndi. – O uzağa gedə bilməz. Onu mütləq tapmalıyıq! Nə üçün xeyri yoxdur deyirsiniz?

– Xeyri yoxdur, ona görə deyirəm ki, onsuz da haraya getdiyini bilirik! – deyə Cənab Qunduz cavab verib hamını təəccübləndirdi. Uşaqlar gözlərini ona zilləmişdilər. O isə davam edirdi: – Siz başa düşmürsünüz? O qarının yanına getdi – Ağ Cadugərin yanına! Bu uşaq hamımızı satıb!

– Necə yəni?... – deyə Syuzən qışqırdı. – Heç olarmı? Ola bilməz axı, o bunu edə bilməz!

– Doğrudan edə bilməz? – deyə Cənab Qunduz uşaqların üçünə də sərt bir ifadə ilə baxdı və onlar artıq heç bir söz deməyə cəsarət etmədilər, çünki onların hamısı birdən nədənsə tamamilə əmin oldu ki, Edmundun etdiyi elə bu idi.

– Bəs o yolu necə tapacaq? – deyə Piter dilləndi.

– O bu ölkəyə artıq gəlibmi? – deyə Cənab Qunduz sual verdi. – O buralarda tək başına olubmu?

– Hə, – deyə Lyusi pıçıldadı. – Qorxuram ki, olub.

– Bəs o sizə buralarda nə etdiyini, kimlərlə görüşdüyünü danışdı mı?

– Əslində... həqiqətən də, danışmayıb, – dedi Lyusi.

– Onda mənə qulaq asın, – dedi Cənab Qunduz. – O uşaq burada Ağ Cadugərlə görüşmüşdü və onun tərəfinə keçmişdi. Cadugərin harada yaşadığını da ona göstərmişdilər. Birinci sizə demək istəmirdim (çünki o sizin qardaşınızdır), amma mən o oğlana birinci dəfə baxan kimi öz-özümə dedim ki, “Bu, satqındır!” O, Cadugər ilə görüşən və onun yeməyini yeyən bir kəsə oxşayırdı. Narniyada uzun illər yaşadığından sonra bunun fərqinə varmaq asandır. Gözlərindən anlamaq olur.

– Hər necə olsa, – Piter güclə dedi, – nə olur-olsun, biz onu axtarmalıyıq, çünki o, qardaşımızdır. Alçaq bir oğlan olsa belə, hələ uşaqdır da.

– Ağ Cadugərin evinəmi getməyi düşünürsən? – dedi Qunduz Xanım. – Başa düşürsən ki, həm onu, həm də özümüzü xilas etməyin yeganə yolu, Cadugərdən mümkün qədər uzaq qaçmaqdır?

– Mən başa düşürəm, necə? – dedi Lyusi.

– Necə başa düşürsən? O qadının bircə arzusu, sizin dördünüzü də tutmaqdır. Kayir-Paraveldəki dörd taxt heç vaxt fikrindən çıxmır. Siz dördünüz də onun evinə düşən kimi, o istədiyinə nail olacaq. Siz bircə söz deməyə belə macal tapmamış, onun heykəllər kolleksiyasının bir parçası olacaqsınız! Nə qədər ki, qardaşınız orada tək qalacaq, Cadugər onu öldürməyəcək, çünki ondan bir “tələ yemi” kimi, sizin hamınızı tutmaq üçün istifadə etmək istəyəcək.

– Vay, görəsən, bizə heç kim kömək edə bilməyəcək? – deyə Lyusi ağlamağa başladı.

– Yalnız Aslan, – dedi Cənab Qunduz, – biz onunla görüşməliyik, bircə ümidimiz onadır.

– Əzizlərim, mənə elə gəlir ki, – dedi Qunduz Xanım, – qardaşınızın nə vaxt qaçdığını bilmək çox vacibdir. O söhbətimizdən nə qədər eşidibsə, o qədər də Cadugərə çatdıra bilər. Məsələn, biz Aslandan danışmağa başlayanda, o artıq getmişdimi, yoxsa hələ yox? Artıq getmişdisə, bizim üçün yaxşıdır, çünki Cadugər Aslanın Narniyaya gəlmiş olduğunu və ya bizim onunla görüşməyə hazırlaşdığımızı bilməyəcək və buna görə də o, bu işlərimizə mane olmayacaq.

– Biz Aslandan danışanda Edmundun burada olduğunu xatırlamıram, – deyə Piter başladı, amma Lyusi sözünü kəsdi:

– Xeyr, o burada idi. Axı yadındadır, o soruşdu ki, bəs Cadugər Aslanı da daşa döndərə bilər?

– Doğrudan burada idi, vallah! – deyə Piter onunla razılaşdı. – Belə suallar ancaq o soruşa bilər.

– İşimiz pisdir, – deyə Cənab Qunduz ah çəkdi. – Bəs mən deyəndə ki, Aslanla Daş Masanın yanında görüşəcəyik, o burada idimi, görəsən?

Bu sualın cavabını, əlbəttə, heç kim verə bilmirdi. Cənab Qunduz sözünə davam etdi:

– Çünki əgər o bunun eşidibsə, Cadugər sadəcə olaraq kirşəyə minib oraya tərəf gedəcək və Daş Masaya gedən yolda bizi tutacaq. Onda biz Aslandan ayrı düşəcəyik.

– Amma ən birinci elədiyi iş bu olmayacaq, – dedi Qunduz Xanım, – mən o qadını az çox tanıyıram. Edmund ona deyəndə ki, biz hamımız buradayıq, o bizi bu saat tutmaq üçün yola çıxıb buraya gələcək. Əgər oğlan yarım saat qabaq buradan çıxıbsa, demək, Cadugər təxminən iyirmi dəqiqədən

sonra buraya gələcək.

– Düz deyirsən, Qunduz Xanım, – deyə əri onun dediyini təsdiqlədi, – gərək hamımız buradan qaçaq. Bir an belə itirmək olmaz!

9. Cadugərin evində

İndi siz, əlbəttə, Edmundun başına gələn əhvalatları bilmək istəyirsiniz. O, nahar yeməyinin ona düşən payını yedi, amma ondan ləzzət almadı, çünki Türk loqumunu yadından çıxarda bilmirdi. Məlum olduğu kimi, yaxşı və sadə bir yeməyin dadını ən çox korlayan pis sehirlil bir yeməkdir. Edmund söhbəti eşidirdi, amma ondan da ləzzət ala bilmirdi, çünki heç kimin onu saymadığını və hamının onunla soyuq davrandığını düşünürdü. Əslində belə deyil idi, amma Edmunda elə gəlirdi. Cənab Qunduz Aslandan danışana qədər Edmund söhbətə qulaq asırdı, ancaq Daş Masanın yanında Aslanla görüşmək planı haqqında eşidəndən sonra o səssizcə yavaş-yavaş qapının üzərindən asılmış pərdənin altından çıxmağa başladı. Çünki Aslanın adı çəkiləndə, o da əsrarəngiz bir hiss keçirirdi. Hamı gözəl əsrarəngiz bir hiss keçirdiyi halda, Edmundun əsrarəngiz hissləri vahiməli idi.

Cənab Qunduz, *“Adəmin nəslil bizə təşrif gətirəndə...”* peyğəmbərliyini söylədiyi anda, Edmund astaca qapı qolunu çevirirdi; və Cənab Qunduz Ağ Cadugərin həqiqətdə insan deyil, yarı cin, yarı div qızı olduğunu deməyə başlayan anda, Edmund qarlı həyəət çıxıb ehtiyatla arxasından qapını örtüdü.

Ancaq siz Edmund haqqında çox pis düşünməyin. Edmund o qədər pis oğlan deyil idi ki, öz doğma qardaş-bacılarının daşa döndərilməsini istəsin. Onun ürəyi, sadəcə olaraq, Türk loqumunu istəyirdi. Bundan əlavə, o, Şahzadə (və sonra Padşah) olmağı və Piterin ona zəhrimar dediyinə görə əvəzini çıxmağı azrulayırdı. Bəli, o, Cadugərin onların hamısına çox xeyirxah olmasını istəmirdi. Şübhəsiz, onun özünə göstərdiyi xoş münasibəti onlara da göstərməsini istəmirdi. Bununla belə, Edmund inanırdı, yaxud özünü

inandırırdı ki, o qadın onlara çox böyük pislik etməyəcək. O, ürəyində belə düşünürdü: “Onu pisləyənlərin hamısı düşmənidir, buna görə də onların sözlərinə inanmaq olmaz. Kraliça mənimlə çox mehriban – onların hamısından daha mehriban rəftar edib. Məncə, əsl Kraliça odur. Hər necə olsa, bu dəhşətli Aslandan o yaxşı olacaq!” Edmund elədiyi işə ürəyində belə bəhanə gətirirdi. Lakin bu heç də yaxşı bir bəhanə deyil idi, çünki oğlan ürəyinin dərinliyində bilirdi ki, Ağ Cadugər pis və qəddardır.

Edmund bayıra çıxandan sonra kürkünü Qunduzların evində qoyduğunu dərk etdi. Əlbəttə, qayıdıb onu götürmək artıq mümkün deyil idi. Bundan sonra oğlan başa düşdü ki, hava qaranlıqlaşır, çünki onlar nahar yeməyə başlayanda saat üç idi və qış günləri qısa olur. O bunu nəzərə almamışdı, amma indi bu vəziyyətdə bir çarə tapmalı idi. Odur ki, yaxalığını qaldırıb bəndin üzərindən yeriməyə başladı. Xoşbəxtlikdən, bol qar yağdığına görə yol o qədər sürüşkən deyil idi və oğlan çayın o biri tayına sağ-salamat keçə bildi.

Edmund oraya çatanda vəziyyət daha da pisləşdi. Hava sürətlə qaralırdı və bərk yağan qarın ucbatından qabağında bir metr yolu güclə görə bilirdi. Əslində, heç yol yox idi. O təkrar-təkrar dərin qar yığınlarına düşür, buz bağlamış gölməçələrdə sürüşür, yerə düşmüş ağac gövdələrinə ilişib bürəyir, dik yamaclardan düşürdü. Axırda o yaş, soyuq, əzilmiş halda idi. Ətrafında dəhşətli sükut və tənhalıq hükm sürürdü. Mən düşünürəm ki, doğrudan, Edmund bu fikrindən əl çəkib hamının yanına qayıda və barışa bilərdi. Ancaq o öz-özünə, “Mən Narniyanın Padşahı olanda, ilk növbədə burada yaxşı yollar çəkdirəcəyəm” – deyirdi və padşah olmaq ümidi onu xeyli ruhlandırır. O özünə nə cür saray tikdirəcəyini, neçə dənə maşın saxlayacağını, şəxsi kinoteatrını, dəmir yolunun haradan keçəcəyini, qunduzlara

və bəndlərə qarşı qanunlar çıxaracağını xəyala gətirirdi və Piteri yerində otuzdurmaq üçün plan qururdu. Bu arada hava dəyişdi. Qar kəsildi. Külək qalxdı və dözülməz şaxta başladı. Nəhayət buludlar aralandı və göy üzündə bədirlənmiş ay peyda oldu. Ayın işığı qarın üstünə düşərək ətrafı gündüztək aydınlattı – yalnız kölgələrdə bir qəribəlik var idi.

Ay bədirlənməsəydi, Edmund yolunu çox çətin tapardı. İndi isə, ay işığında o, Qunduzların evinə təzəcə gələndə gördüyü, böyük çaya aşağı tərəfdən qoşulan kiçik çayın yanında olduğunu başa düşdü. Edmund çayın qırağı ilə getdi, lakin çayın axdığı dərə xeyli dik və qayalı, kol-kosla örtülü idi. Qaranlıq olsaydı, heç çarə olmazdı. Hətta bu işıqlı vəziyyətdə belə o, iliklərinə qədər islandı, çünki budaqların altından keçməyə məcbur oldu və yığın-yığın qarlar onun kürəyinə tökülürdü. Bu vəziyyət Edmundun Piterə qarşı nifrət hissini get-gedə daha artırırdı. Sanki o Piterin ucbatından bu vəziyyətə düşdü.

Axır ki, o, olduqca hamar bir yerə çıxdı və qarşısında geniş bir vadi mənzərəsi açıldı. Çayın o biri tayında, lap yaxında, iki tərənin arasındakı talada bir ev, daha doğrusu, kiçik bir qəsər ucalırdı. Yəqin ki, Ağ Cadugərin evi elə bura imiş. Ay daha çox işıq saçırdı və oğlan qəsri yaxşıca görə bilirdi. Qəsər sanki təkcə qüllələrdən – uclarında sivri millər olan kiçik qüllələrdən ibarət idi. Həmin qüllələr, sehribazların taxdıqları papaqlara oxşayırdı. Bunlar ay işığında par-par parıldayırdı və onların qar üzərindəki kölgələri əcaib görünürdü. Bu ev Edmundda qorxu törətməyə başladı.

Lakin geri qayıtmaq üçün artıq çox gec idi.

Oğlan buz bağlanmış çayın üzərindən o biri tayına keçdi və qəsərə tərəf yeridi. Ətrafda səs-səmir yox idi və hətta o təzəcə yağmış qarın üstündə yeriyərkən, addımları tamamilə səssiz idi. Edmund qəsrin qapısını axtara-axtara ətrafında gəzir,

tinlərindən, qüllələrindən keçirdi. Bütün evi dolaşdıqdan sonra, axırda, yekə bir tağa gəlib çıxdı. Nəhəng dəmir darvaza taybatay açılmışdı.

Edmund yavaş-yavaş tağa yanaşdı və həyətin içinə baxdı. Orada olanları görəndə, az qalmışdı ki, ürəyi dayansın. Darvazanın arxasında, ay işığında tullanmağa hazır olan bir şir dayanmışdı. Edmund nə irəli getməyə, nə də geri çəkilməyə cürət tapmadan bu tağın kölgəsində dururdu. Dizləri əsirdi. O qədər uzun müddət orada qımıldanmadan dayandı ki, qorxudan dişlərini şaqqılatmasaydı, soyuqdan şaqqılatmağa başlayardı. Bunun nə qədər davam etdiyini bilmirəm, amma Edmundun özünə elə gəlirdi ki, orada saatlarla dayanmışdı.

Axırda Edmund aqarıb gəldi ki, şir hey bir vəziyyətdə durur. Oğlan ona göz qoyandan bəri, şir bircə dəfə tərənəməmişdi. Edmund mümkün qədər çox tağın kölgəsində qalaraq, şirə üç beş addım yaxınlaşmağa cürət etdi. Şirin duruşundan artıq başa düşdü ki, şir ona baxmırmış. Ağılından qorxunç bir fikir keçdi: Birdən başını mənə tərəf çevirsə... Lakin şir, ondan bir iki metr o yanda duran cırtana baxırdı. Cırtan şirə kürəyini çevirmişdi. Edmund sevindi: "Əla! Şir cırtanın üstünə atılan kimi mən də qaçmağa imkan tapacağam". Lakin nə şir tərənədi, nə də cırtan. Onda Edmundun yadına düşdü ki, Ağ Cadugər, deyilənə görə, insanları daşa döndərirmiş. Bəlkə, bu şir də daşdır. O bunu düşünən anda şirə bir də diqqətlə baxdı və kürəyi və başının üstünün qarla örtülü olduğunu gördü. Əlbəttə, bu sadəcə heykəldir! Heç bir canlı heyvan qoymaz ki, üstündə qar yığılsın. Bundan sonra Edmund yavaş-yavaş, ürəyi döyünə-döyünə şirə yaxınlaşmağa cürət etdi. Ona toxunmaqdan yaman qorxurdu, ancaq axırda əlini uzadıb cəld ona toxundu. Şir daş kimi soyuq idi. Demə, o adi bir heykəldən qorxurmuş!

Birdən Edmund özünü elə rahat hiss etdi ki, soyuq havaya rəğmən bədəninə bir istilik yayıldı. Eyni zamanda lap ürəyinə yatan bir fikir ağlına gəldi: “Yəqin ki, bu şir onların söhbət etdikləri Aslandır. Kraliça onu artıq tutub və daşa döndərib. Onda Aslana bağladıkları ümidlərin hamısı boş imiş! Paho! Aslandan qorxan kimdir?”

Edmund daş şirdən kam alarkən çox ağsız və alçaq bir iş gördü: cibindən karandaş çıxarıb şirin üst dodağında bıç, gözlərinin ətrafında isə bir eynək çəkdi. Sonra isə dedi: “Eh! Ağsız qoca Aslan! Daş olmaq necədir? Özünü çox güclü bildin, hə?” Lakin daş heyvan, üzündə gülməli şəkillər çəkilmiş olsa belə, ay işığında o qədər qorxunc, kədərli və alicənab görünürdü ki, Edmund onu lağa qoymaqdan heç ləzzət ala bilmədi. Üzünü çevirib həyəti keçməyə başladı.

Oğlan həyətin içərisində yeriyərkən çoxlu heykəllər gördü. Bunlar şahmat oyununun ortasında taxtadakı fiqurlar kimi orada-burada dayanmışdılar. Daş satirlər, daş canavarlar, ayılar, tülkülər və leopardlar – hamısı daşdan idi. Qadınlara bənzəyən daş heykəlləri var idi ki, həqiqətdə ağacların ruhları idi. Burada kentavr, qanadlı at və Edmunda əjdaha kimi görünən ilan şəklində olan uzun bir məxluq var idi. Bunlar parlaq və soyuq ay işığında çox əcaib görünürdü: bir yandan tamamilə canlı kimi, amma o biri yandan tamamilə hərəkətsiz idilər. Buna görə də həyətin içindən keçmək məşum bir iş idi. Həyətin düz ortasında insana bənzər, amma yekə bir ağac boyda olan bir heykəl dayanmışdı. Onun qəzəbli sifəti, şələ saqqalı və sağ əlində nəhəng bir dəyənəyi var idi. Edmund onun canlı bir div deyil, sadəcə daş heykəl olduğunu bilsə də, yanından keçəndə ürəyi sıxılırdı.

Nəhayət o gördü ki, həyətin o biri tərəfində bir qapıdan tutqun işıq gəlir. O işığa sarı getdi. Açıq olan bu qapıya pilləkənlə qalxmaq lazım idi. Edmund pillələri çıxdı. Astanada

bir canavar uzanmışdı. Oğlan öz-özünü ruhlandırıb deyirdi:

– Zərəri yoxdur, bu canavar daşdır. O mənə heç nə eləməz.

Oğlan canavarın üstündən keçmək istəyərək ayağını qaldırdığı anda, vəhşi heyvan birdən qalxdı, bütün tüklərini qabartdı və yekə qırmızı ağzını açıb nərə çəkdi:

– Kimdir? Kimdir? Dayan! Tərpənmə! Səni tanımıram, de görüm, kimsən?

– Buyurun, cənab, – deyə Edmund tir-tir titrəyərək güclə cavab verə bilirdi, – adım Edmuddur, mən Adəm oğluyam və bu yaxınlarda əlahəzrət Kraliça ilə meşədə görüşmüşdüm. İndi isə ona xəbər gətirdim ki, qardaşım və bacılarım Narniyadadırlar, yaxın bir yerdə – Qunduzların evindədirlər. O... o onları görmək istəyirdi.

– Mən əlahəzrətə xəbər verəcəyəm, – dedi Canavar, – sən isə, sağ qalmaq istəyirsənsə, bu astanada dur, tərpənmə.

Canavar bunu deyib içəri girdi. Edmund bir yerdə durub gözləyirdi, barmaqları soyuqdan ağrıyırdı, ürəyi çırpınırdı. Boz canavar, Cadugərin gizli polisinin rəisi Moqrim tezliklə qayıdıb dedi:

– Gəl gir içəri! Kraliçanın bəxti gətirən istəklisi – əgər bəxtin gətirərsə...

Edmund Canavarın pəncələrinə ayaq basmamaq üçün çox ehtiyatla içəri girdi.

Oğlan uzun, məşum bir zala daxil oldu. Burada çoxlu sütunlar var idi və həyətdəki kimi hər yerdə heykəllər dururdu. Qapıya ən yaxın olan heykəllərdən biri üzündə qəmgin bir ifadə olan balaca favnın heykəli idi. Edmund istər-istəməz düşündü ki, ola bilsin, Lyusinın dostu bu olub. Zal bircə lampa ilə aydınlandırılırdı və həmin lampanın yanında Ağ Cadugər oturmuşdu.

– Mən gəldim, əlahəzrət! – deyə Edmund həvəslə qadına sarı yüyürdü.

– Sən nə üzlə yanıma tək gəlirsən? – deyə Kraliça qorxulu bir səslə ona cavab verdi. – Sənə demədimmi ki, başqalarını da özünlə gətirməlisən?

– Amandı, əlahəzrət! – dedi Edmund – Əlimdən gələnə elədim. Onları lap yaxın bir yerə gətirdim. Onlar bu çayın yuxarısında bir bənd üstündə tikilmiş kiçik evdə Cənab və Xanım Qunduzlarla birlikdədirlər.

Cadugərin üzündə yavaş-yavaş rəhmsiz bir təbəssüm əmələ gəldi. O, oğlandan soruşdu:

– Bundan başqa xəbər gətirməmişən?

– Hə, gətirmişəm, əlahəzrət, – dedi Edmund və Qunduzların evini tərk etməmişdən qabaq eşitdiyi hər şeyi qadına danışdı.

– Nə?! Aslan? – deyə Kraliça bağırırdı, – Aslan?! Bunlar həqiqətdir? Tapsam ki, sən mənə yalan danışırısan...

– Yalvarıram, mən ancaq eşitdiklərimi təkrar edirəm, – deyə Edmund kəkələdi.

Lakin Kraliça artıq ona diqqət etmirdi. O, əl çaldı və o saat Edmundun keçən səfər onunla birlikdə gördüyü çırdan gəldi.

– Kirşəmizi hazırla, – deyə Kraliça əmr verdi, – və qoşqunu zınqırovsuz elə!

10. Tilsim pozulmağa başlayır

İndi biz Cənab və Xanım Qunduzların və o biri üç uşağın yanına qayıtmalıyıq. Cənab Qunduz “Bir an belə itirmək olmaz” deyən kimi hamı tez-tələsik kürklərini geyinməyə başladılar. Yalnız Qunduz Xanım torbaları tapıb masanın üstünə qoydu və ərinə dedi:

– Ay Cənab Qunduz, zəhmət olmazsa, o qaxacı buraya gətir. Burada bir paket çay, bir az qənd və kirbit var. Kimsə mənə o küncdən üç kömbə çörək verə bilər?

– Siz nə edirsiniz, Qunduz Xanım? – deyə Syuzən təəccübləndi.

– Hərəməyə bir kömbə çörək götürürəm, əzizim, – deyə Qunduz Xanım sakitcə cavab verdi, – yoxsa yeməyi götürmədən yola çıxacağımızı düşünürsən?

– Amma vaxtımız yoxdur! – deyə Syuzən kürkünün yaxasının düyməsini bağladı. – Cadugər bir azdan buraya gələ bilər.

– Mən də elə bunu deyirəm! – deyə Cənab Qunduz onunla razılaşdı.

– Boş-boş danışmayın, – deyə arvadı cavab verdi, – Ay Cənab Qunduz, əməlli-başlı düşün, axı onun buraya gəlməsi ən azı on beş dəqiqə çəkər.

– Düzdür, – dedi Piter, – amma biz Daş Masaya ondan tez çatmaq istəyiriksə, mümkün qədər tez çıxmalı deyilikmi?

– Siz, ay Qunduz Xanım, – dedi Syuzən, – unudursunuz ki, o buraya gəlib bizi tapmayanda, mütləq ən yüksək sürətlə bizi təqib edəcək.

– Düz deyirsən, – Qunduz Xanım razılaşdı, – ancaq biz onsuz da ondan tez oraya çata bilməyəcəyik, çünki biz piyada gedəcəyik, o isə kirşə ilə.

– Belə çıxır ki... ümidimiz yoxdur! – dedi Syuzən.

– Küyə düşmə, əzizim, – deyə Qunduz Xanım ona təskinlik verdi. – Ümidi kəsmək hələ tezdir. Həyəcanlanmaqdan əvvəl siyirmədən beş-altı dənə əl yaylığı çıxart... Əlbəttə, ümidimiz var. Ondən tez oraya çata bilməsək də, bəlkə haradəsə gizlənə bilərik və onun ağına gəlməyən yollarla gedə bilərik. Ola bilsin ki, biz də oraya çatarıq.

– Düz deyirsən, Qunduz Xanım, – dedi əri, – amma biz artıq çıxmalıyıq.

– Sən də küyə düşmə, – deyə arvadı ona cavab verdi. – Bəsdir. Bax, indi yaxşıdır. İndi beş kömbə çörəyimiz var və ən balacası aramızda ən balaca olana... Sənə, əzizim, – deyə Qunduz Xanım Lyusiyə müraciət edərək əlavə etdi.

– Ah, artıq çıxmaq gedək də! – dedi Lyusi.

Nəhayət Qunduz Xanım:

– Yaxşı, mən demək olar ki, hazırım, – deyə ərinin ona qış çəkmələrini geyməyə kömək etməsinə icazə verdi. – Tikiş maşınını aparmaq, yəqin ki, çətin olar, elə mi?

– Bəli, çətin, – deyə Cənab Qunduz razılaşdı. – O, lap ağırdır. Özü də, biz qaçarkən, sən tikiş maşınından istifadə etməyi düşünürsən ki?

– Cadugərin gəlib onu eşəcəyini düşünəndə, dəli oluram, – dedi Qunduz Xanım, – Heç təsəvvürümə gətirə bilmirəm ki, o onu sındırır yaxud oğurlayar.

– Nə olar, tez çıxmaq! Nə olar! – uşaqların üçü də yalvardı. Axır ki, hamı bayıra çıxdı və Cənab Qunduz, “onu bir az

da yubandırım” deyə qapını kilidlədi. Bundan sonra hamı torbaları ilə yola düşdü.

O vaxt qar kəsdi və göydə ay peyda oldu. Onlar bir-birinin dalınca gedirdilər: birinci Cənab Qunduz, ondan sonra Lyusi, Piter və Syuzən, və ən axırda Qunduz Xanım. Onlar bəndin üstündən çayın sağ sahilinə keçdilər və orada Cənab Qunduz onları çayın lap qırağında bitən ağacların arasından çox kiçik bir cığırda apardı. Hündür sahil yamacları hər iki tərəfdə ay işığında parıldayırdı. Cənab Qunduz dedi:

– Nə qədər ki mümkündür, aşağıdan getmək yaxşıdır. Cadugər kirşədə ancaq yuxarıdan keçə bilər, buraya kirşə ilə gəlmək mümkün deyil.

Mənzərə çox gözəl idi. Rahat bir kreslodə oturub pəncərədən belə mənzərəyə tamaşa etmək nə yaxşı olardı! Əvvəllər Lyusi, hər şeyə rəğmən, bundan ləzzət ala bilirdi. Lakin onlar yeriməyə davam etdikcə, Lyusinın torbası ona getgədə daha ağır gəlirdi. Qız artıq elə taqətdən düşdü ki, güclə yeri yirdi və buz bağlamış çayın göz qamaşdıran parıltısına, buz şlalələrinə, ağacların qarla örtülmüş ağ təpələrinə, nur saçan aya və saysız ulduzlara tamaşa edə bilmirdi. O ancaq Cənab Qunduzun qarın üstündə tap-tap cəld yeriyən ayaqlarını və heç yorulmaq bilməyən qısa qıçlarını görürdü. Bir müddət sonra ay gözdən itdi və yenə qar yağmağa başladı. Axırda Lyusi elə yorulmuşdu ki, az qalırdı, yeriyə-yeriyə yuxuya getsin. Birdən qız gördü ki, Cənab Qunduzun çay qırağından sağa dönüb onları dik yamacdan lap sıx kol-kosluğa tərəf apardı. Qız tam ayılında, Cənab Qunduzun kol-kosluğun altında əməlli-başlı gizlədilən bir yuvaya girdiyini gördü. Əlsində, bu o qədər tez baş verdi ki, Lyusi ayılında, yuvada ancaq Cənab Qunduzun qısa yastı quyruğunu görə bildi.

Qız o saat əyilib onun ardınca yuvaya girdi. Arxadan boğuc səslər gəldi və axırda onların beşi də içəri girdi.

– Bura haradır? – deyə Piter yorğun və solğun səslə xəbər aldı (ümid edirəm ki, mən solğun səslənən bir səs dedikdə nəyi nəzərdə tutduğumu başa düşürsünüz).

– Bura qədimdən qunduzların qara günlərdə sığındıqları bir yeridir, – dedi Cənab Qunduz. – Bu, böyük bir sirdir. Burada çox yer yoxdur, amma biz bir neçə saat yatmalıyıq.

– Biz evdən çıxanda, siz hamınız bu qədər küyə düşməsəydiniz, mən bir neçə dənə balıq götürərdim, – dedi Qunduz Xanım.

Lyusi düşündü ki, bura Cənab Tumnusun mağarası kimi gözəl yer deyil, sadəcə torpağın içində quru bir yuva idi. Yuva lap balaca idi və onlar hamısı kürkləri soyunmadan uzandıqlarına görə, həm də uzun zaman yeriməkdən isindikləri üçün burada özlərini rahat hiss edirdilər. Təkcə yuvanın döşəməsi bir azca hamar olsaydı, lap yaxşı olardı! Qunduz Xanım qaranlıqda onlara bir qab uzatdı və hər kəs oradan nəyisə içdi. İçdikləri maye onları öskürtdü və boğazlarını yandırdı, lakin sonra bədənlərinə ləzzətli bir istilik yayıldı və hər kəs dərhal yuxuya getdi.

Lyusi oyananda elə bildi ki, bircə dəqiqə keçmişdi, əslində isə saatlar keçmişdi. Bir az soyuq idi, qız hərəkətsiz qalmaqdan bir təhər oldu və isti vanna qəbul etməyi nə qədər çox arzu etdiyini düşündü. Sonra uzun tüklərin onun yanağına toxunub qıdıqladığını hiss etdi və mağaranın ağzından gələn tutqun işığı gördü. O zaman həm Lyusi, həm də qalan hər kəs tamamilə oyandı. Onlar dünəndən bəri hey düşündükləri (və arada eşitdiklərini də xəyala gətirdikləri) zıncırov cingiltisini eşitdikləri vaxt, təaccübdən gözləri bərəldi, ağızları açıla qaldı.

Cənab Qunduz bu səsi eşitdiyi anda güllə kimi mağaradan bayıra çıxdı. Bəlkə siz də, Lyusi kimi, bir anlığa bu hərəkətinin

çox ağlısız olduğunu düşünmüsünüz. Lakin həqiqətdə o, xeyli müdrək bir hərəkət idi. O bilirdi ki, bu kol-kosluqdan, tikanlıqdan heç kimin gözünə görünmədən dik sahilin üstünə dırmaşa bilir. Onun ən böyük arzusu, Cadugərin kirşəsinin hansı tərəfə getdiyini görmək idi. Qalanların hamısı mağarada oturaraq, maraqla gözləyirdilər. Aradan haradasa beş dəqiqə keçdi. Qulaqlarına çatan səsdən canlarına vəlvələ düşdü. Cənab Qunduz bir kəslə danışdı. Lyusinin ağlına qara fikirlər gəldi:

– Vay! Onu görüblər! O qadın onu tutub!

Lakin onları böyük bir sürpriz gözləyirdi. Bir müddət sonra Cənab Qunduz onları mağaradan çıxmağa səslədiyini eşitdilər:

– Hər şey yaxşıdır! Ay Qunduz Xanım, ay Adəm oğulları və qızları, gəlin! Hər şey yaxşıdır! Bu qarı deyil imiş!

Qunduzlar həyəcanlananda belə danışarlar. Əlbəttə ki, Narniyada, çünki bizim dünyada onlar heç danışmazlar.

Beləliklə, Qunduz Xanım və uşaqlar işıqdan gözlərini qiya-qiya mağaradan bayıra çıxdılar. Üst-başları torpaq içində, gözləri yuxulu, saçları daranmamış idi. Cənab Qunduz sevincdən az qalırdı ki, rəqs etsin:

– Gəlin bura! Gəlin, görün! Bu, Cadugər üçün bir zərbə olacaq! Görünür ki, onun hakimiyyətinin sonu yaxınlaşır!

– Siz nə demək istəyirsiniz, Cənab Qunduz? – deyə hamı dik sahilin üstünə dırmaşarkən Piter ondan xəbər aldı.

– Axı mən sizə demişdim ki, – deyə Cənab Qunduz ona cavab verdi, – o elə eləyib ki, burada həmişə qış olur və heç vaxt Milad bayramı keçirilmir. Demişdim, düzdür? İndi gəlin və görün!

Axır ki, onlar sahilin üstünə çıxıb gördülər.

Orada bir kirşə dayanmışdı. Kirşəyə marallar qoşulmuşdu. Qoşqularında zınqırovlar var idi. Ancaq bu marallar Ağ Cadugərin marallarından çox böyük idi və ağ deyil, qəhvəyi rəngdə idi. Kirşədə oturan adamı hamı görəni kimi tanıdı. Yekəpər bir kişi idi, qıpqırmızı paltar qeyinmişdi, paltarın içi xəz bir başlığı var idi. Kişinin böyük ağ saqqalı köpüklənən şələlə suyu kimi sinəsinə düşürdü.

Hamı onu tanıyırdı, çünki bu kimi adamları təkə Narniyada görmək mümkün olduğu halda, hətta paltar dolabının bu tərəfində – bizim dünyada belə onun şəkillərini görmək və onun haqqında hekayələr eşitmək olar. Lakin onu Narniyada görmək tamamilə başqa məsələdir. Bizim dünyada Şaxta Babanın bəzi şəkilləri onu gülünc və məzəli göstərir. Ancaq uşaqlar onu həqiqətən görəndə onlara başqa cür gəlirdi. Şaxta Baba o qədər böyük, sevincli və gerçək idi ki, hamı sakitləşdi. Uşaqlar çox sevindilər, ancaq eyni zamanda dərin bir ehtişamla doldular.

Şaxta Baba dilləndi:

– Nəhayət, gəldim. O qarı məni uzun zaman saxlamışdı, amma axırda mən gələ bildim. Aslan artıq yoldadır. Cadugərin magiyası zəifləyir.

O dəmdə Lyusi elə bir sevinc hiss etdi ki, tükləri biz-biz durdu. Yalnız ehtişam və sükunətdə adamın belə hissləri ola bilər. Şaxta Baba sözünə davam etdi:

– İndi isə sizin üçün hədiyyələrim var. Sənin üçün, ay Qunduz Xanım, təzə bir tikiş maşını var. Sənin evindən yan keçəndə onu oraya qoyacağam.

– Çox sağ olun, – deyə Qunduz Xanım əyilərək söylədi.
– Ancaq evim qıfıllıdır.

– Qıfıllar mənə mane olmaz. Siz isə, ay Cənab Qunduz,

evə çatanda bəndinizi hazır vəziyyətdə tapacaqsınız və şlyuz qapısı yeni olacaq, oradan artıq su sızmayacaq.

Cənab Qunduz o qədər xoşbəxt idi ki, ağzı açıla qaldı və bir söz belə deməyə qadir olmadı.

– Adəm oğlu Piter! – deyə Şaxta Baba onu səslədi.

– Bəli, eşidirəm!

– Sənin üçün hədiyyələr var. Oyuncaq deyil, doğruçu şeylərdir. Bunlardan istifadə etmə zamanı, çox güman ki, uzaq deyil. Onları layiqincə daşı.

Şaxta Baba bunu deyib Piterə bir qalxanla qılinc verdi. Qalxan gümüşü rəngdə idi və üstündə dəymiş bir çiyələk kimi qıpqırmızı bir şir şəkli var idi. Qılincin qəbzəsi qızıl idi, qını, kəməri və lazım olan hər şeyi var idi. Ölçüsü və çəkisi düpəduz Piter üçün idi. Piter bunların çox mühüm hədiyyələr olduğunu hiss etdiyi üçün, onları alarkən xeyli sakit və ciddi idi.

– Həvvə qızı Syuzən. Bunlar sənin üçündür, – deyə Şaxta Baba ona yay, oxlarla dolu bir oxluq və fil dişindən kiçik bir şeypur verdi. – Yay yalnız son dərəcə gərgin vəziyyətə düşəndə işlətməlisən. Çünki sənin vuruşda iştirak etməyini istəmirəm. Bu yaydan atılan oxlar demək olar ki həmişə düz vurur. Bu şeypuru dodaqlarına qoyub çalanda, harada olsan, sənə bir növ yardım gələcək.

Axırda Şaxta Baba “Həvvə qızı Lyusi” – deyə Lyusini səslədi və ona şüşə kimi görünən bir maddədən düzəlmiş kiçik qab (sonra deyirdilər ki, əslində o, brilyantdan düzəlmişdi) və kiçik bir xəncər verib dedi:

– Bu qabın içində günəşin dağlarında bitən bir od çiçəyinin şirəsindən düzəlmiş dərman vardır. Əgər sən yaxud dostlarından biri yaralansa, bunun bir-iki damcısı onlara şəfa

verəcək. Xəncəri isə böyük ehtiyaca düşəndə özünü qorumaq üçün işlədə bilərsən. Çünki sən də vuruşda iştirak etməli deyilsən.

– Amma niyə? Axı mən... bilmirəm, amma mənəcə cəsarətli ola bilərəm.

– Bundan söhbət getmir, – dedi Şaxta Baba, – sadəcə olaraq, qadınlar vuruşa qoşulanda, biabırçılıq olur. İndi isə... – o birdən daha rahat tonla danışdı, – hamınıza bir şeylər verəcəyəm!

Şaxta Baba bunu deyən kimi haradansa (deyəsən, arxasındakı yekə torbasından, amma bunu heç kəs görmədi) bir sini çıxartdı – həmin sininin üstündə beş dənə fincan və nəlbəki, bir qab qənd, bir səhəng qaymaq və qaynar çayla dolu yekə bir çaynik var idi. Ondan sonra Şaxta Baba “Milad bayramınız mübarək! Yaşasın əsl Padşahımız!” nida edib qamçı vurdu və marallar və kirşə ilə birlikdə bir an içində gözdən itdi.

Piter qılıncını qınından çıxarıb Cənab Qunduzla göstərməyə başladığı anda Qunduz Xanım dedi:

– Yaxşı, yaxşı! Bəsdir! Çay soyuyur! Kişilər belədir. Ondansa sinini aşağıya aparmağa kömək edərdiniz ki, səhər yeməyimizi yeyək. Hələ çox şükür ki, çörək bıçağını götürməyi düşünmüşdüm.

Onlar dik sahildən enərək mağaraya qayıtdılar və Cənab Qunduz çörək və qaxacı kəsib bir neçə buterbrod düzəltdi, Qunduz Xanım isə çay süzdü və hər kəs yeyib doydu. Lakin onlar hələ yeyib doymamışdan qabaq Cənab Qunduz dedi:

– Yolumuza davam etmək zamanıdır!

11. Aslan yaxınlaşır

Eyni zamanda Edmundun ümidləri yavaş-yavaş boşa çıxdı. O ümid edirdi ki, cırtıdan kirşəni hazırlamağa gedəndən sonra Cadugər əvvəlki görüşündə etdiyi kimi yenə də onunla xoş rəftar edəcək, lakin qadın dinmirdi. Axırda yazıq uşaq cəsərətini toplayıb dedi:

– Əlahəzrət, yalvarıram, mənə türk loqumundan verəsiniz. Siz... siz... demişdiniz ki...

– Sus, axmağın biri! – deyə qarı ona cavab verdi. Ancaq sonra fikrini dəyişib sanki öz-özünə, – amma birdən bu yaramaz uşaq yolda özündən getsə, onda onun heç xeyri olmayacaq, – deyib əl çaldı və dərhal yanına başqa bir cırtıdan gəldi.

– Bu insan cinsinə yemək və içki gətir! – deyə Cadugər əmr etdi.

Cırtıdan bu saat çıxdı və tezliklə qayıtdı. Əlində suyla dolu bir dəmir kasa və üstündə yekə bir quru çörək tikəsi olan dəmir boşqab gətirdi. Eybəcər təbəssümlə bunları Edmundun qarşısına qoyub dedi:

– Balaca şahzadə üçün türk loqumu. Ha-ha-ha!

– Bunları aparın, – deyə Edmund qaşqabaq tökdü, – quru çörək istəmirəm!

O anda Cadugər ona elə qorxunc bir baxışla baxdı ki, uşaq tez ondan üzr istədi və çörəyi dişləyib yeməyə başladı. Çörək o qədər bayat idi ki, oğlan onu güclə yeyirdi. Cadugər ona:

– Gələn dəfə çörək yeməyə imkan tapana qədər bundan da razı olarsan, – dedi.

Edmund hələ çörəyi çeynəyirdi ki, birinci cırtıdan qayıdıb kirşənin hazır olduğunu xəbər verdi. Ağ Cadugər ayağa qalxıb bayıra çıxdı və Emdundun onunla birlikdə getməsinə əmr etdi. Onlar həyəətə çıxanda gördülər ki, yenə qar yağır, lakin Cadugər buna fikir vermədi və kirşəyə minib Edmundu öz yanında oturtdu. Kirşə hərəkət etməzdən qabaq qadın Moqrımı çağırdı və o nəhəng bir it kimi atlanıb kirşənin yanına gəldi.

– Ən sürətli canavarlarını götürüb onlarla birlikdə dərhal Qunduzların evinə gedəcəksən, – deyə Cadugər əmr etdi, – orada tapacağınız hər kəsi öldürəcəksiniz. Onlar artıq qaçıblarsa, mümkün qədər yüksək sürətlə Daş Masaya tərəf qaçacaqsınız, ancaq onlar sizi görməsinlər. Orada bir yerdə gizləniib məni gözləyəcəksiniz. Mən isə kirşədə çayı keçə biləcəyim bir yer tapmaq üçün qərbə tərəf uzun yol getməliyəm. Bu insan cinsi Daş Masaya çatmamışdan əvvəl bəlkə onları haqladınız. Onları tutsan, özün yaxşı bilirsən ki, nə etmək lazımdır!

– Sözüünüzü eşidir və itaət edirəm, Kraliçam! – deyə canavar uladı və bu saat at çapdığı kimi qarların içində tullanaraq qaranlıqda gözdən itdi.

Bir neçə dəqiqə sonra o, başqa bir canavarla birlikdə bənddən qaçıb Qunduzların evinə çatdı. Əlbəttə, onlar oranı boş tapdılar. Gecə yağışsız keçsəydi, Qunduzlarla uşaqların vəziyyəti çox pis olardı, çünki canavarlar onların izinə düşərdilər. Doxsan faiz ehtimal var ki, belə halda onlar mağarada gizlənməmişdən qabaq canavarlar onları tutmuşdular. İndi ki, çoxlu qar yağır, canavarlar onların nə iyini hiss edirdi, nə də ayaq izlərini görə bilirdilər.

Həmin bu vaxt cırtıdan marallara qamçı vurdu və Cadugərlə Edmund tağın altından keçib qaranlıq və soyuqda yola çıxdılar. Edmundun kürkü olmadığından, o, yolda

lap çox əziyyət çəkirdi. On beş dəqiqə yol gedəndən sonra onların qabağında xeyli qar yığıldı. Edmund əvvəllər qarı silkələməyə çalışırdı, amma sonra yoruldu, çünki xeyri yox idi – bir an içində təkrar qar yığılırdı. Oğlan tezliklə tərədən dırnağa kimi islandı. O özünü elə bədbəxt hiss edirdi ki, deyiləsi deyil! Artıq aydın idi ki, Cadugər onu Padşah eləmək fikrində deyil imiş! Əvvəllər o, bu qadının xeyirxah, mehriban və doğru olduğuna inanmaq istəmiş və özünü inandırmağa cəhd etmişdi, lakin indi bu cəhdləri ona çox ağılsız gəlirdi. O anda Edmund qardaş-bacılarının və hətta Piterin belə yanında olmaq üçün varını-yoxunu verməyə razı idi. O, bir azdan oyanıb bunun bir yuxu olduğuna inanaraq özünə təskinlik verirdi. Lakin saatlar keçirdi və bunun bir yuxu olmadığını aşkar idi.

Bu yol o qədər uzun çəkdi ki, ondan burada ətraflı danışmaq bir çox səhifələr tutardı. Buna görə, qısaca deyək ki, bir müddət sonra qar kəsildi, səhər oldu və onlar gündüz yol getməyə davam edirdilər. Saatlarla qarın viyılısından və maralların qoşqusunun cırıltısından başqa bir səs gəlmirdi. Axır ki, Cadugər, “Burada nə baş verir? Saxla!” – deyə qışqırdı və onlar saxladılar.

Edmund çox ümid edirdi ki, qadın səhər yeməyi haqqında bir söz deyər! Lakin Cadugəri saxlatdıran başqa bir səbəb var imiş. Bir azca aralı, bir ağacın dibində şən bir qonaqlıq keçirdi: süfrə arxasında dələ ər-arvad, onların uşaqları, iki satir, bir cırtıdan və erkək tülkü oturmuşdular. Edmund onların nə yediklərini yaxşı görə bilmirdi, amma yeməyin gözəl iyi gəlirdi. Milad bayramına aid olan bəzəklər Edmundun gözünə dəydi və deyəsən süfrədə gavalı pudinqi var idi. Kirşə saxladığı anda bu qonaqlıqda iştirak edənlərin böyüyü olan Tülkü, sağ pəncəsində bir stəkan, bir şey söyləmək üçün ayağa qalxmışdı. Ancaq kirşəni və orada oturanı görən kimi

onların üzlərindəki sevincdən əsər-ələmət qalmadı. Ata dələ çəngəlini ağızına aparan anda donub-qaldı, satirlərdən biri çəngəli ağızına salmışdı və elə bu vəziyyətdə qaldı, dələ balaları isə qorxudan bərk qışqırdılar.

– Bu nə deməkdir? – deyə Ağ Kraliça xəbər aldı, amma cavab verən olmadı. – Danışın görək, müftəxorlar dəstəsi! Yoxsa cırtданım dillərinizi öz qamçısıyla açacaq! Bu qarınqululuq, israfçılıq, sırtıqlıq nə deməkdir? Haradan almısınız bütün bunları?

– Yalvarıram, lütf edəsiniz, əlahəzrət, – dedi Tülkü, – bunları bizə hədiyyə eləyiblər. İcazə verin, əlahəzrət, cürət edib məhz sizin sağlığınıza içək...

Bunları sizə kim verdi? – deyə Cadugər sualını təkidlə təkrar etdi.

– Ş... Ş... Ş... Şaxta Baba, – deyə Tülkü kəkələdi.

– Nə-ə-ə-ə? – deyə Cadugər kirşədən düşüb dəhşətə gələn heyvanların yanına bir neçə addım yaxınlaşaraq bağırdı. – Yox, o buraya gəlməyib! Ola bilməz, yox! Siz nə cürətlə... Amma yox, deyin ki, yalan danışmışız, və onda mən sizi əfv edəcəyəm.

Bu dəmdə dələ balalarından biri tamamilə aqlını itirdi.

– O gəlib... gəlib... gəlib! – deyə balaca qaşığını masaya vura-vura ciyildəyirdi.

Edmund Cadugərin öz dodağını dişlədiyini və ağ yanağı üzərində bir qan damcısını gördü. Qadın çubuğunu yuxarı qaldıranda Edmund:

– Yox! Yox! Eləməyin! Yalvarıram, eləməyin! – deyə qışqırdı, amma qadın onun qışqırığını vecinə almadı və şən qonaqlığın yerində artıq yazıq heyvanların heykəlləri düzüldü (heykəllərin biri həmişəlik daş çəngəlini daş ağızına

aparan şəkildə qaldı). Heykəllər daş masanın arxasında oturmuşdu və qabaqlarında daş boşqablarda daşa dönmüş gavalı pudinqi var idi.

– Sənə gəldikdə, – deyə Cadugər kirşəyə dönərkən Edmundun üzünə bərk bir şillə vurub söylədi, – qoy bu iş sənin üçün dərs olsun! Bir də casus və xainlərin əfv edilməsini istəmə! Di, gedək!

Beləliklə bu hekayəmizdə ilk dəfə Edmundun özündən başqa bir kəsə yazığı gəldi. O balaca daş fiqurların ilbəl gecəgündüz orada qalacağını və axırda mamırlanacağını və hətta üzlərinin belə seçilməyəcəyini düşünmək dəhşətli idi.

Onlar yola davam etdilər və bir müddət sonra Edmund onların üstünə sıçrayan qarın keçən gecədəkindən daha yaş olduğunu fərqi vardı. Eyni zamanda havanın artıq o qədər soyuq olmadığını başa düşdü. Duman başladı. Hava get-gedə daha da isti və dumanlı olurdu və kirşə artıq o qədər rahat gedə bilmirdi. Əvvəla Edmund əvvəla maralların yorulduğunu düşünmüşdü, amma sonra bunun başqa bir səbəbi olduğunu anladı. Kirşə dartınır, o yan-bu yana gedir, daşlara ilişirmiş kimi yırgalanırdı. Cırtan yazıq maralları nə qədər qamçılarsa da, kirşənin sürəti azalırdı. Eyni zamanda ərtafdə maraqlı bir səs var idi, lakin Edmund kirşənin səsindən və cırtanın maralların üstünə qışqırmağından bu səsi əməlli-başlı seçə bilmirdi. Axır ki, kirşə yolda ilişib qaldı və qabağa gedə bilmədi. Bir anlıq sükut oldu. Edmund artıq o səsi yaxşı eşidə bildi. O şirin səs bir şırıltı idi. Edmund bunu haradan tanıdığını xatırlamağa çalışdı və birdən yadına düşdü – axar suların səsi idi bu! Hər yanda sular axırdı və Edmund onları görmədiyi halda, onlardan gələn quruldama, şıppıltı və (uzaqdan) uğultu səsini eşidirdi. O, şaxtalı mövsümün sona çatdığını başa düşəndə ürəyi birdən çırpınmağa başladı (halbuki o özü bunun səbəbini bilmirdi). Onların düz yanında

bütün ağacların budaqlarından su damcılayırdı. Edmund bir ağaca baxanda budağından böyük bir qar yığını sürüşüb yerə düşdü və o, Narniyada ilk dəfə bir küknar ağacının tünd yaşıl iynələrini gördü. Lakin bundan sonra qulaq asmağa və ya tamaşa etməyə vaxtı olmadı, çünki Cadugər dedi:

– Nə oturub baxırsan, axmağın biri! Çıx düş, kömək elə!

Əlbəttə ki, Edmund onun sözünə baxmağa məcbur idi. O, qarın – əslində artıq palçıq kimi olan sulu qarın üstünə addım atdı və cırtdana kömək etməyə başladı. Kirşə bir palçıqlı çuxura düşmüşdü. Nəhayət onlar kirşəni çıxartmağa müvəffəq oldular və cırtan marallara zülüm edərək onları təkrar işə saldı. Onlar bir az yol getdilər, amma qar artıq əməlli-başlı əriyirdi və hər tərəfdə yaşıl ot görünürdü. Siz Edmund qədər qara baxmağa məcbur olmamısınızsa, çox çətin təsəvvür edə bilərsiniz ki, hər tərəfi uzun zaman ağappaq görəndən sonra bu yaşıllıqlar insana necə də rahatlıq verir. Axırda kirşə yenə dayandı.

– Xeyri yoxdur, əlahəzrət, – dedi cırtan, – bu isti havada kirşə gedə bilməz.

– Onda yeriycəyik, – dedi Cadugər.

– Yerisək, onları haqlaya bilmərik, – deyə cırtan mırıldadı, – onlar çox irəli gediblər.

– Başa düşmədim, sən mənim məsləhətçim, yoxsa qulumsan? – dedi Cadugər, – Sənə nə deyirəmsə, onu edəcəksən! Bu insan cinsinin əllərini arxasından bağla və ipin o biri ucundan yapış. Qamçını da götür. Maralların qoşqusunu kəs, onlar yolu tapacaqlar.

Cırtan Cadugərə itaət etdi və bir neçə dəqiqə sonra Edmund artıq əlləri arxasından bağlı halda mümkün qədər tez yeriməyə məcbur oldu. O, palçıqda və yaş otun üstündə

təkrar-təkrar sürüşürdü və hər dəfə cırtdan onu söyürdü, arada həm də qamçıyla vururdu. Cadugər cırtdanın arxasında yeriyyir və hey “Tez ol! Tez ol!” deyirdi.

Yaşillıq hər dəqiqə artır, qar isə azalırdı. Ağaclar getdikcə budaqlarından qarı silkələyib yükdən azad olurdu. Palıd, fıstıq və qarağacların yaşıl kürkləri açıq görünürdü. Duman ağdan qızılı rəngə döndü və axırda büsbütün çəkildi. Güzəl günəş şüaları meşəni dəlib keçirdi və ağacların təpələri arasında göy səma görünürdü.

Sonra daha ecazkar işlər başlandı. Birdən gümüşü tozağaclarının arasındakı bir talaya gəldikləri zaman Edmund torpağın hər tərəfinin sarı çiçəklərlə – dəmrovotu ilə örtülü olduğunu gördü. Axar suyun səsi daha yaxınlaşırdı, sonra onlar axan suyun üstündən keçilər və novruzgülü bitən yerə çıxdılar.

– Sən öz işinlə məşqul ol! – deyə cırtdan Edmundun başını bir yana çevirib bu çiçəklərə baxdığını görəndə ona söylədi və ipi kobudcasına dartdı.

Əlbəttə ki, bu, Edmundun ətrafı görməyinə mane olmadı. Beş dəqiqə sonra o, qoca bir ağacın dibində bitən qızılı, al-qırmızı və ağ krokusu gördü. Sonra suyun səmindən də gözəl bir səs gəldi. Onların getdikləri yoldan bir azca aralı bir ağacın budağında oturan bir quş qəfildən civildəməyə başladı. Onun cavabında uzaqdan başqa bir quşun civiltisi eşidildi. Bundan sonra hər tərəfdən siqnala cavab verirmiş kimi civilti və cəhcəh səsləri gəldi. Bir dəqiqə bunlar əsl mahnıya çevrildi və beş dəqiqə sonra bütün meşə quşların musiqisi ilə guruldadı. Edmund artıq hər tərəfdə budaqlara qonan, uçan, bir-birinin ardınca düşən, bir balaca dava edən və ya dimdikləriylə tüklərini təmizləyən çoxlu quşları görürdü.

– Tez ol! Tez ol! – deyə Cadugər tələsdirirdi.

Dumanın əsər-ələməti qalmadı. Göy getdikcə daha mavi olurdu və aradabir göyün üstündən sürətlə ağ buludlar keçirdi. Enli talalarda novruzgülü saralırdı. Xəfif bir meh ağacların budaqlarını tərpedirdi və onlardan su damcılayırdı. Yolçular nəfəs alıb qəşəng bir ətir hiss etdilər. Qara şam və tozağacları yaşıl, sarı akasiya isə qızılı rəngə çalırdı. Bir az sonra fıstıq ağaclarında nazik və şəffaf balaca yarpaqları açıldı. Yolçular onların altından keçəndə günəş işığı belə yaşıl görünürdü. Bir bal arısı onların qabaqlarından uçub getdi.

Cırtından birdən dayandı, elə bil yerə sancıldı və dilləndi:

– Bu, sadə bir istilənmə deyildir! Yazdır! İndi biz nə edək? Görünür, sizin qışınız sona çatıb. Bu, Aslanın işidir.

– Sizdən kim bu adı çəksə, – dedi Cadugər, – o saat öldürüləcək!

12. Piterin birinci döyüşü

Cırtanla Ağ Cadugər bu söhbəti edərkən, eyni zamanda çox uzaq bir yerdə Qunduzlarla uşaqlar yol gedirdi. Onlar sanki heyrətverici bir xəyala dalıblar. Kürklərini çoxdan soyunub atmışdılar. Əvvəllər “Bax! Suquzğunu!...” “Budur, zəngçiçəyi!” “Nə gözəl iy! Nəyin iyidir bu?” və ya “Qulaq asın, qaratoyuq!” deyə tez-tez nida edirdilər; indi isə artıq səssiz yeriyərək bu gözəlliklərdən ləzzət alırdılar. Günəşli talalardan keçib sərin yaşıl ağaclıqlara girir, sonra yenə bir yerə çıxırdılar. Qarağacların yarpaqları başlarının üstündə bir tavan kimi idi. Oradan gül-çiçəkli kolluqlara girir, yemişanın şirin ətrinə məftun olurdular.

Onlar da Edmund kimi qışın sona çatdığını və bütöv meşənin bir neçə saat içərisində yanvar şaxtasından çıxıb may istisinə qər q olduğunu görməkdən təəccübləndilər. Onlar, Cadugərdən fərqli olaraq, heç bilmirdilər ki, bu hadisələr Aslanın Narniyaya gəlməsinin əlaməti idi. Ancaq onlar bilirdilər ki, bitməyən qışın səbəbi, bu qadının cadusu idi, buna görə də yazın gəlməsi onlara Cadugərin planlarının alınmadığını xəbər verirdi. Hava istiləşəndən bir müddət sonra onlar başa düşdülər ki, Cadugər artıq kirşəsindən istifadə edə bilməyəcək. Buna görə də, onlar artıq heç o qədər də tələsmirdilər və daha çox istirahət eləyirdilər. Əlbəttə, onlar xeyli yorulmuşdular. Lakin dəhşətli yorulmuşdular deməzdim. Onların yorğunluğu başqa cür idi. Bütün günü bayırda qalan bir adamın yorğunluğu kimi. Onlar özlərini rahat və sakit hiss edirdilər. Syuzənin bir ayağının dabanında suluq əmələ gəlmişdi.

Bir müddət bundan əvvəl onlar böyük çaydan bir qədər uzaqlaşmağa başladılar, çünki Daş Masaya çatmaq üçün bir

az sağa (yəni, cənuba tərəf) getmək lazım idi. Hətta əgər bu onların yolu olmasaydı, onlar çay qırağı ilə getməyə davam edə bilməzdilər, çünki qar əridikcə çay da aşıb, qəşəng, gurultulu, sarı selə çevriləcək və onların getdikləri cıdırı su basacaqdı.

Günəş batırdı. Göyün rəngi qızardı, kölgələr uzandı, güllər də bir azdan bağlanacaqdı.

– Az qalıb, – Cənab Qunduz deyib, onları yuxarı aparmağa başladı.

Yumşaq mamır onların yorğun ayaqlarını oxşayırdı. Onlar tək-cə bir-birindən aralı bitən hündür ağacların olduğu bir yerə gəldilər. Uzun bir gündən sonra yuxarı qalxmaqdan tənəfnəfəs oldular. Lyusi bir daha istirahət etmədən tərənin üstünə qalxa bilməyəcəyini düşünməyə başlamışdı ki, birdən onlar tərənin üstündə olduqlarını anladılar. Onlar yaşıl bir düzənlikdə dayanmışdılar və onların gözləri önündə belə bir mənərə açıldı:

Aşağıda ucsuz-bucaqsız meşə qaralırdı. Ancaq şərqdə çox uzaqda nəşə hərəkət edib rəngdən-rəngə çalırdı.

– Ay aman! – deyə Piter Syuzənə pıçıldadı. – Dənizdir!

Bu düzənliyin tam ortasında Daş Masa yerləşirdi. Daş Masa, dörd yekə daşın üstündə qoyulmuş çox qədim görünən lap nəhəng yastı boz daş idi. Üzərində əsrarəngiz xəttlər və fiqurlar həkk olunmuşdu. Bunlar, yəqin ki, naməlum bir dilin hərfləri idi. Adam onlara baxanda qəribə hisslər keçirirdi. Bundan sonra uşaqlar düzənliyin o biri tərəfində böyük bir çadır gördülər. Bu çadır, xüsusilə batan günəşin şüaları altında çox gözəl görünürdü. Parçası sarı ipəkdən, ipləri tündqırmızı, payalar fil dişindən idi. Uzaq dənizdən əşən xəfif yel çadırın üstündə olan bayrağı dalğalandırırdı. Bayraqda arxa pəncələri üstündə duran qırmızı şir şəkli var

idi.

Qəfildən onların sağında musiqi səslənməyə başladı və onlar o tərəfə baxanda, görmək üçün gəldikləri şəxsi gördülər.

Aslan, dövrəsində aypara şəklində duran məxluqların ortasında durmuşdu. Orada ağacların ruhları və bulaqların ruhları (bizim dünyamızda bunlar driad və nayadlar kimi bilinirlər) simli alətlər çalırdılar. Dörd nəfər böyük kentavr var idi. Bədənləri aşağıdan ingilis fermerlərinin saxladığı yekə atların bədənlərinə, yuxarıdan isə ciddi, amma qəşəng azmanlara bənzəyirdi. Bir taybuynuz at, adam başlı öküz, qutan, qartal və nəhəng bir it də var idi. Aslanın yanında iki leopard dururdu. Biri onun tacını, o biri isə bayrağını daşıyırdı.

Uşaqlar və Qunduzlar Aslanı görəndə deməyə bir söz tapmadılar. Heç vaxt Narniyada olmamış insanlar nəyinsə və ya kiminsə eyni zamanda həm xeyirxah, həm də qorxulu necə ola biləcəyini başa düşməzlər. Uşaqlar qabaq bunu təsəvvür edə bilməzdilər, indi isə öz səhvlərini bildilər. Çünki Aslana baxmağa çalışdıqları zaman, onun qızılı yalını və böyük, ciddi, ürəyi dələn baxışlı gözlərini görəndə əsməyə başladılar və ona baxa bilmədiklərini dərk etdilər.

– Sən get! – deyə Cənab Qunduz pıçıldadı.

– Yox, birinci siz gedin! – deyə Piter pıçılıyla cavab verdi.

– Yox, Adəm oğulları heyvanlardan qabaq getməlidirlər.

– Syuzən, – deyə Piter pıçıldadı, – Bəlkə sən gedərsən? Xanımları həmişə qabağa buraxırlar.

– Axı aramızda böyük sənsən, – deyə Syuzən pıçıldadı.

Əlbəttə, onlar bu işi uzatdıqca özlərini daha da çox narahat hiss edirdilər. Axırda Piter başa düşdü ki, birinci addımı özü

atmalı olacaq. Salam işarəsi olaraq qılıncını qınından çıxardıb yuxarı qaldırdı və yanındakılara tez-tələsik “Ardımca gəlin! Özünüzü ələ alın!” deyib Şirin hüzuruna gəldi.

– Biz gəldik... Aslan.

– Xoş gəlmisən, Adəm oğlu Piter! – dedi Aslan. – Xoş gəlmisiniz, Həvva qızları Syuzən və Lyusi! Xoş gəlmisiniz, ər-arvad Qunduzlar!

Aslanın dolğun bas səsi uşaqlardan hər cür narahatlığı götürdü. İndi onlar özlərini şən və sakit hiss edirdilər və dinmədən bir yerdə durmaqdan artıq heç narahatlıq hissi keçirmirdilər.

– Bəs dördüncüsü hanı? – deyə Aslan xəbər aldı.

– O onları satıb Ağ Cadugərə qoşulmağa cəhd eləyib, ey Aslan, – dedi Cənab Qunduz. O zaman Piter nədənsə belə dedi:

– Burada mənim də günahım var, ey Aslan. Mən ona hirsələnmişdim və buna görə o daha da pis oldu.

Aslan heç nə demədi, nə Piterə bəraət qazandırdı, nə də onu günahlandırdı. O sadəcə durub pak gözləriylə ona baxırdı. Orada olanların hamısı deməyə bir söz tapmırdı.

– Ay Aslan, nə olar, – deyə Lyusi dilləndi, – Edmundu xilas etmək üçün nəsə eləmək mümkündür?

– Mümkün olan hər şey ediləcək, – deyə Aslan cavab verdi, – amma sənin düşündüyündən daha çətin ola bilər.

Bunu dedikdən sonra Aslan yenə bir müddət susdu. O ana qədər Lyusi onun üzünün çox əzəmətli və qüvvətli olduğunu görmüşdü, ancaq indi üzündə birdən dərin bir qəm-qüssəni də sezə bildi. Lakin bu sanki bir anlıq qəm-qüssə idi. Aslan yalını silkələyib pəncələrini bir-birinə vurdu (Nə qorxulu

pəncələr! — deyə Lyusi düşündü, — Yaxşı ki, o, dırnaqlarını içinə çəkə bilər!)

— Yaxşı, indi yeməyi hazırlasınlar. Ay xanımlar, bu Həvvə qızlarını çadıra aparın və onlara xidmət edin.

Qızlar gedəndən sonra Aslan pəncəsini Piterin çiyinə qoyub söhbət etməyə başladı. Onun pəncəsi, dırnaqları içinə çəkilsə belə, çox ağır idi.

— Ay Adəm oğlu, gəl sənə padşah kimi taxtda oturacağın qəsrinə uzaqdan göstərim.

Piter, qılıncı əlində ola-ola, Şirlə birlikdə talanın şərq hissəsinə getdi. Oradan onun gözləri önündə gözəl mənzərə açıldı. Onların arxasında günəş batırdı və qabaqlarında uzanan diyar bütöv axşam işığına bürünmüşdü. Meşələr, dərə-təpələr, böyük çayın gümüşü ilan kimi burulan aşağı hissəsi bu işıqda necə də gözəl idi! Bunların hamısının ötəsində, çox uzaqda bir dəniz, dənizin arxasında isə buludlarla örtülü göy səma görünürdü. Buludlar batan günəşin işığında çəhrayı rəngə çalırdı. Narniyanın dənizə çıxan hissələrində, əslində, böyük çayın mənsəbində kiçik bir təpədə bir parıltı gözə dəyirdi. Bu parıltı qəsrədən gəlirdi, çünki qəsrin Piterə və batan günəşə tərəf baxan bütün pəncərələrində günəş işığı əks olunurdu. Lakin Piterə elə gəlirdi ki, bu, dəniz sahilinə qonmuş nəhəng bir ulduzdur.

— Ey insan, — dedi Aslan, — bu, dörd taxt olan Kayir-Paraveldir. Həmin taxtların birində sən padşah kimi oturacaqsan. Mən bunu sənə ona görə göstərirəm ki, sən ilk doğulan övlad kimi hamıdan böyük Baş Padşah olacaqsan.

Piter yenə də heç nə demədi, çünki həmin anda qərribə bir səs sukütü pozdu. Səs bir az siqnal borusuna oxşayırdı, amma daha zəngin səslənirdi.

– Bu, sənin bacının şeypurunun səsidir, – deyə Aslan Piterə elə astaca söylədi ki, bir şir üçün ayıb olmasaydı, deyərdik ki, səsi lap pişiyin xoruldamasına bənzədi.

Əvvəl Piter onu başa düşmədi. Amma hamının qabağa qaçdığını və Aslanın pəncəsi ilə işarə edərək “Qayıdın! Qoy Şahzadə özü düşmənlərini məğlub etsin!” dediyini eşidəndə birdən başa düşdü və var gücüylə çadıra tərəf qaçdı. Orada o, dəhşətli bir mənzərə gördü.

Nayad və driadlar hər tərəfə dağılışırdılar. Lyusi balaca ayaqları imkan verdiyi qədər böyük sürətlə ona sarı yüyürürdü, üzünün rəngi qaçmışdı. Piter qəflətən Syuzəni gördü. Qız güllə kimi ağaca atıldı və budağından yapışdı. Böyük boz heyvan onu təqib edirdi. Əvvəl Piter elə bilmişdi ki, bu ayıdır, ancaq sonra onun daha çox itə oxşadığını, yalnız itdən yekə olduğunu gördü. Birdən o başa düşdü ki, bu, canavardır. Canavar arxa pəncələri üstündə durub qabaq pəncələrini ağacın gövdəsinə dayadı. O nərildəyə-nərildəyə dişlərini şaqqıldadırdı, tükləri biz-biz ürpərmişdi. Syuzən ikinci budağa çıxa bildi, bir ayağı canavarın ağzına lap yaxın idi. Piter Syuzənin niyə bir az da yuxarı çıxmadığına və ya budaqdan daha möhkəm yapışmadığına təəccüblənməyə başladı və birdən bacısının az qala huşunu itirib yerə sərilməyinin fərqinə vardı.

Piter çox cəsarətli oğlan deyil idi və ona elə gəldi ki, indi qorxudan ürəyi dayanar. Ancaq başqa çarə yox idi – oğlan canavara tərəf atılıb qılıncıyla onu vurmağa çalışdı. Lakin canavar zərbədən qaça bildi və ildırım sürətilə Piterə tərəf döndü. Canavarın gözləri qəzəblə parlayırdı, ağzı geniş açılmışdı. Canavar o qədər qəzəblənirdi ki, nərildəməkdən özünü saxlaya bilmirdi. Piteri xilas edən elə bu idi. Əks halda bu heyvan o saat Piterin boğazından yapışardı.

Bundan sonra hər şey o qədər tez baş verdi ki, Piterin

özündən xəbəri olmadı. Onun ancaq qılıncını qaldırıb ona atılan canavarın ürəyinə sancmağa vaxtı oldu. Ondan sonrakı saniyələr qorxulu bir yuxudakı kimi keçdi. Canavar ölümlə mübarizə edirdi. Dişləri oğlanın alınına dəydi. Hər tərəf isti qan və tüklərlə dolu idi. Bir neçə saniyə keçəndən sonra qəddar hevyan öldü və onun leşi Piterin ayaqları altında idi. Oğlan onun bədənindən qılıncını zorla çıxartdı, dikəldi və üz-gözündəki təri sildi. Özünü büsbütün yorğun hiss edirdi.

Bir azdan sonra Syuzən ağacdən aşağı düşdü. Onlar həyəcədən güclə ayaq üstə dura bilirdilər. Əlbəttə, qardaş-bacı qucaqlaşdı ağılladılar, amma Narniyada bu heç də ayıb sayılmaz.

– Tez olun! Tez olun! – deyə Aslanın səsi gəldi. – Kentavrlar! Qartalar! Meşəlikdə başqa bir canavarı götürəm. O, sizin arxanızdadır! Elə indicə qaçıb. Hər kəs onun dalınca qaçsın! O, öz sahibəsinin yanına qaçacaq. Beləliklə biz Cadugəri tapıb Adəm oğullarından dördüncüsünü azad edə biləcəyik!

Dərhal ən sürətli on-onbeş məxluq dirnaqlarını tappıldada-tappıldada, qanadlarını şappıldada-şappıldada alaqranlıqda gözdən itdilər.

Piter hələ də çətinliklə nəfəs alaraq çöndü və Aslanın ona yaxın durduğunu gördü. Aslan dedi:

– Sən qılıncını təmizləməyi yaddan çıxartmısan.

Doğrudan da, Piter qılıncına baxanda qıpqırmızı qızardı, çünki tiyəsinə canavarın tükləri və qanı yapışmışdı. Oğlan əyilib qılıncını ota sürtərək təmizlədi və paltarını ilə quruladı.

– Qılıncını mənə verib diz çök! – deyə Aslan buyurdu və Piter ona itaət etdi. Aslan qılıncın tiyəsinin yastı hissəsini onun çiyinə toxunduraraq söylədi, – Ayağa qalx, ey cənab

Piter, Canavaların qənimi! Hər nə olursa-olsun, qılıncını silməyi yaddan çıxartma!

İndi biz Edmundun başına gələnlərə qayıdırıq. Oğlan o qədər yol getdi ki, qabaq ona o qədər yol gedə biləcəyini desəydilər, inanmazdı. Nəhayət qaranlıq bir dərədə, küknar və qaraçöhrə ağaclarının kölgəliyində Cadugər dayandı. Edmund o saat üzüqoylu yerə sərildi. Heç nə artıq vecinə deyil idi. Ancaq rahat buraxılmaq və sakitcə yerdə uzanmaq istəyirdi. Yazıq oğlan o qədər yorğun idi ki, aclıq və susuzluğunu belə hiss etmirdi. Cadugər və cırtdan yaxınlıqda oturub söhbət edirdilər.

– Yox, – dedi cırtdan, – artıq xeyri yoxdur, ay Kraliçam. Onlar indi, yəqin ki, Daş Masaya çatıblar.

– Bəlkə, Canavar iyləyə-iyləyə bizi tapar və bizə xəbər gətirər, – dedi Cadugər.

– Tapsa belə, çətin ki, bizə xeyir xəbər gətirə.

– Kayir-Paraveldəki dörd taxt... – dedi Cadugər. – Bəs tutaq ki, onlardan yalnız üçündə oturan oldu. Onda peyğəmbərlik yerinə yetməz?

– İndi ki, O Özü buradadır, nə fərqi olacaq ki? – deyə öz sahibəsinin yanında Aslanın adını çəkməkdən hələ də qorxan cırtdan söylədi.

– Ola bilsin ki, O burada uzun müddət qalmasın. O zaman... biz Kayirdə olan üç nəfərə hücum edəcəyik.

– Ancaq daha yaxşı olar ki, bunu – cırtdan Edmundu təpikləyərək dedi, – saxlayaq. Bu yolla biz onları şantaj edə biləcəyik.

13. Qədim sehrin sirri

– Hə! Yəni, gözləyək ki, onu azad etsinlər! – Cadugər istehza ilə dedi.

– Onda, – dedi cırtan, – nə lazım olsa, indi eləyək.

– Mən bu işi Daş Masanın üstündə eləmək istəyərdim, – dedi Cadugər. – Orada bu, lap yerində olardı. Belə işlər əvvəllər həmişə orada görülüb.

– Daş Masadan yenə lazım olduğu kimi istifadə etmək üçün çox gözləmək lazımdır, – dedi cırtan.

– Düz deyirsən, – dedi Cadugər. – Nə isə, işə başlayaq.

Bu dəmdə meşəlikdən nərilti səsi gəldi və bir canavar göründü. O cəld yaxınlaşıb xəbər verdi:

– Onları gördüm. Hamısı Daş Masadadırlar. O Özü də oradadır. Kapitanımı, Moqrımı öldürüblər. Mən meşəlikdə gizlənib hər şeyi gördüm. Adəm oğullarından biri onu öldürüb. Qaçın! Qaçın!

– Xeyr, – dedi Cadugər. – Qaçmaq lazım deyil. Tez ol, get! Bizimkilərin hamısını buraya yığ. Qoy mümkün qədər tez buraya gəlsinlər. Azmanları, qulyabanları və bizim tərəfimizi saxlayan bütün ağacların ruhlarını çağır. Xortdanları, adamyeyənləri, minotavrları və cadugərləri çağır. Biz döyüşəcəyik! Məgər sehirli çubuğum yoxdur?! Məgər onlar bizə hücum edəndə, onların hamısını daşa döndərə bilmərəm? Tez elə! Mənim də hələlik bir balaca işim var – qoy onu biritim.

Yekə heyvan başını əydi və cəld qaçmağa başladı.

– Yaxşı, – deyə Cadugər öz işinə qayıtdı, – deməli,

masamız yoxdur. Görtüm, nə eləmək olar... Belədirsə, onda biz onu bir ağacın gövdəsinə söykəyəcəyik.

Edmundu zorla ayağa qaldırdılar və kürəyini ağaca söykədilər. Cırtıdan onu möhkəm bağladı. O zaman Edmund Cadugərin üst paltarını soyunduğunu gördü. Oğlanın gözünə onun ağappaq qolları dəydi. Sıx ağacılıqda elə qaranlıq var idi ki, başqa heç nə görmək mümkün deyil idi.

– Qurbanı hazırla, – deyə Cadugər əmr etdi.

Cırtıdan Edmundun yaxalığını açdı və arxaya qatladı. Sonra Edmundun saçından tutub başını dala çəkdi. Oğlanın çənəsi yuxarı qalxdı. Edmundun qulağına qəribə bir səs gəldi: vijj-vijj-vijj. Birinci uşaq bu səsin mənasını başa düşmədi, amma tezliklə ona hər şey aydın oldu. Qadın bıçağı itiləyirdi!

Bu vaxt hər tərəfdən başqa səslər gəldi – qışqırıqlar, heyvanların tappıltısı, qanadların şappıltısı və Cadugərin naləsi. Ətrafda hər şey qarışdı. Birdən oğlan hiss etdi ki, onu bağlayan iplər açılır. Kimsə qüvvətli əlləri ilə onu tutdu. Mələhətli bas səslər danışdı:

– Onu yerə uzandırın... ona bir az şərab verin... İç bunu... Halın bu saat yaxşılaşacaq.

Bundan sonra Edmund söhbət edən səsləri eşitdi:

– Cadugəri kim tutub?

– Mən elə bildim ki, sən.

– Mən onu vurub bıçağı əlindən düşürdüm, sonra isə onu görmədim.

– Mən də cırtıdanın ardınca qaçdım... Yəni, qadın qaçıb? Ola bilməz!

– Hər şeyi birdən yadda saxlamaq mümkün deyil axı!... Bəs bu nədi?... Ah, nə isə, elə-belə, köhnə bir kötükdür.

O anda Edmund tamamən huşunu itirdi.

Kentavrlar, taybuynuz atlar, marallar və quşlar (bunlar, əlbəttə, Aslanın əvvəlki fəsildə göndərdiyi ordu idi) Edmundu götürüb tez-tələsik Daş Masaya qayıtdılar. Lakin onlar o düzənliyi tərk edəndən sonra orada nə baş verdiyini görə bilsəydilər, mənəcə, çox təəccüblənərdilər.

Orada tam bir sükunət var idi. Göy üzündə qalxan ay get-gedə daha çox işıqlanırdı. Siz orada olsaydınız, ay işığının köhnə bir kötüyün və iri bir daşın üstünə düşdüyünü görərdiniz. Lakin siz baxmağa davam etsəydiniz, həmən kötüyün və daşın qəribə göründüyünü düşünməyə başlayardınız. Kötüyün yerdə sürünən balaca bir adama yaman oxşadığını düşünərdiniz. Yenə baxmağa davam etsəydiniz, kötüyün daşa tərəf yaxınlaşaraq onunla söhbət etməyə başladığını da görərdiniz. Çünki həqiqətdə bu kötük və daş sadəcə olaraq Cadugər və cırtıdan idi. Axı Cadugər öz caduları ilə elə edə bilirdi ki, şeylər başqa cür görünsün. Bıçaq onun əlindən yerə düşən kimi o tez aqlını işlədib özünü və cırtıdanı kötüyə və daşa döndərdi. Şehirli çubuq da sağ-salamat qaldı.

Ertəsi gün Piter, Syuzən və Lyusi səhər tezdən oyananda (onlar çadırdakı balıqların üzərində yatmışdılar) Cənab Qunduzdan eşitdikləri ilk xəbər o idi ki, qardaşları keçən gecə xilas edildi və düşərgəyə gətirildi və indi Aslanın yanında idi. Onlar səhər yeməyi yeyib qurtaran kimi bayıra çıxdılar və Aslanla Edmundun hamıdan ayrı, şəhli otun üstündə gəzdiyini gördülər. Aslanın oğlana nə dediyini söyləməyə ehtiyac yoxdur (bunu onsuz da heç kim eşitməyib), ancaq Edmund bu söhbəti ömrünün axırına kimi heç vaxt yadından çıxartmayıb. Uşaqların yaxınlaşdığını gören Aslan dönüb onları salamladı və Edmundu göstərüb dedi:

– Budur qardaşınız! Keçmiş şeylər barədə onunla

danışmaq artıq lazım deyildir.

Edmund onlardan hər birinin əlini sıxaraq “Bağışla!” dedi, və hər kəs ona “Eybi yoxdur” deyə cavab verdi. O zaman hər kəs elə bir söz demək istəyirdi ki, Edmund onunla təzədən dost olacaqlarından heç şübhə etməsin. Sadə və təbii sözlər axtarırdılar, amma belə sözlər, nədənsə, heç kimin ağlına gəlmirdi. Lakin onların özlərini narahat hiss etməyə vaxtları olmadı. Leoparlardan biri Aslana yaxınlaşıb dedi:

– Əlahəzrət, düşmən tərəfdən bir elçi gəlib, sizinlə görüşməyi tələb edir.

– Qoy yanıma gəlsin! – dedi Aslan.

Leopard getdi və tezliklə qayıtdı. Onun yanında Cadugərin cırtıdanı yeriyirdi. Aslan cırtıdandan soruşdu:

– Mənə nə sözün var, ey yeraltının sakini?

– Narniyanın Kraliçası və Tənha Adaların İmperatriçəsi buraya gəlməsi üçün təhlükəsizliyin təmin edilməsini istəyir. O sizinlə görüşmək və həm özünün, həm də sizin marağınıza olan bir məsələ haqqında danışmaq istəyir.

– Narniyanın Kraliçası imiş bu! – dedi Cənab Qunduz.
– Bu qədər həyasızlığı mən...

– Sakit ol, Qunduz, – dedi Aslan, – bir azdan titulların hamısı onlara layiq olan kəslərə qaytarılacaq. İndi isə biz onlarla mübahisə etməyəcəyik. Sən, ey yeraltının sakini, öz sahibənə de ki, onun üçün təhlükəsizlik təmin ediləcək, ancaq bir şərtlə: o, yalnız öz sehirlı çubuğunu böyük palıdın yanında qoyduqdan sonra buraya gələ bilər.

Cırtıdan bu şərtlə razılaşdı və leopardlar onun yerinə yetiriləcəyini yəqin eləmək üçün cırtıdanı müşayiət etdilər. Lyusi Piterin qulağına:

– Birdən o, leopardları daşa döndərsə?... – deyə pıçıldadı.

Yəqin ki, leopardların ağına da belə fikir gəldi, çünki onların tükləri biz-biz durdu və quyruqları yuxarı qalxdı. Bir pişik yad bir iti görəndə belə hala düşür.

– Hər şey yaxşı olacaq, – deyə Piter cavabında pıçıldadı.
– Belə təhlükə olsaydı, Aslan onları göndərməzdi.

Bir neçə dəqiqədən sonra Cadugər özü tərənin üstünə gələrək düz Aslana tərəf yeridi və onun önündə dayandı. Bu ana kimi Cadugəri görməyən üç uşaq onun üzünü görəndə diksindilər. Orada olan bütün heyvanların arasından xəlif nəriltili gəlirdi. Hava günəşli idi, amma hamı birdən soyuq hiss elədi. Yalnız iki nəfər rahat görünürdü: Aslan və Cadugər. Aslanın qızılı üzü ilə Cadugərin ölüm kimi ağappaq üzünün bir-birinə o qədər yaxın olması, son dərəcə qəribə bir mənərə idi. Əslində, Cadugər Aslanın gözlərinin içinə baxmırdı; Cənab Qunduz bunu xüsusi ilə qeyd etdi.

– Aslan, sən burada xaini saxlayırsan, – deyə Cadugər dilləndi.

Hamı onun Edmund haqqında danışdığını bilirdi. Ancaq Edmund özü, keçən günlərdə çaktiyi əzablardan və səhər Aslanla söhbətindən sonra artıq özünə görə can yandırmırdı. O, Aslana baxırdı. Cadugərin dediyini isə heç vecinə almırdı.

– Nə olsun? – dedi Aslan. – Uşağın təqsiri sənə qarşı deyil ki.

– Bəs sən Qədim Sehrin sirrini yadımdan çıxartmısan? – deyə Cadugər ondan soruşdu.

– Tutaq ki, yadımdan çıxartdım, – deyə Aslan əzəmətli tonla cavab verdi. – Qədim Sehrin sirrini sən özün bizə danış.

– Sənə danışımı? – dedi Cadugər. Onun səsi daha gücləndi. – Burada, gözümüztün qabağında duran Daş

Masanın üstündə yazılmış sözləri mən sənə danışım? Sirli Təpənin qurbangah daşında sanki nizə zərbələri ilə həkk olunmuş sözləri mən sənə danışım? Narniyanın qədimdən bəri tabe olduğu Sehri səndən yaxşı bilən var? Hər xainin ədalətə görə qanuni qurban olaraq mənə məxsus olduğunu bilirsən. Xaini xəyanətə görə öldürməyə haqqım vardır!

– Aha! – dedi Cənab Qunduz, – demə, siz buna görə özünüzü Kraliça hesab etmisiniz! Sizi cəllad təyin edibləmiş! Aydınadır...

– Sakit ol, Qunduz, – deyə Aslan astadan nərildədi.

– Buna görə də, – deyə Cadugər davam etdi, – bu məxluq mənimdir. Onun həyatı mənə aiddir! Onun qanı mənə məxsusdur!

– Onda gəl onu götür! – deyə insan başlı öküz böyürdü.

– Axmaq! – deyə Cadugər rəhmsiz təbəssümlə üzünü buruşdurdu. – Yoxsa düşünürsən ki, sənin ağan adı qüvvət ilə məni hüquqlarımdan məhrum edə bilər? O, Qədim Sehri yaxşı bilir. O bilir ki, mən qanuna görə qan tökməsəm, bütün Narniya alt-üst olacaq, odda yanıb, suda batacaqdır!

– Tamamilə doğrudur, – dedi Aslan, – mən bunu inkar etmirəm.

– Ah, Aslan! – deyə Syuzən Şirin qulağına pıçıldadı. – Bəs biz... yəni, sən... bir şey... bəlkə... Biz bu Qədim Sehrin qarşısında heç bir çarə tapa bilmərik? Sən buna qarşı heç nə edə bilməzsən?

– Qədim Sehrə qarşı dedin?

Aslan qıza döndü və qız onun üzündə sanki qaşqabaq gördü. Ondən sonra heç kim artıq ona belə suallar verməyə cəsarət etməyib. Edmund Aslanın o biri yanında durub gözlərini ondan çəkmirdi. Birdən boğazında bir ağırlıq hiss

etdi və düşündü ki, bəlkə o nəşə deməlidir. Ancaq bu saat anladı ki, yalnız səbirlə gözləməli və ona deyiləni etməlidir.

– Hamınız arxaya çəkilin, – deyə Aslan buyurdu, – mən Cadugərlə ikilikdə söhbət etməliyəm.

Hamı Aslana tabe oldu. Aslanla Cadugər yavaşca söhbətə başladılar. Onların nə haqda danışdıqlarını düşünərək gözləmək çox çətin idi. Lyusi, “Ah, Edmund” deyib ağlamağa başladı. Piter hamıdan üzünü döndərüb uzaq dənizə baxırdı. Ər-arvad qunduzlar əl-ələ tutub başlarını əyərək dayanmışdılar. Kentavrlar narahat olub, dırnaqlarını yavaşca yerə vururdular. Ancaq axırda hamı o qədər sakitləşdi ki, hətta uçan eşşəkərisinin vızıltısını, uzaq meşədəki quşların nəğməsini, yaxud küləkdə yarpaqların xışıltısını belə eşitmək olurdu. Aslanla Cadugərin söhbəti isə hələ qurtarmırdı.

Nəhayət Aslanın səsi gəldi:

– Hamınız gələ bilərsiniz. Mən məsələni həll etdim. O, qardaşınızın qanını tələb etməkdən imtina edib.

Hər kəs sanki nəfəsini saxlamışdı, indi isə yenə nəfəs almağa və bir-biri ilə danışmağa başladılar.

Cadugərin üzü dəli sevinclə parıldayırdı. O artıq bir addım getmişdi, amma birdən dayanıb Aslandan soruşdu:

– Bəs mən haradan biləcəyəm ki, sən bu vədinə əməl edəcəksən?

– Qrrrr! – deyə Aslan öz taxtından qalxıb nərə çəkdi. Onun əzəmətli ağzı gen açıldı, nərə səsi guruldadı. Cadugər bir neçə saniyə ağzı açılıb qalıb baxdı, sonra isə donunun yubkasını tutaraq qaçıb canını qurtardı.

14. Cadugərin tənənəsi

Cadugər qaçan kimi Aslan dedi:

– Biz tez buradan başqa bir yerə getməliyik. Bura ayrı bir iş üçün lazım olacaq. Bu gecə biz Beruna çay keçidində düşərgə salacağıq.

Əlbəttə ki, hər kəs onun Cadugərlə necə razılığa gəldiyini öyrənməyə can atırdı. Lakin onun üzündən ciddilik yağdı və nərə səsi hələ hər kəsin qulağında idi, buna görə də heç kim bunu ondan xəbər almağa cəsarət etmədi.

Təpənin üstündə açıq havada yemək yeyəndən sonra (qızmar günəş otluğu qurutmuşdu) onlar çadırı sökməklə və əşyalarını toplamaqla məşğul oldular. Saat ikidən əvvəl onlar şimal-şərqə tərəf yola çıxdılar. Yolları uzaq olmadığından, yavaş addımlarla yeriyirdilər.

Yolun birinci yarısında Aslan Piterə planını başa saldı: “Cadugər burada işini başa çatdırandan sonra, yəqin ki, öz dəstəsi ilə qəsrinə qayıdıb sizi mühasirə etməyə hazırlaşacaq. Sən bəlkə onun qabağını kəsib, oraya getməyinə mane oldun, bəlkə də olmadın”. Aslan Piterə iki döyüş planını təsvir etdi – biri Cadugər və dəstəsi ilə döyüşmək planı, o biri isə onun qəsrinə hücum planı idi. O Piterə döyüşü idarə etməyi öyrədərək, “Kentavrlarını filan yerə qoymalısan” və ya “Onun filan işi etmədiyinə əmin olmaq üçün kəşfiyyatçıları göndərməlisən” kimi nəsihətlər verirdi. Axırda Piter ona:

– Amma sən özün də orada olacaqsan, Aslan, – dedi.

– Buna söz verə bilmərəm, – deyərək Aslan cavab verib, Piterə təlim verməyə davam etdi.

Yolun son hissəsində Aslanı ən çox görənlər Syuzən və Lyusi

idilər. O çox danışmırdı və qızlara kədərli görünürdü.

Onlar çayın daha geniş axdığı və suyun dayaz olduğu yerə çatanda hələ gündüz idi. Bura Beruna çay keçidi idi. Aslan çayın bu tərəfində dayanmağa əmr verdi, lakin Piter dedi:

– Çayın o biri tayında düşərgə salmaq daha yaxşı olmazmı? Birdən o, bu gecə hücum etməyə cəhd edər...

Aslanın fikri elə bil başqa yerdə idi. O, əzəmətli yalnız silkələyib “Necə? Nə deyirsən?” – deyə Piterdən xəbər aldı. Piter dediyini təkrar etdi.

– Xeyr, – deyə Aslan boğuc səslə laqeyd cavab verdi. – Xeyr, bu gecə o, hücum etməyəcək. – Sonra dərindən köks ötürərək əlavə etdi: – Hər necə olsa, sənin ağılına yaxşı fikirlər gəlir. Döyüşçü belə düşünməlidir. Ancaq, əslində, indi bunun fərqi yoxdur.

Onlar düşərgə saldılar. O gün Aslanın əhval-ruhiyyəsi hamıya təsir etmişdi. Piter döyüşü təkbaşına idarə edəcəyini xəyalına gətirərkən narahat olurdu. O çox təəccübləndi ki, Aslan onlarla birlikdə döyüşdə olmaya bilər. Axşamüstü şam yeməyi yeyəndə heç kim dinmirdi. Hamı vəziyyətin keçən gecədən və hətta bu səhərdən belə çox fərqli olduğunu hiss edirdi. Sanki təzəcə başlamış gözəl günlər artıq sona çatırdı.

Syuzəni çulğalayan bu hisslər yuxusunu qaçırdı. O uzanıb təkrar-təkrar qoyunları saydı, öz yerinin içində o yan-bu yana çevrilərək əbəs yerə yuxuya getməyə çalışdı. Birdən onun yanınma uzanmış Lyusi dərindən köks ötürüb, o biri böyrü üstə çevrildi. Syuzən bacısından soruşdu:

– Sən də yuxuya gedə bilmirsən?

– Yox. Mən elə bildim ki, sən yatmışsan. Ay Syuzən, qulaq as!

– Nə olub ki?

– Məndə elə dəhşətli bir hiss var, elə bil ki bizim üstümüzdə nəşə qorxulu bir şey asılıb.

– Doğrudan? Sözü düzü, məndə də bu hiss var.

– Aslana görə belə hiss eləyirəm. – dedi Lyusi. – Ya onun başına qorxulu bir iş gələcək, ya da O qorxulu bir şey edəcək.

– Onun halında bütün günü bir qəribəlik var idi, – dedi Syuzən. – Ay Lyusi! Bəs o elə bir şey dedi ki, guya sabahki döyüşdə bizimlə birlikdə olmayacaq, yadıncadır? Səncə, ola bilir ki, o, bu gecə bizi qoyub gedər?

– O indi haradadır? – deyə Lyusi maraqlandı. – Burada düşərgədədir, yoxsa...?

– Məncə, yox.

– Ay Syuzən! Gedək, bayıra çıxmaq və ətrafa baxmaq. Bəlkə onu gördük.

– Yaxşı, gedək. – deyə Syuzən onunla razılaşdı. – Burada uzanmaqdan əvvəl, getsək, yaxşıdır.

Qızlar yuxuda olanların arasından sakitcə keçərək çadırdan bayıra çıxdılar. Ay işığı ətrafa nur saçır və ortalıqda sükut hökm sürürdü, yalnız daşların üzərindən axan çayın şırıltısı eşidilirdi. Qəfildən Syuzən Lyusin qolundan tutub “Ora bax!” dedi. Bir az onlardan aralıda, düşərgənin uzaq tərəfində ağaclıq başlayan yerdə Şir yavaş-yavaş meşəyə tərəf addımlayaraq onlardan uzaqlaşdı. Qızlar səs çıxarmadan onun ardınca getdilər.

O, dik yoxuşla qalxıb dərədən çıxdı və azca sağa tərəf dönərək səhər gəldikləri yolla, görünür ki, yenə Daş Masa olan təpəyə qayıdırdı. Qızlar onun ardınca gedirdilər, gah meşəliyin qaranlığına girir, gah da tutqun ay işığına çıxırdılar. Ayaqları şəhdən yaş oldu. Aslan elə bil, əvvəllər tanıdıqları

Aslan deyil idi. Onun quyruğu və başı aşağı sallanmışdı, O Özü lap yorğun halda imiş kimi yavaş-yavaş yeriyirdi. Bacılar gizlənmək üçün yer olmayan böyük bir talaya çıxanda Aslan dayanıb üzünü döndərdi. Qaçmağın xeyri yox idi, odur ki qızlar onun yanına yüyürdülər. Onlar yaxınlaşan kimi Aslan onlardan:

– Ay uşaqlar, nəyə görə siz ardımca gəlirsiniz? – deyə soruşdu.

– Yuxuya gedə bilmədik, – deyə Lyusi başladı, amma Aslanın hər şeydən xəbəri olduğunu anlayıb davam etməyə gərək olmadığını hiss etdi.

– Olarmı, səninlə gedək?... Sən hara, biz də ora... Olar? – deyə Syuzən yalvardı.

– Yaxşı, – Aslan deyib, elə bil dərin fikrə getdi. Sonra dedi: – Bu gecə yoldaşlara görə sevinəcəyəm. Bəli, siz mənimlə gələ bilərsiniz, ancaq bir şərtlə: mənə söz verməlisiniz ki, mən sizə deyən yerdə dayanıb məni tək buraxacaqsınız.

– Sağ ol, sağ ol! Sən deyəni edəcəyik, – deyə bacılar ona söz verdilər.

Onlar getməyə davam etdilər. Bacılar, biri bir tərəfdən, biri də o biri tərəfdən Aslanın yanında yeriyirdilər. Lakin o, lap yavaş gedirdi. Əzəmətli başını o qədər aşağı sallamışdı ki, burnu az qala ota dəyirdi. Birdən o büdrəyib yavaşcadan inildədi.

– Aslan! Əziz Aslan! – dedi Lyusi. – Nə olub? Bizə deyə bilməzsən?

– Bəlkə xəstələndin, əziz Aslan? – deyə Syuzən soruşdu.

– Yox, – deyə Aslan qızlara cavab verdi. – Mən kədərli və tənhayam. Əllərinizi yalıma qoyun ki, sizin mənim yanımda olduğunuzu hiss edim. Beləcə yeriməyə davam edək.

O zaman qızlar Aslanı ilk dəfə görəndən bəri arzusunda olduqları halda, onun icazəsi olmadan əsla cürət etməyəcəklərini etdilər – soyuq əllərini onun dərya boyda tüklərinə salıb onu sığallamağa başladılar və beləcə yola davam etdilər. O zaman onlar Daş Masanın yerləşdiyi təpənin üstünə çıxmağa başladıklarını anladılar. Onlar ağaclığın qurtaracağına qədər getdilər və son ağacın yanında (həmin yerdə bir kolluq da var idi) Aslan dayandı və dedi:

– Eh uşaqlar, uşaqlar. Burada siz artıq dayanmalısınız. Nə olur-olsun, gözə dəyməyəsini. Əlvida!

Bacıların ikisi də acı-acı ağladılar (ancaq niyə ağladıklarını özləri də bilmirdilər), Aslanı qucaqlayıb yalını, burnunu, pəncələrini və böyük qəmgin gözlərini öpdülər. Sonra o onlardan üzünü çevirdi və təpənin üstünə qalxdı. Lyusi və Syuzən kollarda gizlənərək onun ardınca baxdılar və belə bir mənzərəni gördülər.

Böyük bir izdiham Daş Masanın ərtafında dayanıb. Ayın işıqlı olduğuna baxmayaraq, bir çoxları nəhs qırmızı alovla yanan və qara tüstü buraxan məşəllər daşıyırdılar. İzdihamda kimlər olsa yaxşıdır? Qorxunc yekə dişli adamyeyənlər, canavarlar, öküz başlı adamlar; şər ağacların və zəhərli bitkilərin ruhları; təsvir edilməyəcək qədər pis başqa məxluqlar – vəhşilər, ifritələr, iblislər, cinlər, kabuslar, qulyabanları və cadugərlər. Cadugərin tərəfində olan və Canavarın çağırdığı hər kəs burada idi. Düz ortada, Masanın yanında Cadugərin özü dayanıb.

Böyük Şirin onlara tərəf gəldiyini görəndə izdiham ulaşmağa başladı və təşvişə düşdü. Cadigər özü bir anlıq elə bil qorxudan mat qalmışdı. Lakin o tezliklə özünü ələ alaraq vəhşicəsinə qəhqəhə çəkdi.

– Axmaq! – deyə o, bağırırdı. – Axmaq gəlib! Tez olun,

onu bağlayın!

Lyusi və Syuzən nəfəslərini dayandırıb gözləyirdilər ki, Aslan bu saat nəyə çəkib düşmənlərinin üstünə atılacaq. Ancaq o atılmadı. Dörd ifritə dişlərini qıcırdayaraq və çəp-çəp baxaraq əvvəl onlara tapşırılan işdən qorxa-qorxa, tərəddüd içində Aslana yaxınlaşdılar. Cadugər “Onu bağlayın, dedim!” – deyə təkid edirdi. İfritələr onun üstünə tullandılar və müqavimət göstərmədiyini gördükdə, sevincdən cuşa gəldilər. Digərləri – pis cırtdanlar və meymunlar onlara kömək etmək üçün o saat özlərini yetirdilər və böyük Şiri böyrü üstə çevirib dörd ayağını bir-birinə bağladılar. Onlar bir igidlik edirmiş kimi qışqırıb-bağırırdılar, amma Şir istəsəydi, bircə ayağı ilə onların hamısını vurub öldürə bilərdi. Onun ipini o qədər bərk sıxırdılar ki, ip bədənini kəsib ətinə girirdi, lakin Şir səsini belə çıxartmırdı. Sonra onu Daş Masanın üstünə sürüməyə başladılar.

– Dayanın! – deyə Cadugər əmr etdi. – Birinci onu qırmaq lazımdır.

Cadugərin tərəfdarları bir adamyeyənin böyük qayçı ilə Aslanın yalını kəsdiyini görəndə yenə gurultu ilə qəhqəhə çəktilər. Çıq-çıq-çıq... qıvrım-qıvrım qızillar yekə topalarla yerə düşməyə başladı. Adamyeyən Aslanın yanından çəkiləndən sonra qızlar sığınacaqlarından Aslanın üzünü gördülər. Yalı qırılıandan sonra üzü çox kiçik və tamamilə fərqli görünürdü. Düşmənlər də bu dəyişikliyi gördülər. Onlardan biri qışqırdı:

– Baxın, indi o sadəcə yekə pişik olub!

– Biz elə bundan qorxurduq? – deyə bir başqası əlavə etdi.

Onlar Aslanın dövrəsinə yığılıb “Piş-piş! Can, yazıq Pişik!... Bu gün neçə dənə siçan tutmusan, ay Pişik?... Bir boşqab süd

istəyirsənmi, Pişi-bala?" – deyə lağ edirdilər. Lyusi:

– Onlar necə cürət edirlər? – gözləri yaşara-yaşara dedi.
– İnsafsızlar, zalımlar!

İndi Aslanın qırılmış üzü qızın nəzərində daha cəsur, gözəl və səbirli idi.

– Ona buruntaq taxın! – dedi Cadugər. Onlar Aslana buruntaq taxarkən, o hələ də onları çənəsi ilə dişləsəydi, bir neçəsinin əlini qoparda bilərdi. Lakin o tərپənmədi. Onun tərپənməməyi izdihamı daha da coşdururdu. Bundan sonra hamı onu incitməyə başladı. Əvvəllər qorxudan ona yaxınlaşmayanlar belə cəsarətləndilər. Aslanın ətrafında o qədər böyük izdiham yığıldı ki, qızlar artıq onu görə bilmirdilər. Hamı onu təpikləyir, vurur, tüpürür, lağa qoyurdu.

Axırda izdihamın səbri tükəndi. Onlar ayaqları bağlanmış, burnuna buruntaq taxılmış Şiri Daş Masaya sürüməyə başladılar. Kimi onu dartır, kimi itələyirdi. Aslan o qədər ağır idi ki, onu zorla Masanın üstünə qaldıra və iplərini bərkidə bildilər.

– Qorxaqlar! Qorxaqlar! – deyə Syuzən ağlayırdı. – Onlar hələ də ondan qorxurlar?

Aslan nəhayət yastı daşın üstünə bərk bağlandıqdan sonra (onu külli miqdarda iplərlə bağladılar), ortalıq sakit oldu. Hərəsi bir məşəl tutan dörd ifritə Masanın künclərində dayandılar. Cadugər keçən gecə Aslanın Edmundu öldürmək istəyəndə etdiyi kimi qollarını açdı və bıçağını itiləməyə başladı. Məşəlin şöləsi bıçağın tiyəsinə düşəndə uşaqlara elə görünürdü, sanki bıçaq poladdan deyil, daşdan idi. Bıçağın şəkli qəribə və şər idi.

Axır ki o, Aslana yaxınlaşdı və başının yanında durdu.

Qarının üzü həyəcanla dartılırdı, Aslanınkı isə göylərə baxırdı, gözlərində qəzəb və ya qorxu yox idi, ancaq kədər var idi. Cadugər zərbə endirməzdən qabaq əyilib titrək səslə dedi:

– İndi isə, kim qalib gəldi? Ay axmaq, sən elə bilirdin ki, bu hərəkətinlə o xain insanı xilas edəcəksən? İndi mən razılaşdığımız kimi onun əvəzinə səni öldürəcəyəm və bununla Qədim Sehri təmin etmiş olacağam. Lakin sən öləndən sonra, onu da öldürməyimə nə mane olar? O zaman onu mənim əlimdən kim xilas edər? Başa düşürsən? Sən Narniyanı əbədilik mənə vermişən və nə öz həyatını, nə də onun canını xilas etmişən! Bunu bil və qan ağlaya-ağlaya öl!

Qızlar Cadugərin onu necə öldürdüyünü görmədilər, çünki baxmağa tab gətirə bilməyib, gözlərini bağladılar.

15. Zamandan öncə yaranan Qədim Sehr

Qızlar hələ də gözlərini əlləri ilə bağlamış halda kolluqda otururdular ki, qulaqlarına Cadugərin səsi çatdı:

– İndi isə, ardımca! Bu müharibəni gərək başa çatdıraraq! İndi ki, bu böyük Axmaq, bu böyük Pişik ölüdür, alçaq və xain insanları məğlub etmək çox çəkməyəcək!

O vaxt qızlar bir neçə dəqiqə son dərəcə təhlükəli vəziyyətdə oldular. Böyük səs-küy və qulaq batıran boru səsləri ilə izdiham təpədən aşağı cumdu və düz sığınacaqlarının yanından keçib getdi. Qızlar əcinnələrin soyuq külək kimi yanlarından keçdiklərini, dördayaq qaçan minotavrlardan torpağın titrədiyini və üstlərindən murdar qanadların gurultusunu, quzğunlarla yekə yarasalardan göyün qaraldığını hiss etdilər. Başqa vaxt olsaydı, qızlar qorxudan əsərdilər. Lakin indi Aslanın ölümü onlara o qədər təsir etmişdi ki, bu haqda heç düşünmürdülər.

Məşəyə sükut çökəndən sonra Syuzən və Lyusi təpənin üstünə çıxdılar. Yavaş-yavaş aşağı enən ayın üstündən incə buludlar keçirdi. Qızlar iplərlə bağlanmış Aslanın ölü bədəninin şəklini görə bilirdilər. Onlar ikisi də yaş otun üstündə diz çökərək onun soyuq üzünü öpdülər, gözəl yalından qalan tükləri sığalladılar və taqətdən düşənə qədər ağladılar. Sonra bir-birinə baxdılar və tənhalıq hissində üstün gəlmək üçün əl-ələ tutdular və yenə ağladılar. Sonra təzədən susdular. Nəhayət Lyusi dilləndi:

– Mən bu iyrənc buruntağa baxa bilmirəm. Görəsən, biz onu çıxarda bilərik?

Bacılar çox çalışdılar və çoxlu cəhdlərdən sonra (axı gecənin bu ən qaranlıq vaxtında barmaqları da soyuqdan

donmuşdu) müvəffəq oldular. Buruntaqsız üzünü görəndə yenə ağlamaqları tutdu, yenə onu öpdülər, sıgalladılar və qanı ilə köpüyünü bacardıqları qədər sildilər. Vəziyyət o qədər ümitsiz və dəhşətli idi ki, deyiləsi deyil.

– Görəsən, biz onun iplərini açə bilərikmi? – dedi Syuzən. Lakin düşmənlər sadəcə acıq vermək üçün ipləri o qədər bərk bağlamışdılar ki, qızların düyünləri açmağa gücləri çatmadı.

Ümid edirəm ki, bu kitabı oxuyanlardan heç kim Syuzən və Lyusinın o gecə çəkdiklərini çəkməyib. Amma kim göz yaşları tükənənə qədər bütün gecəni durmadan ağlayıbsa, o bilər ki, axırda bir növ sakitlik əmələ gəlir. Adam özünü elə hiss edir, sanki bundan sonra artıq heç nə baş verməyəcək. Necə olur-olsun, iki bacı özünü məhz belə hiss etdi. Saatlar bu ölü sükutda keçirdi və qızlar soyuq havanın onlara getdikcə təsir etdiyinin belə fərqi nə varmadılar. Axırda başqa iki şey Lyusinın diqqətini cəlb etdi. Birincisi, tərənin şərqində göy üzü bir saat əvvəl olduğundan daha qaranlıq idi. İkincisi, otluqda, düz onların ayaqları altında xırda bir hərəkət baş verirdi. Əvvəl qız buna əhəmiyyət vermədi. Artıq nə fərqi var? Heç fərqi yoxdur! Ancaq sonra bu xırda şeylərin Daş Masanın üstünə çıxdığını gördü. Bunlar Aslanın ölü bədəninə çıxıb üstündə gəzirdilər. Qız diqqətlə baxdı. Bunlar kiçik boz məxluqlar idi.

– Tfu! – deyə Syuzən Masanın o biri tərəfindən dilləndi. – Necə də iyərəncdir! Onun üstündə murdar balaca siçanlar gəzir. Gedin buradan, iyərənc balaca heyvanlar! – o, deyib siçanları hürkətmək üçün əlini qaldırdı.

– Dayan! – deyə hələ də onlara diqqətlə baxan Lyusi qışqırdı. – Görürsən, onlar nə edirlər?

Bacılar əyilib diqqətlə baxdılar.

– İnanıram, – dedi Syuzən, – amma necə də qəribədir!

İpləri gəmirirlərmiş!

– Mən də elə düşündüm, – dedi Lyusi. – Məncə, bunlar dost siçanlardır. Yazıq balaca heyvanlar. Onun ölü olduğunu anlamırlar. Elə bilirlər ki, onun iplərini açmağın ona xeyri dəyər.

Hava işıqlanırdı. Bacılar ilk dəfə bir-birinin rəngi qaçmış üzlərini gördülər. Bundan əlavə, yüzlərlə kiçik siçanın ipləri gəmirdiklərini görə bildilər. Axırda iplərin hamısı bir-bir gəmirilib açıldı.

Şərq tərəfdə göy üzü indi ağ rəngdə idi və ulduzlar gözdən itmişdi – yalnız şərqə üfüqdə bir dənə nəhəng ulduz parlayırdı. Qızlar özlərini gecəkindən də soyuq hiss etdilər. Siçanlar sürünüb getdilər.

Bacılar gəmirilmiş iplərin qalan hissələrini təmizlədilər və Aslan daha çox özünə bənzədi. Hava işıqlandıqca qızlar onun ölü üzünü daha yaxşı görürdülər və o get-gedə daha nəcib görünürdü.

Onların arxasındakı meşədə bir quş sevinclə cikkildədi. Bacılar uzun sükutdan sonra eşitdikləri bu səsə mat qaldılar. Başqa bir quş ona cavab verdi. Bir azdan bütün quşlar cikkildəməyə başladılar.

Gecənin keçdiyi və sübhün açıldığı bəsbəlli idi.

– Mənə çox soyuqdur – dedi Lyusi.

– Mənə də, – dedi Syuzən. – Gəl, bir az gəzişək.

Onlar təpənin şərq kənarına gedib aşağıya baxdılar. Böyük parlayan ulduz demək olar ki gözdən itdi. Bütün ölkə boz rəngdə idi və dünyanın axırındakı dəniz solğun görünürdü. Göy üzü qırmızı rəngə çalmağa başladı. Bacılar isinməyə çalışaraq ölü Aslan ilə şərq kənarın arasında o yan-bu yana yeriirdilər. Ayaqları xeyli yorulmuşdu. Axırda qızlar bir

anlığa dayanıb dənizə və təzəcə görməyi bacardıqları Kayir Paravelə diqqətlə baxdılar. Dənizlə göy üzünün birləşdiyi xətt qırmızıdan qızılı rəngə döndü və yavaş-yavaş günəşin bir ucu göründü. O anda arxadan bərk bir çətirtmə eşidildi – sanki bir azman nəhəng boşqabını sındırır. Qızların qulaqları batdı. Lyusi qəfildən Syuzənin əlindən tutub:

– Bu nədir? – dedi.

– Mən... mən arxaya baxmaqdan qorxuram, – deyə Syuzən dili dolaşa-dolaşa danışdı. – Nəsə qorxunc bir şey baş verib.

– Onun başına daha pis oyunlar açırlar, – dedi Lyusi, – Gedək! – o döndü və böyük bacısını dartıb apardı.

Doğan günəşin işığında hər şey tamamilə fərqli görünürdü. Rənglər və kölgələr dəyişilmişdi və qızlar ilk anlarda mühüm olanı görmədilər. Sonra isə gördülər. Daş Masa bir yandan o biri yana keçən böyük bir çatlaqla iki yerə bölündü. Aslan qeyb oldu.

– Vay-vay! – deyə iki bacı Daş Masaya cumaraq ağlamağa başladılar.

– Necə də dəhşətlidir! – deyə Lyusi hönkür-hönkür ağladı. – Heç olmasa ölüsünü rahat qoyaydılar!

– Bunu kim eləyib? – deyə Syuzən ağlayırdı. – Bu nə deməkdir? Bir sehrdir, yoxsa nədir?

– Bəli! – deyə əzəmətli bir səs qızların arxasından eşidildi. – daha böyük sehrdir!

Qızlar dönüb baxdılar. Doğan günəşin işığında əvvəlkindən də böyük və əzəmətli Aslan dayanmışdı. O, yenidən əmələ gəlmiş yalını silkələyirdi.

– Ah, Aslan! – deyə qızlar gözlərini Ona zilləyib həm

qorxu, həm də sevinclə qışqırdılar.

– Bəs sən ölü deyilsən, ay əziz Aslan? – deyə Lyusi xəbər aldı.

– İndi yox, – deyə Aslan ona cavab verdi.

– Sən şey... şey deyilsən ki...? – deyə Syuzən kəkələyə-kəkələyə soruşdu. O ruh sözünü dilinə gətirə bilmirdi. Aslan qızılı başını əyib qızın alnını yaladı. Nəfəsinin istisi və tükündən gələn gözəl iy Syuzəni çulğaladı.

– Oxşayırammı? – deyə Aslan xəbər aldı.

– Yox, sən doğruçu şirsən, doğruçu şirsən! Ah, Aslan! – deyə Lyusi qışqırdı və bacılar onun üstünə atılıb öpməyə başladılar.

– Bəs bu necə oldu? – qızlar bir az sakitləşəndən sonra Syuzən soruşdu.

– Bu iş belə oldu, – dedi Aslan. – Cadugər Qədim Sehri bildiyinə baxmayaraq, ondan da qədim və dərin bir sehr var ki, onun həmin sehrdən xəbəri yoxdur. O təkcə zamanın başlanğıcına qədərki keçmişi bilir. Amma o bundan da ötəsinə, Zaman şəfəqlənməzdən qabaq olan sükuta və zülmətə baxa bilsəydi, orada başqa cür sehri görərdi. Onda bilərdi ki, xəyanət etməmiş bir kəs xəyanət etmişin əvəzinə özünü könüllü olaraq qurban verdikdə Masa çatlayacaq və Ölüm belə geri çəkiləcək. İndi isə...

– Hə, hə. İndi nə? – deyə Lyusi hoppanıb əl çaldı.

– Ay uşaqlar, – dedi Şir, – qüvvətimin geri qayıtdığını hiss edirəm. Ay uşaqlar, məni tuta bilirsinizsə, tutun görüm!

Aslan bir anlıq dayandı, gözləri parıldadı, ayaqları titrədi, quyruğu ilə özünü bir neçə dəfə yüngülcə vurdu. Sonra qızların başları üstündən tullanıb Masanın o biri tərəfinə endi. Lyusi

özündən asılı olmayaraq gülə-gülə Şiri tutmaq üçün Masaya dırmaşdı. Aslan yenə tullandı. Həyəcanlı oyun başladı. Aslan təpədə ora-bura tullanırdı, bacılar da onun ardınca qaçırdılar. O gah uzağa tullanıb gedirdi, gah da o qədər yaxınlaşırdı ki, qızlar az qala quyruğunu tuturdular; gah onların arasına girib ayırırdı, gah da nəhəng gözəl pəncələri ilə onları yuxarı atıb tuturdu. Hərdən bu oyunlar dayanırdı və onların üçü birlikdə diyirlənirdi: tükələr, qollar, qıçlar gülüş səsləri ilə dolu bir yığın kimi qarışırdı və hamı xoşbəxt idi. Belə şən oyun yalnız Narniyada ola bilər. Bu oyunun daha çox tufanla oynamağa, yoxsa pişiklə oynamağa oxşadığını Lyusi heç deyə bilmirdi. Maraqlısı bu idi ki, onların üçü nəhayət tövşüyə-tövşüyə günəşdə uzananda, qızlar artıq bir zərrə qədər yorğunluq, aclıq və ya susuzluq hiss etmirdilər.

– İndi isə, – deyə Aslan ciddi danışdı, – işimizi görməliyik. Mən nəyə çəkəcəyəm, siz qulaqlarınıza barmaq qoysanız, yaxşı olar.

Onlar Aslanın sözünə baxdılar. Aslan ayağa qalxdı. Nəyə çəkmək üçün ağzını açanda üzü o qədər qorxulu göründü ki, qızlar ona baxmağa cürət etmədilər. Onlar gördülər ki, güclü külək əsəndə ot yerə əyildiyi kimi, Aslanın nəyəsi qarşısında bütün ağaclar əyildi. Sonra Aslan dedi:

– Biz uzun yola çıxmalıyıq. Siz mənim belimdə səyahət edəcəksiniz.

O, yerə oturdu və bacılar onun qızılı isti belinə mindilər. Qabaqda oturan Syuzən Aslanın yalından bərk yapışdı, Lyusi isə bacısından bərk yapışdı. Birdən Aslan sıçradı və heç bir atın qaça bilməyəcəyi yüksək sürətlə təpədən aşağı meşəyə doğru qaçdı. Qızların Narniyada yaşadıklarının arasında ən gözəl, yəqin ki, bu səyahət idi. Siz heç at çapmısınızmu? Bunu xəyalınıza gətirin, ancaq nalların ağır taqıltısı ilə cingilti səsinin olmadığını, əksinə, yekə pəncələrin səssizcə yerə

dəydiyini təsəvvür edin. Sonra atın qara, boz və ya şabalıdı beli əvəzinə şirin yumşaq qızılı tüklü belini və küləkdə dalğalanan yalını təsəvvür edin. Bundan əlavə, ən sürətli atdan ən azı iki qat daha yüksək sürətlə hərəkət etdiyinizi təsəvvür edin. Sizi daşıyan şir yolu bilir, heç yorulmur, büdrəmir, tərəddüd etmir, mükəmməl sürətdə ağacların arasından keçir, kolların və kiçik axar suların üstündən tullanır, dayaz çayları qaçaraq, dərinləri isə üzərək keçir. Həm də ki, siz bir yolda, parkda və yoxuşlarda deyil, bahar vaxtı Narniyada səyahət edirsiniz, fıstıq, palıd ağacları, təzə-təzə çiçəklənən ağappaq vişnə ağacları, gurultulu şlalələr, mamır basmış qayalar, əksədə salan mağaralar yanınızdan keçir. Gözəl sarı çiçəklərlə dolu tarlaları, kollarla örtülü dağları, sıldırım qayaları geridə qoyub, gözəl təbii vadilərə və göy çiçəklərlə dolu nəhayətsiz sahələrə doğru aşağı enirsiniz.

Artıq gündüz oldu və onlar bir təpənin kənarından dik bir qəsр gördülər. Yuxarıdan həmin qəsр lap oyuncaq kimi kiçik görünürdü. Qəsр bütöv sivri millərə bənzəyən kiçik qüllələrdən ibarət idi. Lakin Şir sürətlə aşağı getdiyindən, bu qüllələr bir an içində böyüdü və onlar oranın nə olduğunu soruşmağa macal tapmamış oraya çatdılar. Artıq oyuncağa oxşamayan qəsр onları qaşqabaqla qarşılıdı. Qalanın içindən heç kim baxmırdı və darvaza möhkəm bağlanmışdı. Sürətini heç azaltmayan Aslan güllə kimi ona sarı gedirdi:

— Cadugərin evi! — deyə o qışqırdı. — İndi bərk yapışın, uşaqlar!

O anda qızların gözlərində dünya fırlandı, elə bil ki mədələri ağızlarından çıxacaqdı. Şir lap yüksək sıçrayış üçün qüvvətini topladı və sıçradı, yaxud, bəlkə də, uçdu desək, daha doğru olar, — qəsрin divarının üstündən uçdu. Bacıların nəfəsi dayansa da, onlar zədələnmədilər. Bir göz qırpımında Aslanın belindən yerə düşüb heykəllərlə dolu enli daş həyətdə olduqlarını anladılar.

16. Heykəllərin başına gələn əhvalatlar

– Bura necə də qəribə yerdir! – deyə Lyusi qışqırdı. – Bütün bu daş heyvanlar... və həm də insanlar! Bura... bura muzey kimidir.

– Sus, – dedi Syuzən. – Aslan nəşə eləyir.

Aslan doğrudan da nəşə eləyirdi. O, daş şirin yanına tullandı və ona nəfəs üfördü. Sonra bir saniyə belə gözləmədən, öz quyruğunu tutmağa çalışan pişik kimi cəld daş cırtdana üfördü. Yadınızdadır, o cırtan kürəyini şirə çevirmiş halda şirdən bir-iki metr o tərəfdə dayanmışdı. Bundan sonra Aslan cırtdanın arxasındakı hündürboy daş driadın üstünə sıçradı, sağındakı daş dovşana cəld üfördü və iki kentavra tərəf qaçdı. O dəmdə Lyusi dedi:

– Ay Syuzən, bura bax! O şirə bax!

Siz, yəqin ki, kibritlə yandırılan qəzeti görmüsünüz. Birinci odun yandığını çətin görmək olar, amma birdən qəzetin qırağında bir alov zolağı meydana gəlir. Heykəllərin vəziyyəti də buna oxşayırdı. Aslan daş şirə üfördükdən sonra şirin görkəmi dəyişmədi. Bir azdan onun ağ mərmər kürəyindən cüzi bir qızılı zolaq parıldadı və birdən alov vərəqi bürüdüyü kimi, bu qızılı rəng şirin bütün bədənini bürüdü. Şirin arxa pəncələri hələ daş ikən, o, yalını silkələdi və ağır daş əvəzinə tüklər əmələ gəldi. Ondan sonra yekə qırmızı ağzını – isti və canlı ağzını açdı və təəccüblə əsnədi. Onun arxa pəncələrinə də həyat qayıtdı. Şir bir pəncəsini qaldırıb, özünü qaşdı. Aslanı gördükdə, şir ona tərəf sıçradı və sevinə-sevinə oynayaraq, Aslanın üzünü öpmək üçün yuxarı tullanmağa başladı.

Bacılar, şübhəsiz, şirə gözlərini zilləmişdilər, amma onların gördükləri hər şey o qədər gözəl idi ki, onu tezliklə yaddan

çıxartdılar. Hər tərəfdə heykəllər həyata qayırdı. Həyət artıq muzeydən çox zooparka oxşayırdı. Məxluqlar Aslanın ardınca yüyürür və hər tərəfdən rəqs edirdilər. Axırda onların içində Aslanı görmək olmurdu. İndi həyət artıq ölü ağ rəngdə deyil idi, min bir rəngə çalırdı: kentavrların şabalıdı belləri, taybuynuz atların mavi buynuzları, quşların göz qamaşdırıcı tükləri, tülkü, it və satirlərin qırmızıya çalan qəhvəyi dəriləri, cırtanların sarı corabları və tünd qırmızı papaqları, gümüşü geyinmiş tozağacı qızları, təzə şəffaf yaşıllığa bürünmüş fıstık ağacı qızları və parlaqlığından az qala sarı kimi görünən yaşıl libasda qara şam qızları – hər yan rəngarəng oldu. Artıq ölü sükutun əvəzinə yan-yörə səs, gurultu, ciyilti, hürüs, vızıldama, quruldama, kişnəmə, taqqıltı, bağırıtı, ura, mahnı və gülüş səsləri ilə dolu idi.

– Vay! – deyər Syuzən başqa bir tonla söylədi. – Ora bax! Görəsən... Yəni, demək istədim ki, bunun qorxusu yoxdur, görəsən?

Lyusi dönüb, Aslanın bir daş azmanın ayaqlarına üfördüyünü gördü.

– Bunun heç qorxusu yoxdur! – deyər Aslan sevinə-sevinə qışqırdı. – Ayaqları düzələndən sonra bədəninin qalan hissəsi də düzələr.

– Mən, əslində, bunu demək istəmədim, – deyər Syuzən Lyusiyə pıçıldadı. Hər halda, Aslan ona qulaq assaydı belə, artıq nəyisə dəyişmək gec idi. Azmanın qıçlarına həyat gəldi və o, ayaqlarını tərptəməyə başladı. Bir azdan sonra o, dəyənəyini çiyindən qaldırdı və gözlərini ovuşdura-ovuşdura dedi:

– Aman, ya Rəbbi! Mən, deyəsən, yuxuda qalmışam. Bəs hanı o həyasız cadugərciyəz? Bayaq aşağıda, yerdə, düz burada – ayağımın altında idi.

Hamı azmana nə baş verdiyini nağıl etməyə çalışırdı. Azman əlini qulağına qoyub onlardan təkrar etməyi xahiş etdi, onlar çox qışqırdılar və axırda o, başa düşdü. Onda azman başını yerə qədər əyib, dönə-dönə papağı ilə Aslana toxunmağa başladı. Onun çirkin sifəti nur saçırdı. (Bu gün azmanlar, ümumiyyətlə, o qədər nadir olublar və onların arasında mehriban olanlar o qədər azdır ki, siz yəqin ki, nur saçan üzlü bir azman heç vaxt görməmişiniz. Buna baxmağa dəyər!)

– İndi evin içinə keçirik! – dedi Aslan. – Hər kəs yaxşı baxsın. Yuxarı mərtəbədə, aşağı mərtəbədə və xanımın otağında axtarın! Heç bir guşəni belə axtarmamış buraxmayın. Yazıq məhbusların haraya qoyulduqlarını heç bilmək olmaz.

Hamı içəriyə cumdu. Bir neçə dəqiqə bu qaranlıq, vahiməli, üfunətli köhnə qəsr açılan pəncərələrin taqqıltısı və danışanların səsləri ilə doldu: “Yeraltı zindan yaddan çıxmasın!... Bu qapını açmağa kömək edin!... Burada bir də dolama pilləkən var imiş!... Ay aman! Yazıq kenquruya bax! Aslanı çağırın!... Tfu! Nə pis iy gəlir buradan!...” Birdən Lyusi qışqıra-qışqıra yuxarı çıxdı:

– Aslan! Aslan! Mən Cənab Tumnusu tapmışam! Nə olar, tez gəl!

Bir dəqiqədən sonra Lyusi ilə kiçik Favni iki əllərini tutaraq sevinclə oynayırdılar. Balaca kişi heykəl olandan sonra heç dəyişməmişdi və qızın ona danışdıqları, əlbəttə, onu lap çox maraqlandırırdı.

Axır ki, Cadugərin qəsrinin təmizlənməsi başa çatdı. Qəsr boş qaldı, hər qapısı və hər pəncərəsi açıq idi və baharın xoş ətirli iyi bu həyata, işığa həsrət qalmış yaman, qaranlıq yerlərə sel kimi axdı. Azad olunmuş heykəllər yığın-yığın həyətdə toplandılar. O zaman kimsə (məncə, Tumnus) birinci

dəfə sual verdi:

– Bəs biz buradan necə çıxacağıq?

Çünki Aslan bir sıçrayışla buraya gəlmişdi və darvaza hələ də bağlı və qıfıllı idi.

– Hər şey düzələcək! – Aslan deyib arxa ayaqları üstünə qalxaraq ucadan bir nərə ilə Azmana qışqırdı: – Salam, ey Sən! Adın nədir?

– Mən Azman Rambalbaffinəm, möhtərəm Aslan! – deyə o, papağına toxunaraq cavab verdi.

– Yaxşı, Azman Rambalbaffin, – dedi Aslan, – Sən hamımıza buradan çıxmağa kömək edə bilərsən?

– Əlbəttə, möhtərəm Aslan. Məmnuniyyətlə, – dedi Azman Rambalbaffin. – Darvazadan uzaq durun, siz hamınız, ey balacalar!

O, darvazaya yaxınlaşdı və yekə dəyəniyi ilə vurmağa başladı: Part! Part! Part! Darvaza birinci zərbədən cırıldı, ikincidən çatladı və üçüncüdən sarsıldı. Sonra Azman darvazanın hər yanında duran qüllələri sökməyə başladı. Bir neçə dəqiqə vurduqdan sonra həm qüllələr, həm də divarın onlara bitişik olan hissəsi uçub bir yığın lazımsız zibilə döndü. Toz yatandan sonra qərribə bir mənzərə açıldı. Divarda əmələ gələn dəliyin içindən yaşıl ot, dalğalanan yarpaqlarla örtülü ağaclar, meşə çaylarının parlayan axar suları, uzaqda dayanmış göy təpələr və arxasında göy üzü görünürdü.

Yekə parovoz kimi fısıldayan Azman dedi:

– Dəhşət tərləmişəm. Lap haldan düşmüşəm, deyəsən. Yəqin ki, siz xanımlarda “yaylı” kimi bir şey olmaz, eləmi?

– Məndə var, – dedi Lyusi və barmaqlarının ucuna qalxaraq yaylığını uzatdı.

– Çox sağ ol, xanım, – deyə Azman Rambalbaffin əyildi. Ondan sonra Lyusi çox qorxulu anlar yaşadı. Azmanın barmaqları arasında havaya qalxdığını anladı. Ancaq qız onun üzünə yaxın gələndə, o ona diqqətlə baxıb ehtiyatla yerə endirdi: – Aman, ya Rəbbi! Sən demə, balaca qızı qaldırmışam. Üzr istəyirəm, xanım, elə bildim ki, sən yaylısan!

– Yox, yox! – deyə Lyusi güldü, – Yaylıq budur, burada! Bu dəfə o yaylığı götürə bildi, ancaq yaylıq onun üçün lap balaca idi. Bir qənd dənəsi boyda yaylığınız olsaydı, buna bənzəyərdi. Lyusi Azmanın onun yaylığı ilə öz qızarmış yekə sifətini silməyə çalışdığına baxıb dedi:

– Qorxuram ki, onun sizə xeyri olmayıb, Cənab Rambalbaffin.

– Yox, olub, olub, – deyə Azman nəzakətlə ona cavab verdi. – Heç vaxt ondan yaxşı yaylı ilə qarşılaşmamışam. O qədər gözəl, rahat. O qədər... heç bilmirəm, onu necə deyim.

– Necə də mehriban azmandır! – deyə Lyusi Cənab Tumnusa fikrini söylədi.

– Bəli, - deyə Favn cavab verdi. – Bütün Baffinlər həmişə mehriban olublar. Narniyada ən hörmətli azman ailələrindən biri Baffinlərdir. Ola bilsin ki, çox ağıllı deyil (mən hələ ağıllı bir azman görməmişəm), amma qədim nəsiləndir. Onların öz ənənələri var. Belə olmasaydı, o qadın onu heç daşa döndərməzdi.

O anda Aslan pəncələrini çalıb hamının sakit olmağını istədi.

– Bu gün işimiz hələ qurtarmadı. Gecə düşənədək Cadugərin tam məğlub olmasını istəyirsinizsə, biz mümkün qədər tez döyüş yerini tapmalıyıq.

– Döyüşdə iştirak edəcəyimizi də ümid edirəm, Ağam! –

kentavrların böyüyü dilləndi.

– Əlbəttə! – dedi Aslan. – İndi isə... özləri sürətlə yol gedə bilməyənlər, yəni uşaqlar, favnlar və kiçik heyvanlar gedə bilənlərin, yəni şirlərin, kentavrların, taybuynuz atların, atların, azmanların və qartalların belinə minib gedəcəklər. Yaxşı iy bilmə qabiliyyəti olanlar biz şirlərlə birlikdə birinci sırada gedib döyüşün yerini tapmağa kömək edəcəklər. Cəld olun və yerlərinizi tutun.

İzdihama bir az vurnuxma düşdü və axırda hər kəs yerini tutdu. O biri şir hamıdan çox xoşbəxt idi. O çox məşğul imiş kimi ora-bura qaçır və hamıya deyirdi:

– Onun nə dediyini eşitdiniz? Biz şirlər! Yəni o və mən! Biz şirlər! Aslanın bu xasiyyəti lap çox xoşuma gəlir. Kiminsə tərəfini saxlamaq yoxdur. Nə də ki, özünü hamıdan üstün tutmaq yoxdur. Biz şirlər. Yəni özünü və məni deyirdi.

Şir hey belə danışdı və axırda Aslan onu yaman çox yüklədi – üç cırtıdanı, bir driadı, iki dovşanı və bir kirpini onun belinə mindirdi. Ondən sonra şir bir az sakitləşdi.

Hamı hazır olandən sonra (əslində, onların hamısını düzgün qaydada yerbəyer etməkdə Aslana kömək edən yekə qoyun iti olub), qalanın divarındakı dəlikdən yola çıxdılar. Birinci sırada şirlərlə itlər hər yanı səylə iyləyirdilər. Birdən böyük bir it axtardığı iyi duyub, bir dəfə hürdü. Bir an sonra bütün itlər, şirlər, canavarlar və digər yırtıcı heyvanlar burunlarını aşağı salıb sürətlə qaçırdılar, başqaları isə onlardan bir neçə yüz metr arxada bacardıqları qədər yüksək sürətlə gəlirdilər. İngiltərədəki tülkü ovunun səsi kimi bir səs var idi, amma ondan da yaxşı idi, çünki sürətlə qaçan itlərin səsi o biri şirin nərəsi ilə və arada Aslanın qorxunc nərəsi ilə qarışırdı. Onlar get-gedə daha yüksək sürətlə qaçırdılar, çünki iy artıdınca, ona tərəf qaçmaq daha asan idi. Dar, əyri-üyrü bir dərənin

qurtaracağına çatdıqları zaman Lyusinın qulağına başqa səslər gəlirdi. Bu tamamilə fərqli səslərdən Lyusi özünü qəribə hiss etdi. Bunlar çığırın adamların və danqıldayan metalın səsləri idi.

Onlar tezliklə o dar dərədən çıxdılar və Lyusi bu səslərin səbəbini gördü. Piter, Edmund, həm də Aslanın ordusunun qalan hissəsi dəhşətli məxluqlardan ibarət bir qoşuna qarşı vuruşurdular. Həmin dəhşətli məxluqlar Lyusinın keçən gecə gördüyü düşmənlər idi, ancaq indi gün işığında onlar daha qəribə, şər, pozğun görünürdülər. Lyusiyə elə gəlirdi ki, onların sayı lap çox idi. Piterin ordusunu isə o, arxadan görürdü və o ona yaman kiçik görünürdü. Bundan əlavə, döyüş meydanı heykəllərlə dolu idi. Görünür, Cadugər çubuğundan istifadə etmişmiş. İndi isə o nədənsə çubuqsuz vuruşurdu, yalnız daş bıçağından istifadə edirdi. O anda Cadugər Piterlə döyüşürdü. Onların ikisi də elə cəld vuruşurdular ki, Lyusi onları güclə izləyə bilirdi. Daş bıçaq və Piterin qılıncı elə sürətlə fırlanırdı ki, qızın gözünə üç bıçaq və üç qılınc kimi görünürdü. Onlar döyüş meydanının tam ortasında vuruşurdular. Hər yanda qızğın döyüşlər gedirdi və dəhşətli işlər baş verirdi.

– Ay qızlar, tez belimdən aşağı düşün! – deyə Aslan qışqırdı.

Onların ikisi də aşağı düşdülər. O zaman Aslan fənər dirəyindən şərq dənizinə bütünlükdə Narniyanı sarsıdan bir nərə ilə Ağ Cadugərin üstünə atıldı. Lyusi onun üzünün bir anlıq üstünə atılan Aslana qorxu və təəccüb içində baxdığını gördü. Sonra Şir və Cadugər yerə düşdülər, Cadugər yerə yapışdı, Aslan isə onun üstündə dayandı. Eyni zamanda Aslanın Cadugərin evindən gətirdiyi döyüşməyi bacaran bütün məxluqlar düşmənin qoşunlarına hücum etdilər. Cırdanlar baltaları ilə, itlər dişləri ilə, Azman dəyənəyi

ilə (ancaq o ayaqları ilə də bir çox düşmənləri tapdaladı), taybuynuz atlar buynuzları ilə, kentavrlar qılınc və dırnaqları ilə döyüşməyə başladılar. Piterin haldan düşmüş ordusu ruhlandı, yeni gələnlər nəyə çəkdilər, düşmənlər isə bağırib fəğan etdilər. Bu hücumdan sonra döyüşün səsi meşədə əks-səda verdi.

17. Ağ Maral ovu

Onlar döyüşün yerinə çatandan bir neçə dəqiqə sonra döyüş bitdi. Düşmənlərin əksəriyyəti Aslanın ordusunun birinci hücumunda öldülər. Sağ qalanlar Cadugərin öldüyünü görən kimi təslim oldular yaxud qaçdılar. Sonra Lyusi Piter ilə Aslanın bir-birinin əlini sıxdığını gördü və Piterin görkəmi ona qərribə gəldi – onun üzünün rəngi qaçmışdı, üzündə bir sərtlik var idi və o elə bil yaşlanmışdı. Piter danışdı:

– Bu qələbədə Edmundun böyük rolu var, ay Aslan. O olmasaydı, biz məğlub olardıq. Cadugər çubuğunu sağa-sola uzada-uzada döyüşçülərimizi daşa döndərirdi. Amma Edmundu saxlamaq olmurdu. O, adamyeyənlərin arasından soxula-soxula Cadugərə yaxınlaşdı. Cadugər leopardlardan birini daşa döndərdiyi anda Edmund öz qılıncını onun çubuğuna endirib, ikiye böldü. Hamı eyni səhvə yol verirdi – Cadugərin özünü vurmağa çalışırdı, Edmund isə müdrik oldu və bu səhvə yol vermədi. İndi ki çubuq sındırılmışdı, biz qalib çıxacağımızı ümid edə bilərdik. Amma biz qoşunumuzun çox hissəsini artıq itirmişdik. Edmund ciddi yaralanıb. Onun yanına getmək lazımdır.

Onlar Edmundu döyüş xəttindən bir az aralıda, Qunduz Xanımın yanında tapdılar. Oğlanın üstü qana bulaşmışdı, ağızı açıq idi və üzü çox pis yaşıl rəngdə idi.

– Lyusi, tez ol! – dedi Aslan.

O zaman Lyusiyə Milad hədiyyəsi kimi bağışlanmış çox qiymətli dərman demək olar ki birinci dəfə onun yadına düşdü. Qızın əlləri elə əsirdi ki, güclə qapağı açdı və qardaşının ağzına bir neçə damcı tökdü. Lyusi hələ Edmundun rəngi qaçmış üzünə baxıb, dərmanın ona kömək edib-etməyəcəyini

düşünərkən, Aslan ona dedi:

– Başqa yaralılar da var.

– Bəli, mən bilirəm, – deyə Lyusi hirsələ cavab verdi. – Bir dəqiqə gözlə.

– Ey Həvvə qızı! – deyə Aslan daha ciddi bir tonla söylədi. – Ölüm ayağında olan başqaları da vardır. Yoxsa daha çox insanlar Edmund üçün ölməlidir?

– Bağışla, Aslan, – Lyusi deyib ayağa qalxdı və onunla birlikdə getdi. Ondan sonra onlar yarım saat məşğul oldular – Lyusi yaralıların qayğısına qaldı, Aslan isə heykəllərə döndərilənləri həyata qaytardı. Axırda qız işini qurtarıb Edmundun yanına getməyə imkan tapanda, Edmund artıq ayaq üstə dururdu. Lyusi onu belə yaxşı halda çoxdan görməmişdi. Əslində, Edmund məktəbə getməyə başladıqdan sonra pis uşaqlarla dostlaşıb yaman korlanmışdı. İndi o yenə əvvəlki Edmunda döndü, adamın üzünə baxa bilirdi. Elə orada, döyüş meydanında Aslan onu qəhrəman adı ilə təltif etdi.

– Görəsən, o bilir? – deyə Lyusi Syuzənə pıçıldadı. – Aslanın onun üçün nə etdiyini, Cadugərlə haqq-hesabını necə həll etdiyini bilir?

– Sus! Yox! Əlbəttə ki, yox! – dedi Syuzən.

– Ona demək lazım deyil?

– Əlbəttə ki, lazım deyil, – dedi Syuzən. – Bu ona yaman pis təsir edəcək. Bir düşün, sən onun yerində olsaydın, bunu biləndə, özünü necə hiss edərdin?

– Amma mənə elə gəlir ki, nə olur-olsun, o bilməlidir, – deyə Lyusi başladı, ancaq bu dəmədə onların söhbəti kəsildi.

O gecə onlar elə oradaca yatdılar. Aslanın onların hamısına

kifayət qədər yeməyi haradan gətirdiyini bilmirəm. Hər necə olsa, saat səkkizdə onlar otluğun üstündə oturub çay içdilər. Ertəsi gün böyük çayın qırağı ilə şərqə tərəf getdilər. Bir gün sonra çayın məcrasına çatdılar. Onların qabağında kiçik təpə üstündə Kayir Paravel qəsri ucalırdı. Gözləri önündə daşlar, şor su gölməçələri və yosunlarla dolu qumsal yerləşirdi. Burunlarına dəniz iyi gəlirdi. Qumsaldan sonra sonu-axırı olmayan dəniz açılırdı, göy-yaşıl dalğaları hər dəqiqə sahilə tökülürdü. Qağayıların səsinə isə söz yox idi. Bəh-bəh! Siz onları heç eşitdiniz? Yada sala bilirsiniz?

O axşam çay vaxtından sonra bacı-qardaşların dördü birlikdə yenə dənizə getməyə imkan tapdılar. Corablarını çıxarıb yalınayaq qumda gəzdilər. Ancaq ertəsi gün təntənəli mərasim keçirildi. Kayir Paravelin Böyük Zalında – tavanı fil dışından olan, qərb divarı tovuz quşunun tükü ilə örtülmüş, şərq qapısı dənizə tərəf açılan Böyük Zalda uşaqların bütün dostları yığışdı, borular çalındı və Aslan təntənəli surətdə onların başlarına taclar qoydu və onları dörd taxtda oturtdu. Bütün camaat ucadan “Yaşasın Kral Piter! Yaşasın Kraliça Syuzən! Yaşasın Kral Edmund! Yaşasın Kraliça Lyusi!” – deyə qışqırırdı.

– Kim Narniyada bir dəfə kral yaxud kraliça olubsa, həmişə kral və ya kraliça qalacaq. Bu şərəfli vəzifənizi yaxşı yerinə yetirin, ey Adəm oğulları! Bu şərəfli vəzifənizi yaxşı yerinə yetirin, ey Həvvə qızları! – dedi Aslan.

Sahilə yaxın üzən suadamlarının və su pərilərinin yeni Krallarının və yeni Kraliçalarının şərəfinə oxuduqlarını taybatay açılmış şərqi qapıdan eşitmək mümkün idi.

Uşaqlar taxtlarına oturdular, onlara əllərində tutmaları üçün əsalar verildi. Onlar bütün dostlarını – Favn Tumnusu, Qunduzları, Azman Rambalbaffini, leopardları, yaxşı kentavrları, yaxşı cırtıdanları və şiri mükafatlandırdılar və

şərəfləndirdilər. O gecə Kayir Paraveldə böyük bir ziyafət verildi. Şənlik oldu, rəqslər oldu, qızillar parıldadı, şərəblər axdı və qəsrin içindəki musiqiyə dənizdə yaşayanların ecazkar, şirin nəğmələri qarışırdı.

Şadlıq davam edərkən, Aslan sakitcə aradan çıxdı. Krallar və Kraliçalar onun aralarında olmadığını başa düşəndə dinmədilər. Çünki Cənab Qunduz onlara demişdi ki, Aslan hərdənbir gəlib gedəcək:

– Bir gün onu görə bilərsiniz, amma başqa bir gün görməyəcəksiniz. O bir yerə bağlı olmağı xoşlamır. Bir də ki, onun, əlbəttə, başqa ölkələri var. Oralarda da onun işi olur. Zərəri yoxdur. Aradabir o gələcək. Təki siz onu məcbur etməyin. Axı o, çöldə sərbəst yaşayan şirdir, ələ öyrənmiş deyildir.

İndi isə, gördüyünüz kimi, hekayəmiz az qala sona çatıb (amma hələ tam sona çatmayıb). Bu iki Kral və iki Kraliça Narniyada yaxşı hökm sürürdülər. Onların hökmranlığı uzun və xoşbəxt keçirdi. Əvvəllər onlar Ağ Cadugərin qalan döyüşçülərini yox etmək üçün axtarıb tapmaqla məşğul idilər. Həqiqətən də, meşənin qaranlıq yerlərində gizlənən şər məxluqların pis işlərindən hələ uzun müddət xəbərlər eşitmək mümkün idi. Gah haradasa bir ifritə görünlər var idi, gah adamyeyənə rast gələnlərdən xəbərlər yayılırdı. Lakin axırda şər məxluqların hamısı məhv edildi. Bacı-qardaşlar ölkədə yaxşı qanunlar çıxartdılar, əmin-amanlığı qoruyub saxladılar, xeyirli ağacları lazımsız yerə kəsilməkdən qurtardılar, gənc cırtdanları və gənc satirləri məktəbə getmək məcburiyyətindən xilas etdilər. Ümumiyyətlə, bacı-qardaşlar kiminsə başqalarının işlərinə burnunu soxmasının və qonşularına zərər verməsinin qabağını alırdılar və heç kimə pislik etmədən düzgün yaşamaq istəyənləri mükafatlandırırıdılar. Pis və hirsli azmanlar (Azman

Rambalbaffin kimi olmayanlar) Narniyanın şimalı sərhədini pozmağa cürət edəndə, onları geri çəkilməyə məcbur etdilər. Dənizin ötəsində yerləşən ölkələrlə dostluq münasibətlərini qurdular və müttəfiq oldular, onlara dövlət səviyyəsində səfərə gedir və onları qonaq qəbul edirdilər. İllər keçdikcə, uşaqların dördü də böyüdülər və çox dəyişdilər. Piter ucaboy, enlikürək bir kişi, böyük döyüşçü oldu və ona Əzəmətli Piter deyirdilər. Syuzən az qala ayaqlarına qədər uzanan qara saçlı, boylu-buxunlu bir gənc qız oldu və dənizin ötəsindəki ölkələrin kralları onunla evlənmək arzusuna düşüb elçi göndərməyə başladılar. Onu Alicənab Syuzən adlandırdılar. Edmund Piterdən ciddi və sakit, müdrək məsləhət verən və mühakimə edən adam idi. Ona Ədalətli Edmund adını verdilər. Lyusi isə daim qızılı saçlı və şən idi. Oraların bütün şahzadələri Lyusi ilə evlənmək arzusunda idilər. Narniyanın xalqı ona Cəsur Lyusi deyirdi.

Beləcə onlar şad-xürrəm ömür sürürdülər və bu dünyadakı həyatları yalnız bir yuxu kimi arada yadlarına düşürdü. Günlərin birində Tumnus (o artıq yaşa dolmuş və kökəlmişdi) onlara xəbər gətirdi ki, oralarda yenə Ağ Maralı görüblərmiş. Həmin Ağ Maral onu tutanın hər arzusunu yerinə yetirərmiş. Krallar və Kraliçalar borularını və çoban itlərini götürüb, yaxın adamları ilə birlikdə qərbi meşəyə Ağ Maral ovuna çıxdılar. Çox vaxt keçmədi ki, Ağ Maralı gördülər. Bacı-qardaşlar yol bilmədikləri halda Ağ Maralın dalınca düşdülər – ağaclarıdan, kolluqlardan keçdilər, uzun yol çapdılar. Axırda hər kəs haldan düşdü, yalnız onların dördü hələ də Ağ Maralı haqlamağa cəhd edirdilər. Birdən Ağ Maral elə sıx bir cəngəlliyin içinə girdi ki, atlar oraya girə bilmirdi. O zaman Kral Piter belə dedi (onlar uzun zaman Krallar və Kraliçalar olduqdan sonra nitqləri başqalaşmışdı):

– Əzəmətli taxt-tac yoldaşlarım, təklif edirəm ki, biz bu saat

atlarımızdan ayrılaraq bu məxluğu tutmaq üçün cəngəlliyə girək. Bundan əzəmətli bir heyvanı ömrümdə ovlamamışam.

– Möhtərəm hökmdar, – deyə onlar cavab verdilər, – sənin iradəyə uyacağım.

Onlar atlarından enib, onları ağaclara bağladılar və cəngəlliyin içinə girdilər. Oraya girən kimi Syuzən dedi:

– Əzəmətli dostlar, burada məni olduqca heyrətləndirən bir ağacı görürəm. Sanki dəmirdən bir ağacdır.

– Xanım, – dedi Kral Edmund, – buna lazımınca nəzər yetirsən, bunun bir dəmir sütunu olduğunu və üstündə bir fənərin yerləşdirildiyini görəcəksən.

– Şir Yalına and olsun! – dedi Kral Piter. – Ağacların sıx olduğu bir məqamda fənəri yerləşdirmək olduqca qəribə üsuldur. Zira o yansa belə, heç kəsə işıq verməz.

– Möhtərəm hökmdar, – dedi Kraliça Lyusi, – ehtimal ki, bu sütun və fənər inşa edildiyi zaman buradakı ağaclar daha kiçik idi, yaxud bu qədər sıx deyil idi, və ya ümumiyyətlə yox idi. Zira buranın meşəsi cavan, dəmir sütun isə qədimdir.

Beləcə onlar dayanıb, bu fənər dirəyinə baxırdılar. Bir müddət sonra Kral Edmund dilləndi:

– Bu sütunun üstündəki fənər naməlum bir səbəbdən mənə qeyri-adi surətdə təsir göstərir. Ağılımdan keçir ki, xeyli müddət bundan əvvəl mən bunun kimisini görmüşəm. Sanki rüyada və ya röyanın xəyalında bunu görmüşəm.

– Möhtərəm hökmdar, – deyə hamı ona cavab verdi, – biz də həmçinin özümüzü bu cür hiss edirik.

– Bundan əlavə, – dedi Kraliça Lyusi, – belə bir fikir ağılımdan çıxmır ki, biz bu sütunun və fənərin ötəsinə keçsək, qəribə macərələr tapacağıq və ya taleyimiz mühüm bir şəkildə

dəyişəcək.

– Xanım, – dedi Kral Edmund, – eyni fikirlər mənim də ürəyimə damır.

– Mənim də ürəyimə damır, möhtərəm qardaşım, – dedi Kral Piter.

– Mənimkinə də, – dedi Kraliça Syuzən. – Bu səbəbdən, atlarımıza dönüb Ağ Maral ovundan imtina etməyi məsləhət görürəm.

– Xanım, – dedi Kral Piter, – bu münasibətlə, səndən üzr istəyirəm və etirazımı qəbul etməyini rica edirəm. Zira biz dördümüz Narniyada Krallar və Kraliçalar olduğumuz gündən bəri, başladığımız heç bir döyüşü, yarışı, haqq-ədalət aktını və sair mühüm məsələləri əsla yarı yolda qoymamışıq, amma hər bir işi müvəfəqiyyətlə başa çatdırmışıq.

– Bacım, – dedi Kraliça Lyusi, – möhtərəm qardaşım düzgün danışır. Mənim qənaətimcə, biz qorxuya və ya hansısa qəribə hissə görə bu cür əzəmətli heyvanı ovlamaqdan imtina etsək, xəcalət çəkəcəyik.

– Mən də belə deyirəm, – Kral Edmund razılaşdı, – və bu işin mənasını aşkara çıxarmaq imkanını bütün Narniyada və adalarda olan bütün almazların ən böyüyünə belə dəyişməzdim.

– Belə olan halda, Aslanın adı ilə, – dedi Kraliça Syuzən, – əgər sizin hamınızın iradəsi belədirsə, vəqə olacaq macərəyə doğru davam edək!

Beləliklə, bu Krallar və Kraliçalar cəngəlliyin içərisinə girdilər və bir neçə addım atandan sonra onların hamısı o sütunun fənər dirəyi adlandığını xatırladılar və iyirmi addımdan sonra budaqlardan deyil, kürklərdən keçdiklərini anladılar. Bir neçə saniyə sonra bacı-qardaşlar paltar dolabının

qapısından boş otağa düşdülər. Onlar artıq ova çıxan Krallar və Kraliçalar deyil idilər. Onlar yenə də köhnə paltarlarını geyinmiş Piter, Syuzən, Edmund və Lyusi idilər. Onların paltar dolabında gizləndikləri eyni günün eyni saatında idilər. Misis Makredi və qonaqlar hələ koridorda idilər. Xoşbəxtlikdən, onlar bu boş otağa girmədilər və uşaqları tutmadılar.

Hekayə bununla bitərdi, lakin onlar Professora paltar dolabından dörd kürkün nədən yox olduğunu başa salmalı idilər. Professor çox yaxşı adam olduğundan uşaqlara ağılsız danışmamağı yaxud onu aldatmamağı demədi, amma bütün bu hekayəyə inandı. O, uşaqlara belə dedi:

– Yox, mənə o kürkləri gətirmək üçün yenə paltar dolabına girməyin xeyri yoxdur. Siz Narniyaya bu yolla qayıda bilməzsiniz. Qayıtsanız belə, o kürklərin böyük faydası olmaz. Necə? Yox, əlbəttə ki, siz bir gün mütləq Narniyaya təkrar gedəcəksiniz. Axı kim Narniyada bir dəfə kral olubsa, həmişə Narniyada kral qalacaq. Ancaq iki dəfə eyni yoldan girməyə çalışmayın. Ümumiyyətlə, oraya getməyə çalışmayın. Siz oraya düşməyə çalışmadığınız zaman, birdən ayılırsınız ki, artıq oradasınız. Həm də bu haqda heç kiminlə, hətta bir-birinizlə belə çox danışmayın. Yalnız bu kimi macərələri yaşamış insanlarla danışa bilərsiniz. Necə? Bunu haradan biləcəksiniz? Bu, çətin iş deyildir. Onların bu sirləri danışılardan, hətta baxışlarından belə bəlli olacaq. Dördgöz olun. Görəsən, bu məktəblərdə onlara nə öyrədirlər?

Paltar dolabının macərəsi beləcə sona çatdı. Lakin Professorun dediyi düz idisə, bu, Narniya macərələrinin hələ başlanğıcı idi.